

รังสิตสารสนเทศ

วารสารวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2556 ISSN 0859-1814

<http://library.rsu.ac.th>

ISSN 0859-1814

ที่ปรึกษาภาคีสถิต

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

ผศ.ดร.นเรศวร พันธราธร

ดร. พงศ์ภัทร อนุมิตรราชกิจ

รศ. วิสูตร จิระดาเกิง

ดร. อรรถวิท อุไรรัตน์

บรรณาธิการบริหาร

ดร. มลิวลย์ ประดิษฐ์ธีระ

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร. วศิณ ชูประยูร

ผศ.ดร. โกวิท ทรัพย์ศาล

ดร. จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

พัชรา หาญเจริญกิจ

นฤมล พงษ์ศิลป์

รัตนภรณ์ กาศโอสถ

กนกวรรณ จันท

ชะอ้อน พันธัน

ดาวรัตน์ แทนรัตน์

กาญจนา เพ็งคำศรี

สุริยิตยา บุญแสนแผน

กัลยา ตันจะไร

ลมัย ประคอนสี

ทิพย์วารี วงษ์เจริญธรรม

ประทีป ชินบดี

พรศรี สุขการค้า

รูปเล่มและจัดพิมพ์

สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยรังสิต

รังสิตสารสนเทศ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2556

วารสารวิชาการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์
- ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านวิชาชีพ และวิชาการ บรรณารักษศาสตร์

กำหนดออก

ปีละ 2 เล่ม (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

อัตราค่าสมาชิก

จำหน่ายปลีก ฉบับละ 40 บาท

สมาชิกรายปี ปีละ 80 บาท

ติดต่อได้ที่ นางสาวชะอ้อน พันธัน

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

หมู่บ้านเมืองเอก ถ.พหลโยธิน อ.เมือง ปทุมธานี 12000

โทร. 0-2997-2200-30 ต่อ 3461

โทรสาร 0-2997-2200 ต่อ 3473

e-mail : chaon.p@rsu.ac.th

- วารสารรังสิตสารสนเทศยินดีเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน โดยผู้อ่านทุกท่านสามารถส่งบทความได้ที่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
- ข้อความและเนื้อหาที่ปรากฏในวารสารรังสิตสารสนเทศเป็นความคิดเห็น และทัศนะเฉพาะตัวของผู้เขียน จึงอยู่เหนือความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความของวารสารรังสิตสารสนเทศ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ หาญพล
รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาพร เย็นบำรุง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมทรวง พุทธิกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธิพิทักษ์ผล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

รองศาสตราจารย์ ประภาวดี สืบสนธิ์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ดร.ชอุณหพงศ์ ไทยอุบลัมภ์
ดร.ณกมล จันทร์สม

ปรัชญา

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นแหล่งทรัพยากรเรียนรู้เพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ

ปณิธาน

สำนักหอสมุด มุ่งมั่นให้บริการทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพ ประสิทธิภาพทางด้านการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย ด้วยความสะดวกรวดเร็วและจิตสำนึกที่ดี

พันธกิจ

สำนักหอสมุด มีพันธกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยมุ่งเน้นการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ บริการที่หลากหลาย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้ พร้อมส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยี ทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

ท่านสามารถอ่านบทความวารสารรังสิตสนเทศได้ที่เว็บไซต์ของ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

<http://library.rsu.ac.th>

บทบรรณาธิการ

รังสิตสารสนเทศฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยที่น่าสนใจ ซึ่งให้ความรู้ และแนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด การจัดกิจกรรมการอ่าน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยและองค์กรเอกชน ได้แก่ บทความเรื่อง การประชาสัมพันธ์ : สื่อวิทยุกระจายเสียง...สื่อบริการออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งเขียนจากประสบการณ์จริงที่ได้ปฏิบัติ และบทความวิจัยต่างๆ อีก 4 บทความ ได้แก่ ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร การพัฒนาแนวทางการเรียนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย และการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน บริษัทเมโทรซิส-เต็มคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) อีกทั้งยังมีบทส่งท้ายในเรื่องของการสรุปผลการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2555 มาให้ทราบอีกด้วย

สำหรับบทความต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เขียนหลาย ๆ ท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาเขียนข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน ทางกองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กองบรรณาธิการ

รังสิตสารสนเทศ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2556

ISSN 0859-1814

สารบัญ

หน้า

- ❖ การประชาสัมพันธ์ : สื่อวิทยุกระจายเสียง...สู่วิทยุออนไลน์
สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โดย... กรรณิการ์ ภูผาธรรม
- ❖ ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดโรงเรียน
ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย... อัมภา วังกาฮาด
- ❖ การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต
โดย... ตามพงศ์ สเลตานนท์ และ ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา
- ❖ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการ
มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย
โดย... พชร ลิ้มรัตนมงคล และ ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา
- ❖ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน
บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
โดย... วราภรณ์ ภูงศ์บริวัตร
- ❖ สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการ
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2555
โดย... นฤมล พุกษศิลป์ และ รัตนภรณ์ กาศโอสถ

การประชาสัมพันธ์ : สื่อวิทยุกระจายเสียง...สู่วิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กรรณิการ์ ภูผาธรรม*

การประชาสัมพันธ์ เป็นงานสื่อสัมพันธ์ที่มีขอบเขตกว้างใหญ่ไพศาล สัมคมยิ่งขนาดใหญ่และกว้างขวาง มีองค์การ หน่วยงานต่าง ๆ ขยายวงการบริหารออกไปสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งจำเป็นจะต้องใช้การประชาสัมพันธ์เข้าช่วย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันมากยิ่งขึ้นด้วยเพียงนั้น ในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์จึงถูกเลือกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักบริหารผู้ชาญฉลาดในทุกวงการ ก็เพื่อที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความรักความเข้าใจอันดี ความสามัคคี กลมเกลียวกัน ขจัดการแตกแยก ประสานรอยร้าวฉาน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อประเทศชาติ ส่วนรวมด้วยความเต็มใจยิ่งขึ้น การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้สัมฤทธิ์ผลได้ดีเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับเตรียมการต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมเสียก่อน นั่นคือจะต้องมีการวางแผนงานต่าง ๆ ให้ดีที่สุด ซึ่งก็ต้องรวมไปถึงงานวางแผนการประชาสัมพันธ์ การวางแผนการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสมอีกด้วย เพื่อการดำเนินกิจกรรมหรือภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ ตลอดจนบรรดาประชาชนและประเทศชาติบ้านเมืองของเราด้วย ฉะนั้น สื่อประเภทต่าง ๆ ย่อมมีความสำคัญทุกสื่อ ขึ้นอยู่กับกาลเทศะในการใช้ และสื่อประเภทวิทยุกระจายเสียงก็เป็นสื่อหนึ่ง ที่มีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารไปยังประชาชน เพื่อเป็นสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วถึงทุกครัวเรือนและยังเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมอยู่ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ, 2547 : 36)

ในยุคของสังคมข้อมูลข่าวสาร (The Information Society) สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีการคิดค้นและพัฒนาช่องทางใหม่ ๆ ในการเสนอข่าวสารให้สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายรูปแบบมากกว่าเดิม มีประสิทธิภาพรวดเร็ว กว้างไกล และยังสามารถช่วยลดต้นทุนได้มากขึ้น (บวร ปภัสราทร, 2547 : 81) การสื่อสาร เป็นสิ่งที่จะเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจต่าง ๆ ในสังคมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกทั้งมีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดำรงชีวิต การทำงาน การติดต่อซึ่งกันและกันต้องอาศัยการสื่อสารแทบทั้งสิ้น สื่อเป็นเครื่องมือที่ทรงอิทธิพลยิ่งในการสร้างการรับรู้และการเรียนรู้ของคน รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนอื่น ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งต่อไปในอนาคตการสื่อสารจะเข้าไปมีอิทธิพลอย่าง

* นักวิชาการศึกษาศาสนาการพิเศษ หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ กลุ่มงานบริหารและธุรการ สำนักงานเลขานุการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มากในชีวิตประจำวันของมนุษย์เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และเพื่อให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งการเกิดกระบวนการสื่อสาร “สื่อมวลชน” ถือเป็นตัวกลางที่สำคัญในกระบวนการสื่อสาร (กาญจนา แก้วเทพและคณะ, 2543 : 3) และช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีบทบาทและได้รับความนิยมนับสูงสุดในปัจจุบัน ก็คือ การสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Interconnecting Network) ซึ่งเป็นระบบเครือข่ายของการสื่อสารข้อมูลขนาดใหญ่ ที่ประกอบด้วยเครือข่ายคอมพิวเตอร์จำนวนมากเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลจากองค์กรต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางและรูปแบบของข้อมูล (วนิดา จันทจุลจิรากร, 2543 : 3-4)

สื่อวิทยุ เป็นสื่อหนึ่งที่นำอินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยเสริมประสิทธิภาพของการสื่อสาร เพื่อลดข้อจำกัดบางประการของการสื่อสารและของสื่อวิทยุลง ทำให้เกิดรูปแบบการกระจายเสียงแบบใหม่ที่ น่าสนใจ สามารถออกอากาศกระจายเสียงได้ทั่วโลกด้วยต้นทุนต่ำ ที่ทำให้ผู้ใช้ทั่วโลกสามารถฟังได้ในเวลาที่ต้องการ เหมือนกับการเลือกฟังรายการวิทยุที่สนใจ อีกทั้งการไม่มีข้อจำกัดเรื่องความถี่คลื่นวิทยุ จึงสามารถตั้งสถานีวิทยุได้เป็นจำนวนมากและเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการนำเสนอรายการในรูปแบบของตัวเอง เป็นการสร้างโอกาสให้กับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่ไม่มีคลื่นวิทยุ แต่มีความต้องการที่จะสร้างสถานีวิทยุออนไลน์ (ภัทรทิรา อุทัยรัตน์, 2550 : 2)

ห้องสมุด เป็นแหล่งค้นคว้าที่แพร่หลายมากที่สุด เป็นศูนย์กลางของสรรพวิชาการ ในทุกแขนง ซึ่งบันทึกข้อมูลหรือสารนิเทศไว้ในรูปสิ่งพิมพ์ และวัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดทรัพยากรอย่างเป็นหมวดหมู่ เป็นระบบที่เป็นสากล เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ให้ ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ตามความต้องการ (น้ำทิพย์ วิภาวิน, 2547 : 18) นอกจากนี้ห้องสมุดยังเป็น ศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน เป็นแหล่งที่เปิดโอกาสทางการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชาชน โดยเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย การให้โอกาสแก่คนในชุมชนได้รับความรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความคิด ความเข้าใจ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ทั้งนี้จำเป็นต้องใช้การประชาสัมพันธ์เข้ามาช่วยในการเผยแพร่อีกทางหนึ่ง

การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดเป็นงานของบรรณารักษ์ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือบุคลากรในทุก ระดับของห้องสมุด ห้องสมุดขนาดใหญ่อาจจัดให้มีฝ่ายหรือบุคลากรเพื่อรับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ โดยตรง ด้วยการจัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านการประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ห้องสมุดส่วนใหญ่โดยทั่วไป จะไม่มีฝ่ายหรือบุคลากรดังกล่าว อย่างไรก็ตามห้องสมุดควรมี แผนการประชาสัมพันธ์ และมีผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำแผนประชาสัมพันธ์มาปฏิบัติให้บรรลุ วัตถุประสงค์ โดยมีงบประมาณสนับสนุน และดำเนินการตามแผนงานประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุดควรจะเป็นผู้ซึ่งรู้งานห้องสมุด กล่าวคือ มีพื้นฐานความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ และผ่านการอบรมความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ด้วย จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องเป็นผลสำเร็จ และไม่ว่าด้วยเหตุผลใดไม่ควรจัดเป็นงานฝากไว้กับงานใดงานหนึ่ง แต่จะต้องมอบหมายความรับผิดชอบให้ชัดเจน และในการวางแผนประชาสัมพันธ์ห้องสมุดควรให้บุคลากรทุกคนของห้องสมุดมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือรับทราบเกี่ยวกับแผนงานประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความเต็มใจในการปฏิบัติงาน และเกิดการยอมรับตั้งแต่ต้น (เย็นฤดี สัจฉกร, 2541 : 10 - 115) เพราะงานห้องสมุดเป็นงานบริการ บุคลากรทุกคนย่อมมีโอกาสพบปะสื่อสารกับผู้ใช้บริการโดยตรง ดังนั้น นักประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดของห้องสมุดก็คือบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดนั่นเอง

การประชาสัมพันธ์ จึงมีส่วนสำคัญอย่างมากในการเชื่อมโยงให้ผู้ใช้บริการได้ทราบว่าห้องสมุดมีบริการอะไรอยู่บ้าง และจะมีบริการอะไรใหม่ ๆ ในอนาคต ห้องสมุดจึงต้องมีแผนประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบ อาจเป็นแบบตัวต่อตัว หรือใช้สื่อต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ในเรื่องที่ห้องสมุดต้องการให้ผู้รู้กันอย่างกว้างขวาง (สมิตรา จิระวุฒินันท์ และวลัยลักษณ์ แสงวรรณกุล, 2548 : 2)

การประชาสัมพันธ์ จึงเป็นกระบวนการทางการสื่อสารซึ่งเกิดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างองค์กร หน่วยงานที่ทำการประชาสัมพันธ์ กับกลุ่มเป้าหมายแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โดยมีแผนการและการกระทำต่อเนื่องกันไป ในอันที่จะสร้างหรือก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานนั้นดำเนินงานไปได้ดีสมความมุ่งหมาย หน่วยงานทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน การประชาสัมพันธ์สามารถส่งเสริมให้องค์กร หน่วยงาน ดำเนินสู่สัมฤทธิ์ผลได้ง่ายและรวดเร็วไม่เว้นแม้แต่องค์กรห้องสมุด ซึ่งปัจจุบันองค์กรห้องสมุดหลายแห่งได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการทำการประชาสัมพันธ์และนำองค์ความรู้นี้มาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดองค์กรห้องสมุดอย่างสอดคล้อง หากองค์กรหรือหน่วยงานรู้จักนำเอาวิธีการประชาสัมพันธ์ สื่อประชาสัมพันธ์เข้ามาใช้อย่างถูกประเภท ถูกกาลเทศะอย่างมีประสิทธิภาพ ก็ย่อมเป็นที่คาดหวังได้ว่าจะมีส่วนช่วยทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น

พัฒนาการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงของสำนักวิทยบริการ

งานประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้นำสื่อวิทยุกระจายเสียงมาใช้ในการประชาสัมพันธ์หน่วยงานมีพัฒนาการดังนี้

เมื่อครั้งที่มหาวิทยาลัยในขณะนั้น เป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ประมาณปี พ.ศ. 2530-2532 ได้เริ่มมีสถานีวิทยุกระจายเสียงอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น โดยใช้คลื่นความถี่ 102.25 MHz. ในระบบเอฟ.เอ็ม. กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ จัดรายการสารคดีเพื่อความรู้ ในวันจันทร์ - เสาร์ วันละ 5 - 7 นาที และวันอาทิตย์ วันละ 1 ชั่วโมง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 เริ่มมีการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงจากสำนักวิทยบริการ เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ใช้ชื่อ “รายการจากสำนักวิทยบริการ” มี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญถิ่น คิดโร เป็นผู้ดำเนินการ มีอาจารย์ประจักษ์ กือเจริญ และนางพรพิมล มโนชัย ร่วมผลิตรายการ ในช่วงนั้น เนื้อหารายการส่วนใหญ่เป็นสาระความรู้ด้านห้องสมุด เรื่องราวของวงการวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ เกร็ดความรู้ และกิจกรรมห้องสมุด ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 19.30-20.00 น. เป็นรายการสด

ในปี พ.ศ. 2536 หน่วยงานได้มีนักประชาสัมพันธ์ เข้ามาร่วมสานงานผลิตรายการ วิทยุกระจายเสียงต่อ ในช่วงนั้นทางสถานีวิทยุกระจายเสียง FM มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ได้จัดสรรเวลาออกอากาศให้ทุกวันเสาร์แรกของเดือน เวลา 19.30- 20.00 น. ยังคงใช้ชื่อ “รายการจากสำนักวิทยบริการ” ผลิตรายการโดยการบันทึกเทป เนื้อหาของรายการ เป็นการนำข่าว กิจกรรม ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการ ในแต่ละเดือนมานำเสนอ และมีบทความหรือ สาระน่ารู้ที่น่าสนใจเปิดสลับกับบทเพลง รายการจากสำนักวิทยบริการ ออกอากาศทางสถานี วิทยุกระจายเสียงดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่ง วันที่ 24 มกราคม 2542 สถานีวิทยุฯ ต้องปิดทำการ ชั่วคราว จนถึงเดือน มิถุนายน 2542 จึงเริ่มมีการทดลองส่งกระจายเสียงวันละ 2 ชั่วโมง ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงการดำเนินการสถานีวิทยุฯ และย้ายสถานีจากที่ตั้งเดิมมายังที่ตั้งใหม่ คือ บริเวณชั้นล่างของตึกบรมราชกุมารี วิทยาเขตขามเรียง ต.ขามเรียง อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม ซึ่งในระหว่างเวลาดังกล่าว รายการจากสำนักวิทยบริการ จึงได้หยุดการผลิตลงชั่วคราว

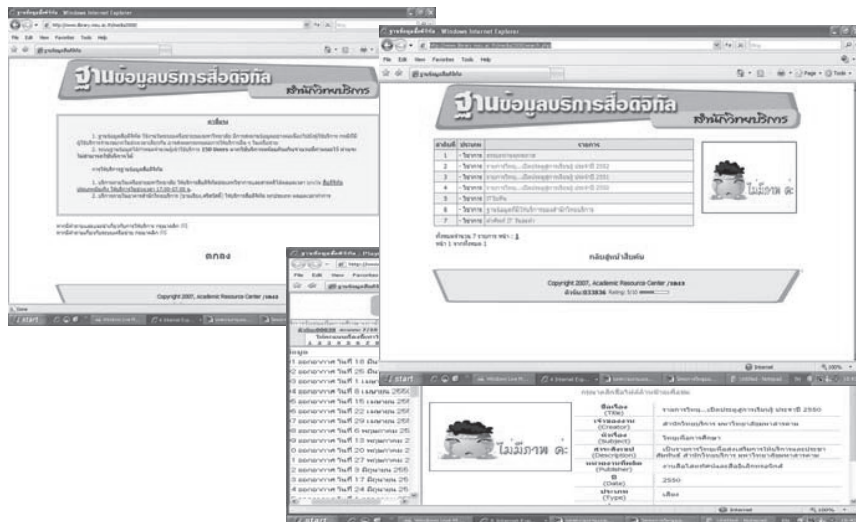
จนกระทั่งวันที่ 18 มีนาคม 2550 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้เริ่มผลิต รายการวิทยุกระจายเสียงขึ้นอีกครั้ง โดยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดสรรเวลาให้คณะ หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ทำให้สำนักวิทยบริการได้เริ่มการผลิตรายการวิทยุอีกใช้ชื่อว่า “รายการเปิดประตูสู่การเรียนรู้” ออกอากาศ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยมหาสารคาม คลื่น F.M. 102.25 MHz. ทุกวัน อาทิตย์ เวลา 11.00 -11.30 น. เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ให้บริการ ได้แก่ นิสิต คณาจารย์ บุคลากรมหาวิทยาลัย ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพื่อเป็นข้อมูลการเข้าใช้บริการต่าง ๆ ที่ สำนักวิทยบริการจัดให้บริการได้อย่างถูกต้อง สะดวกรวดเร็วและเกิดความพึงพอใจ ผลิตโดยการบันทึก เทป มีนักวิชาการโสตทัศนศึกษาชำนาญการ และนักวิชาการโสตทัศนศึกษา กลุ่มงานสื่อโสตทัศนและ สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมเสียง

ต่อมาเมื่อบุคลากรจากกลุ่มงานส่งเสริมการใช้บริการสารสนเทศ หรือกลุ่มงานบริการชุมชน และส่งเสริมการใช้บริการมาช่วยจัดรายการ เนื้อหาของรายการจะเน้นทางด้านการเผยแพร่ข่าวสาร กิจกรรมของหน่วยงาน โดยแบ่งรายการออกเป็น 3 ช่วง ช่วงแรกนำเสนอข่าวสาร ประกาศ กิจกรรม

ต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการ ช่วงที่สองเป็นการแนะนำแหล่งเรียนรู้ หรือทรัพยากรสารสนเทศที่น่าสนใจ และช่วง ที่สาม “ช่วงเปิดประตูสู่โลกกว้าง” นำเสนอสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น วันสำคัญ ข้อมูล ด้านสุขภาพ โรคภัยไข้เจ็บ อาหารการกินเพื่อสุขภาพ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นต้น ได้เวลา ออกอากาศ 1 ชั่วโมง ในวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 11.00 - 12.00 น. ดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน

การเผยแพร่สู่ออนไลน์

เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงที่ออกอากาศทุกสัปดาห์ย้อนหลัง ได้จึงร่วมมือกับกลุ่มงานสื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจัดทำฐานข้อมูลบริการสื่อดิจิทัลเพื่อ ให้บริการสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่นิสิต อาจารย์ บุคลากรมหาวิทยาลัยตลอดจนผู้ใช้บริการได้ศึกษา ค้นคว้าทั้งด้านวิชาการ และบันเทิง จึงได้นำรายการวิทยุที่ออกอากาศแต่ละสัปดาห์ขึ้นไว้ในฐานข้อมูล สื่อดิจิทัลเผยแพร่บนเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ โดยจัดเก็บให้บริการที่ “บริการฐานข้อมูลสื่อดิจิทัล”

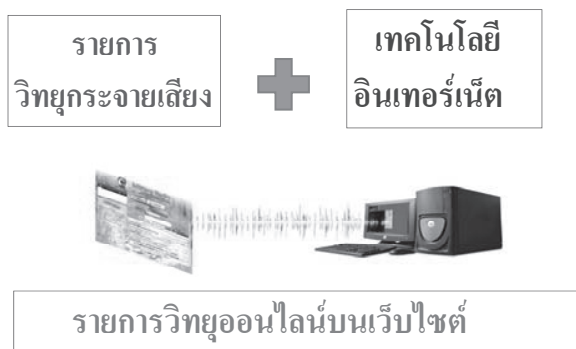
ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 สำนักวิทยบริการ เริ่มมีรายการวิทยุออนไลน์บนเว็บไซต์ สำนักวิทยบริการ เกิดขึ้นจากความต้องการพัฒนาคุณภาพการประชาสัมพันธ์ โดยการเพิ่มช่องทางการ ประชาสัมพันธ์ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าถึงแม้สำนักวิทยบริการจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านช่อง ทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อไมใช่สิ่งพิมพ์ สื่อกิจกรรม แล้วก็ตามก็ยังพบ ปัญหาในการใช้บริการห้องสมุดของผู้ใช้บริการ โดยพบว่าบางคนไม่รู้วิธีการสืบค้นหนังสือ ทำให้ค้นหา หนังสือลำบาก เจ้าหน้าที่ควรแนะนำวิธีการเข้าใช้บริการห้องสมุดก่อนเข้าใช้บริการ เป็นต้น ดังนั้นจึงต้องเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการทราบและใช้บริการต่อไป

จากปัญหาดังกล่าว สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะพัฒนาคุณภาพการประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อพัฒนาคุณภาพ

การประชาสัมพันธ์ และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมที่เหมาะสม สามารถเข้าถึงผู้ใช้บริการได้อย่างทั่วถึง เพื่อตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการสารสนเทศ จึงได้คิดหาช่องทางการพัฒนาคุณภาพการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นอีก โดยได้นำปัญหาจาก การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง คือ ผู้ให้บริการเปิดข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงจำนวนน้อย เนื่องจากข้อจำกัดของวิทยุกระจายเสียง คือ ไม่สามารถรับฟังย้อนหลังได้ หากพลาดจุดสำคัญ ก็มักจะพลาดไปเลย หากผู้ฟังติดธุระก็พลาดการรับฟัง เป็นต้น นำมาผนวกกับผลการสำรวจพบว่า ผู้ใช้บริการจำนวนมากเปิดรับข่าวสารประชาสัมพันธ์สำนักวิทยบริการผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต

และได้ร่วมกับกลุ่มงานนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ โดยนายสันติภาพ เปลี่ยนโชติ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ พัฒนาช่องทาง “รายการวิทยุออนไลน์ Library Radio” ขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ

โดยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มงาน หัวหน้างาน โดยมีบุคลากรตัวแทนกลุ่มงาน มาร่วมเป็นผู้จัดรายการเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กลุ่มงานของตนเอง ก้าวมาสู่การพัฒนาขึ้นเป็นรายการวิทยุออนไลน์ออกอากาศบนเว็บไซต์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการมากที่สุด เป็นอีกหนึ่งทางเลือกของผู้ใช้บริการในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมและบริการของสำนักวิทยบริการ มี 11 ช่วงรายการ ดังนี้

1. ช่วง Inside Library ตัวแทนกลุ่มงานเทคนิคสารสนเทศ

2. ช่วง Books on Air ตัวแทนกลุ่มงานเทคนิคสารสนเทศ
3. ช่วง ร้อยแปดพันเก้า ตัวแทนงานวารสารและหนังสือพิมพ์ กลุ่มงานเทคนิคสารสนเทศ
4. ช่วง เปิดประตูสู่บริการ ตัวแทนกลุ่มงานบริการสารสนเทศ
5. ช่วง จดหมายเหตุ มมส. ตัวแทนส่วนจดหมายเหตุและสารสนเทศมหาวิทยาลัย
6. ช่วง IT Spark ตัวแทนกลุ่มงานสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
7. ช่วง อนุรักษ์อีสานกับศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร ตัวแทนศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร
8. ช่วง สารชุมชนคนออนไลน์ ตัวแทนกลุ่มงานบริการชุมชนและส่งเสริมการใช้บริการ
9. ช่วง Special Collection ตัวแทนกลุ่มงานนวัตกรรมและสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์
10. ช่วง ไอทีโซน ตัวแทนกลุ่มงานคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
11. ช่วง ย้ำเด็ด สะเด็ดข่าว งานประชาสัมพันธ์ ตัวแทนสำนักงานเลขานุการ
12. ช่วง เปิดประตูสู่การเรียนรู้ งานประชาสัมพันธ์ ตัวแทนสำนักงานเลขานุการ (รายการเดิม)

รูปแบบรายการวิทยุออนไลน์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร กิจกรรม การใช้บริการต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการตลอดจนสาระความรู้อื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ รูปแบบรายการ เป็นรายการบันทึกเสียงสาระ ออกอากาศบนเว็บไซต์ <http://www.library.msu.ac.th> กลุ่มเป้าหมายสำหรับ นิสิต คณาจารย์ บุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วันเวลาออกอากาศทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง ในระยะแรกยังเป็นช่วงทดลองออกอากาศ เผยแพร่ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหาสารคามเท่านั้น ที่ปรึกษาได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและประกันคุณภาพ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริการ รองผู้อำนวยการฝ่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยี หัวหน้ากลุ่มงานทุกกลุ่มงาน

ตัวอย่างหน้าเว็บเพจ รายการวิทยุออนไลน์

จากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อการรับฟังรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการประชาสัมพันธ์โดยใช้รูปแบบรายการวิทยุออนไลน์ในระดับมาก ดังนั้น ด้านเนื้อหารายการคือ การให้ข่าวสารสาระความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการห้องสมุดและความรู้อื่น ๆ

วิธีการนำเสนอรายการ คือ มีเสียงดนตรี เสียงประกอบที่สร้างความน่าสนใจ ผู้ดำเนินรายการ คือ ใช้ภาษาที่ถูกต้องน่าสนใจ เพลงและเสียงประกอบ คือ เสียงประกอบก่อนและหลังรายการมีความเหมาะสม การประชาสัมพันธ์การใช้งานช่องทางการติดต่อรายการ และการออกแบบบนเว็บไซต์ คือ มีความสะดวกในการเข้ารับฟังรายการวิทยุออนไลน์จาก Windows Media Player และประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนารูปแบบรายการวิทยุออนไลน์ คือ เป็นการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมอีกทางหนึ่ง และควรมีการพัฒนารูปแบบรายการและเพิ่มรายการที่หลากหลายให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อไป

ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ได้ดำเนินการพัฒนานักจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามขึ้น ในฐานะผู้รับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการ ดูแลการผลิตและจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคในการจัดรายการวิทยุออนไลน์ของนักจัดรายการแต่ละคน ซึ่งมาจากหลากหลายสถานภาพ คือ บรรณารักษ์ นักวิชาการสื่อทัศน นักวิชาการคอมพิวเตอร์ นักวิชาการศึกษา พนักงานการศึกษา พนักงานบริหารทั่วไป พนักงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งแต่ละคนต่างมีพื้นฐานความรู้และทักษะในการจัดรายการวิทยุที่แตกต่างกัน จึงเป็นแนวทางให้เกิดการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนานักจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการขึ้นเป็นแนวทางพัฒนาความรู้และทักษะ ให้เกิดคุณภาพของบุคลากรสำนักวิทยบริการที่รับผิดชอบในการจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้สามารถผลิตรายการวิทยุออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีต่อผู้ให้บริการต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะของบุคลากรสำนักวิทยบริการที่รับผิดชอบในการจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้สามารถผลิตรายการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ให้บริการที่มีต่อรายการวิทยุออนไลน์บนเว็บไซต์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนานักจัดรายการวิทยุออนไลน์สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โดยสำรวจความสนใจและความสมัครใจจากบุคลากรสำนักวิทยบริการทุกกลุ่มงานเพื่อเข้าร่วมพัฒนา
นักรายการวิทยุออนไลน์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 16 สิงหาคม 2555 ณ ห้องประชุมชั้น 1 สำนักวิทย
บริการ โดยเชิญ คุณแสนศักดิ์ ชันทอง หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรยายเรื่อง การผลิตสื่อวิทยุกระจายเสียง ชมการผลิตและจัดรายการวิทยุ ณ สถานีวิทยุกระจายเสียง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2555 ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนา นักรายการวิทยุ
ออนไลน์สำนักวิทยบริการ โดยกลุ่มนักรายการวิทยุออนไลน์ ณ ห้องประชุมชั้น 1 สำนักวิทยบริการ
จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหาอุปสรรค นำมาสรุป ปรับเปลี่ยน ชื่อรายการ กลุ่มงานหลักที่
รับผิดชอบ และนักรายการวิทยุออนไลน์ใหม่ โดยยังคงเป็นรูปแบบรายการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มี 8 รายการ
หลัก นำเสนอรายการละไม่เกิน 1 ชั่วโมง และมีรายการข่าวสลับเป็นระยะ ๆ รวมเป็น 9 รายการ ดังนี้

1. รายการจดหมายเหตุ มมส โดยส่วนจดหมายเหตุและสารสนเทศมหาวิทยาลัย ผู้ดำเนิน
รายการ น.ส.มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์, นางเอื้ออารีย์ ปานพิมพ์ใหญ่

เนื้อหาสาระ เป็นการย้อนรำลึกถึงอดีตความเป็นมา พัฒนาการของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม ตั้งแต่ยุคที่เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ยุคที่เป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. รายการเปิดประตูสู่บริการ โดยกลุ่มงานบริการ ผู้ดำเนินรายการ น.ส.รุจิรา เหลืองอุบล,

นายไชยวัฒน์ วงศ์สุวรรณ, น.ส.วรัญญา พิลานอม

เนื้อหาสาระ เป็นการแนะนำให้รู้จักกับบริการต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการ และสารสนเทศอาเซียน

3. รายการท้องถิ่นอีสานบ้านเฮา โดยศูนย์สารสนเทศอีสานสิรินธร ผู้ดำเนินรายการ นางณัฐพร เดชชัย, น.ส.ดวงเดือน ผมพา, นายสมจิต รัตนสวนจิ, นายธวัชชัย ปอศิริ

เนื้อหาสาระ นำเสนอสาระน่ารู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งศิลปวัฒนธรรมและประเพณี อาหารการกิน รวมไปถึงการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่าง ๆ ในภาคอีสาน แบ่งเป็น 5 ช่วงรายการ ดังนี้ **ช่วงแซบอีสาน** : นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารการกินท้องถิ่นอีสาน แมลง พืช ผักสมุนไพรของอีสานที่มีประโยชน์และมีโทษ **ช่วงทำนองอีสาน** : บอกเล่าเรื่องราวของดนตรีพื้นบ้านอีสาน ประวัติความเป็นมา การผลิต แหล่งจำหน่าย การเล่น เล่นสาย ลายเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด **ช่วงปราชญ์อีสาน** : บอกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของบุคคลสำคัญ บุคคลที่มีความโดดเด่น ประสบความสำเร็จในเรื่องอาชีพ การทำงานอื่น ๆ ที่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต **ช่วงม่วนซื่นอีสาน** : พูดถึงการละเล่นพื้นบ้าน ประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ของชาวอีสานรวมถึงนำท่านท่องเที่ยวไปกับสถานที่สำคัญของภาคอีสาน **ช่วงออนซอนอีสาน** : บอกเล่า ชื่นชมของดีอีสาน ตลอดจนกลเม็ดเคล็ดลับ วิธีการในการประกอบอาชีพการงาน การค้า การเกษตร การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความสุขยิ่งขึ้น

4. รายการ Life Style Variety โดยกลุ่มงานเทคนิคสารสนเทศ ผู้ดำเนินรายการ นายจตุพล รัชเรืองวงศ์, น.ส.ศิริรัฐชา ทันทา, นางปาริชาติ รัตนปรกรณ์

เนื้อหาสาระ เป็นการเกาะติดสถานการณ์ใหม่ ๆ ทันสมัย เพื่อให้สาระความรู้ด้านต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เช่น ธรรมชาติ สุขภาพ ความสวยงาม กีฬาบันเทิง แบ่งเป็น 5 ช่วง ได้แก่ **ช่วง Life Style 360 องศา** : นำเสนอข่าวสารบ้านเมือง กลุ่มประเทศอาเซียน เรื่องราวกระแสโลกเทคโนโลยีที่น่าสนใจ **ช่วง This is a book** : แนะนำหนังสือดี ที่น่าสนใจ น่าอ่านมาฝากหนอนหนังสือทุกท่าน **ช่วง ประแป้งแต่งตัว** : พบกับสาระความรู้สุขภาพ เคล็ดลับความงามต่าง ๆ สำหรับทุกเพศทุกวัย **ช่วง ธรรมชาติสะกิดใจ** : นำเสนอเรื่องราว สาระเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ อีกมากมาย **ช่วง บ้านเทิ Variety** : นำเสนออันดับหนังทำเงิน เพลงฮิตติดชาร์จ กอสซิปดาราไทย-เทศ ผลการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ ทั่วโลก

5. รายการไอทีสปาร์ค โดยกลุ่มงานสื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ดำเนินรายการ นายอารยะ เสนาคูณ, นายวิจิตร พรรณะ, นางปาริชาติ รัตนปรกรณ์

เนื้อหาสาระ นำเสนอสาระความรู้ต่าง ๆ เติมเต็มความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและโลกสื่อต่าง ๆ ทุกแง่มุม

6. รายการคุยฟุ้งกับ ดร.เฟื่อง โดยกลุ่มงานคอมพิวเตอร์และกลุ่มงานนวัตกรรม ผู้ดำเนิน

รายการ นายสันติภาพ เปลี่ยนโชติ, นางจีรกาญจน์ เต็มพรสิน, นายสุขสันต์ พรหมบุญเรือง, นายจริยะ อัครวรรณ

เนื้อหาสาระ นำเสนอสาระความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ และก้าวทันโลกของ IT สาระความรู้ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสารข้อมูล Gadget และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้งานเพื่อชีวิตที่ดี

7. รายการบริการชุมชนคนออนไลน์ โดยกลุ่มงานบริการชุมชนและส่งเสริมการใช้บริการ ผู้ดำเนินรายการ น.ส.กวิณลักษณ์ สุนทะโรจน์

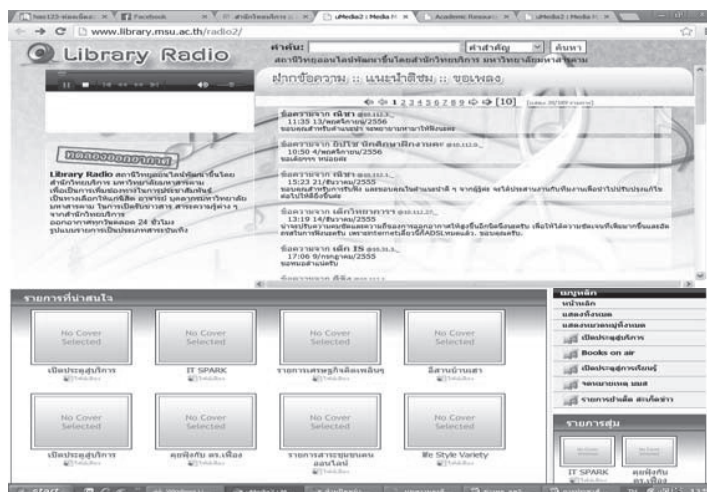
เนื้อหาสาระ นำเสนอสาระดี ๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในชุมชนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ข่าวกิจกรรมวิชาการแก่ชุมชน ข่าวการฝึกอบรม ข่าวการให้การศึกษา และกิจกรรมส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า รวมถึงสาระความรู้จากฐานข้อมูลออนไลน์ทั้งในและต่างประเทศ แนะนำแหล่งสารสนเทศและเว็บไซต์ที่น่าสนใจ

8. รายการเศรษฐกิจคิดเพลิน ๆ โดยสำนักงานเลขานุการ ผู้ดำเนินรายการ นางสาวกุลไทย ป้อมมะรัง

เนื้อหาสาระ รายการที่น่าเสนอเรื่องราวด้านเศรษฐกิจ ประเด็นที่พูดถึงมากในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับอาเซียน หรือระดับโลก นอกจากนี้ยังนำเสนอสาระดี ๆ เก๋ิดเล็ก เก๋ิดน้อยด้านการออม และอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่คุณผู้ฟังรายการทุกท่าน ติดตามเศรษฐกิจคิดเพลิน ฟังเพลงเพลิน ๆ แบบสบาย ๆ ไม่น่าปวดหัวอย่างที่คิด กับ 5 ช่วงรายการ ดังนี้ **ช่วงประเด็นดัง** : นำเสนอเรื่องราวที่เป็นข่าวเศรษฐกิจที่พูดถึงมากและกำลังเป็นที่สนใจของคนทั่วไป **ช่วงประเด็นทั่วไป** : นำเสนอเรื่องราวเศรษฐกิจที่น่าสนใจในด้านต่าง ๆ **ช่วงการเงิน การคลัง** : นำเสนอข่าวเกี่ยวกับการเงิน การคลัง ภาครัฐ เอกชน การปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารประเทศ และผลกระทบที่ตามมา (แบบเบา ๆ) **ช่วงเก๋ิดเล็กเก๋ิดน้อย** : นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการออมเงิน เศรษฐกิจพอเพียง การสร้างรายได้ การพึ่งพาตนเอง อย่างมีความสุข **ช่วงถามมา-ตอบไป** : นำข้อคำถามจากผู้ฟังรายการที่ไม่เข้าใจในบางประเด็นมาตอบคำถามเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นนำเสนอสาระความรู้ ด้านเศรษฐกิจ การเงิน การออม การลงทุนต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

9. รายการอย่าเด็ดสะเด็ดข้าว โดยสำนักงานเลขานุการ ผู้ดำเนินรายการ นางกรรณิการ์ ภูผาธรรม

เนื้อหาสาระ นำเสนอข่าวสารกิจกรรม ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของสำนักวิทยบริการทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จากการพัฒนานักจัดรายการวิทยุออนไลน์ สำนักวิทยบริการขึ้น และได้ทดลองเผยแพร่บนเว็บไซต์สำนักวิทยบริการ ผ่านเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และกระจายเสียงภายในสำนักวิทยบริการ ในโครงการดนตรีเที่ยงวันของกลุ่มงานบริการ ช่วงเวลา 12.00 -13.00 น. เพื่อให้เป็นการนำเสนอสาระความรู้และความบันเทิงให้แก่ผู้ใช้บริการในช่วงพักกลางวัน ในช่วงเดือนสิงหาคม 2556 และสำรวจความพึงพอใจของผู้ฟัง 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหารายการ ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ ด้านผู้ดำเนินรายการ ด้านเวลาในการออกอากาศ และด้านเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 100 คน จากการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และเพื่อนำผลที่ได้ในการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการผลการสำรวจพบว่า

1. ด้านเนื้อหารายการ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี ในเรื่องการนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ไม่น่าเบื่อ นำเสนอเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง มีประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี ในเรื่องมีความหลากหลายในการนำเสนอรูปแบบรายการ ทำให้ไม่น่าเบื่อ รูปแบบรายการเหมาะสมกับเนื้อหาที่รายการนำเสนอ ได้เตรียมนำเข้ารายการมีความเหมาะสมและน่าสนใจตามลำดับ
3. ด้านผู้ดำเนินรายการ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คือ ผู้ดำเนินรายการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้ดำเนินรายการมีน้ำเสียงน่าฟังพูดชัดเจน ผู้ดำเนินรายการมีความรู้และมีความน่าเชื่อถือ
4. ด้านเวลาในการออกอากาศ ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดี คือ ออกอากาศในเวลาที่เหมาะสมกับการรับฟัง ออกอากาศในวันที่เหมาะสมกับการรับฟัง ตามลำดับ
5. ด้านการเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วม ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี โดยเห็นว่า

ควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังรายการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ข้อเสนอแนะของผู้ฟังรายการวิทยุภายในสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต้องการให้มีการปรับเสียงของรายการวิทยุให้มีความพอดีไม่ดังหรือเบาเกินไป เปิดเพลงทันสมัยเข้ากับผู้ฟัง ควรจัดเสียงในช่วงเวลาที่มีการสอบเพื่อเป็นการไม่รบกวนสมาธิของผู้ใช้บริการที่ต้องการมาอ่านหนังสือ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุออนไลน์

จากการปฏิบัติงานผู้เขียนพบปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงวิทยุออนไลน์ โดยมีข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข ดังนี้

ด้านเนื้อหารายการ

1. การจัดเตรียมข้อมูลสคริปต์รายการล่าช้า เนื่องจากการออกอากาศมีทุกสัปดาห์ ทำให้ต้องจัดเตรียมเนื้อหาสคริปต์รายการ เพื่อออกอากาศอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เพื่อให้มีเนื้อหาสาระและข้อมูลถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังมากที่สุด
2. ข้อมูลข่าว กิจกรรม สาระความรู้ที่น่าสนใจ ยังมีไม่มาก ต้องใช้เวลาในการค้นคว้าหาข้อมูลเนื้อหาสาระอื่นเพิ่มเติม

ด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ

1. เนื้อหา รูปแบบรายการไม่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นรายการเชิงวิชาการซึ่งเป็นรูปแบบตายตัวอาจทำให้ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร

ด้านบุคลากร ผู้ดำเนินรายการ

1. ผู้ดำเนินรายการ เป็นบุคลากรหลากหลายตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งถือว่าเป็นนักจัดรายการวิทยุสมัครเล่นมีประสบการณ์น้อย ทำให้การจัดรายการยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร
2. บุคลากรมีภาระงานประจำจำนวนมาก ทำให้ปฏิบัติงานในการจัดรายการและดูแลด้านเทคนิครายการ ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้การผลิตรายการแต่ละรายการล่าช้า

ด้านเวลาในการออกอากาศ

1. ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง โดยบันทึกรายการเปิดหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ โดยเผยแพร่ภายในเครือข่ายมหาวิทยาลัย ทำให้ผู้ฟังได้รับฟังรายการซ้ำ ๆ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

1. ควรรวบรวมเนื้อหาข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมของหน่วยงานให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอและจัดพิมพ์ไว้อย่างต่อเนื่อง
2. แต่ละกลุ่มงานควรมีข้อมูลกิจกรรมความเคลื่อนไหวของงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ให้บริการอยู่เป็นระยะเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเผยแพร่

3. ควรมีการประชุม หรือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากบุคลากรกลุ่มงานอื่น ๆ เพื่อหารูปแบบใหม่ ๆ ที่น่าสนใจเพื่อนำมาปรับใช้ในการออกอากาศครั้งต่อไป

4. ควรมีการฝึกอบรม ด้านการพูด และการจัดรายการวิทยุเป็นระยะ ๆ เพื่อทบทวนเพิ่มประสบการณ์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่เดิม และพัฒนาบุคลากรใหม่เพิ่มขึ้น

5. บุคลากรควรให้ความสำคัญและทำความเข้าใจว่าการประชาสัมพันธ์หน่วยงานเป็นหน้าที่ของทุกคนร่วมกัน และควรให้ความร่วมมือปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งสามารถปฏิบัติงานแทนกันได้เพื่อแก้ปัญหากรณีการลา หรือบุคลากรไปราชการ

6. หน่วยงานควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

การใช้สื่อวิทยุออนไลน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ หากมองจุดเด่นคือการเสนอข่าวได้เร็ว ได้บ่อย สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างไกล สามารถรับฟังซ้ำย้อนหลังได้ ผู้จัดรายการตลอดจนผู้รับผิดชอบทุกคนจะต้องศึกษาหาวิธีการที่จะทำให้ผู้ฟัง เกิดความสนใจกับรายการต่าง ๆ ในสถานีของตนเอง มีความสามารถในการบริหาร การสอน มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตสำนึกที่ดี มีความสามารถในการฟัง มีความจำดี สังเกตดี มีรสนิยม และมีวินัยในตนเองอย่างสม่ำเสมอ

การประชาสัมพันธ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในปัจจุบันยังคงต้องพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง มุ่งหาช่องทาง เพิ่มทางเลือกในการเผยแพร่ความรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจไปสู่ ประชากรผู้ใช้บริการให้ได้มากที่สุด ด้วยวิธีการที่หลากหลาย สนับสนุนแนวความคิดในเชิงรุก เพื่อเป็นการเพิ่มกลุ่มเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์จึงต้องปรับตัว เพื่อศึกษา และแสวงหาความรู้ เพื่อช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัยพร้อมทำหน้าที่ด้วยความภาคภูมิใจ เช่นเดียวกับบุคลากรทุกคนในองค์กร ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กร ทุกคนจึงต้องร่วมมือ ร่วมใจกัน มีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กร เพื่อพัฒนาไปอย่างเข้มแข็งเพื่อประโยชน์ของมหาชนชาวมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และชุมชน ให้สมกับปรัชญา “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เสริมความรู้ ความคิด ภูมิปัญญา”

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ภูผาธรรม. “งานเผยแพร่บริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.”

สารนิเทศ สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 9,1-2 (มกราคม-ธันวาคม 2545) : 101-108.

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. **มองสื่อใหม่มองสังคมใหม่**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. **การใช้ห้องสมุดยุคใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

บวร ปภัสราทร. เทคโนโลยีสารสนเทศกับสื่อมวลชน. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อมวลชน (หน่วยที่ 10)**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2547.

พรพิมล เฉลิมมีประเสริฐ. **เอกสารคำสอน วิชาการผลิตและจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการประชาสัมพันธ์**. มหาสารคาม : ฝ่ายผลิตเอกสารตำรา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547.

ภัทรทิรา อุทัยรัตน์. **ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประชาชนในการเปิดรับฟังฝ่ายค้านเทอร์เน็ตเรดิโอ**.วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

เย็นฤดี สัจฉกร. “การประชาสัมพันธ์ห้องสมุด,” **ศิลปากร**. 41,4 (2541) : 110-115.

วนิดา จันทจุรากร. **อินเทอร์เน็ต : มิติใหม่ของการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2543.

สุมิตรา จิระวุฒินันท์ และวลัยลักษณ์ แสงวรรณกุล. **รายงานการวิจัยเรื่องความพึงพอใจการใช้บริการห้องสมุดคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีการศึกษา 2547**.
ขอนแก่น : สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.

ประสบการณ์จริงกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ประสบความสำเร็จของอุทยานการเรียนรู้ยะลา

จารุณี การ์*

บทนำ

ปัจจุบันสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจในการอ่านมีมากมาย โดยเฉพาะโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีภาพประกอบเคลื่อนไหวได้ สร้างความสนุกและทำให้คนดูจำเรื่องได้มาก กระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็ดึงความสนใจออกจากการอ่านหนังสือได้เช่นกัน จึงทำให้มีผู้ที่รักการอ่านหนังสือน้อยลง โดยเฉพาะเด็ก ซึ่งเป็นวัยที่ถูกชักจูงด้วยสื่อต่าง ๆ ได้ง่าย นอกจากโทรทัศน์แล้วยังมีสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กต้องอยู่นิ่ง ใฝ่ดูจอมองเป็นเวลานาน เช่น คอมพิวเตอร์ วิดีโอ ถ้าผู้ปกครองไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูลูก ปล่อยปะละเลย และอาศัยสื่อเหล่านี้ในการเลี้ยงดูลูก พัฒนาการของเด็กจะได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ทั้งที่วัยเด็กเป็นวัยที่กำลังมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความกระตือรือร้นสนใจใคร่รู้ในเรื่องต่าง ๆ และส่วนใหญ่อยู่ในวัยกำลังศึกษา การอ่านจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสม และจำเป็นอย่างยิ่ง แต่การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านนั้น จำเป็นต้องอาศัยการปลูกฝัง กระตุ้นและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนิสัยรักการอ่านในเด็กนั้นมิได้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ฉะนั้น ควรมีขั้นตอนการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เพราะการชักชวนเด็กให้อ่านหนังสือโดยวิธีการพูดแนะนำอย่างเดียวนั้นอาจไม่พอ ต้องมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นหรือเร้าความสนใจในการอ่านให้แก่เด็ก โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรณรงค์ให้เด็กรักการอ่าน รวมทั้งภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจัง โดยกระตุ้นและจูงใจให้สถานศึกษา หรือสถาบันต่าง ๆ จัดกิจกรรมให้เด็กได้อ่านและใช้สติปัญญาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน และสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้

การส่งเสริมการอ่าน

การอ่านต้องถูกส่งเสริมตั้งแต่อยู่ในครรภ์ของมารดา ผู้ปกครองควรส่งเสริมการอ่าน โดยการอ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่แรกเกิด จัดเวลาและสถานที่สำหรับการอ่านภายในบ้าน พูดคุยส่งเสริมเกี่ยวกับการอ่านในครอบครัว ช่วยพัฒนาลูกให้มีความชำนาญในการอ่าน และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการอ่านด้วยตัวเอง เช่น Hurst and Hubberstey (2001) ที่มีความเห็นว่า ถ้าพ่อแม่

* อาจารย์ สาขาสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ทำตัวอย่างให้เห็นว่า ตื่นรักการอ่าน เด็ก ๆ ก็จะรักการอ่านเหมือนกัน โดยวิธีการที่ง่ายที่สุด คือ ครอบครัวต้องร่วมอ่านหนังสือกับเด็กเป็นกิจวัตร หาบทุกลอนสนุก ๆ หรือนิทานที่เขียนเป็นคำคล้องจอง แล้วชวนลูกอ่านออกเสียงดัง ๆ การอ่านคำคล้องจองที่เข้าใจง่ายเป็นเรื่องที่สนุกสนานและดึงดูดใจ ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการอ่านแก่เด็ก ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในตนเอง และอ่านหนังสือเก่ง เรียนดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Austin and Casselden (2010) ที่ศึกษาทัศนคติด้านการอ่านและนิสัยรักการอ่าน พบว่า เจตคติเชิงบวกของพ่อแม่ที่มีต่อการอ่านมีผลต่อเจตคติเชิงบวกของเด็กที่มีต่อการอ่าน และการสร้างนิสัยรักการอ่านในเด็ก โดยเด็กที่เห็นพ่อแม่อ่านอย่างสม่ำเสมอก็จะอ่านเช่นกัน ครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน และมีวัฒนธรรมการอ่านที่บ้าน มักนำไปสู่นิสัยรักการอ่านของเด็กอย่างยั่งยืน

เมื่อเด็กเข้าสู่โรงเรียน ครูจำเป็นต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เด็กเกิดความสนใจในการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีมาตรการเพื่อส่งเสริมการอ่าน บูรณาการการอ่านกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน สร้างแรงจูงใจและชี้แจงให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน พัฒนาการอ่านของนักเรียนตามลำดับตั้งแต่ระดับอ่านออก อ่านเป็น อ่านสม่ำเสมอและอ่านเป็นนิสัย รวมทั้งติดตามประเมินผลพัฒนาการอ่านของเด็กอย่างต่อเนื่อง จัดสื่อ หรือแหล่งการเรียนรู้เพื่อสนองความต้องการในการอ่าน รวมทั้งยังต้องประสานความร่วมมือกับบรรณารักษ์ในโรงเรียน และส่งเสริมการอ่านให้เด็กเกิดความเพลิดเพลิน พิจารณาให้นักเรียนเลือกหนังสือด้วยตัวเองเพื่ออ่านเป็นการบ้าน ประสานกับฝ่ายบริหารและครูคนอื่น ๆ เพื่อทำให้การอ่านเป็นสิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในโรงเรียน พุดคุยเรื่องหนังสือและการอ่านหนังสือกับนักเรียนเป็นประจำ ค้นหาสิ่งที่นักเรียนสนใจไม่ว่าจะเป็นนิตยสาร เว็บไซต์ วิดีโอ ใช้สิ่งเหล่านี้เป็นฐานเริ่มเพื่อแนะนำพวกเขาไปสู่การอ่าน สิ่งที่น่าสนใจด้วยตัวเอง เรียนรู้ความสนใจและความชื่นชอบของนักเรียนแต่ละคนภายนอกห้องเรียน และเชื่อมโยงความสนใจเหล่านี้มาสู่การอ่าน พร้อมทั้งสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนเกี่ยวกับนิสัยการอ่านที่บ้านของนักเรียน นอกจากนี้บรรณารักษ์ควรจัดแหล่งข้อมูลในห้องสมุดทั้งหมดให้เด็กสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน ให้บริการอย่างมีคุณภาพ ทำความคุ้นเคยกับหนังสือและนิตยสารยอดนิยม จัดพื้นที่ที่น่าสนใจสำหรับเด็ก ทำให้เป็นบริเวณที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวกสบาย และไม่ลำบาก ส่งเสริมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การบริการ การพัฒนาหมวดหมู่ และโครงการต่าง ๆ ของห้องสมุด รวมทั้งถามความคิดเห็นของเด็ก เพื่อจัดหาแนวทางในการส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนภาครัฐจะต้องสนับสนุนให้การศึกษาและอบรมแก่ผู้ปกครอง และสนับสนุนสื่อต่าง ๆ ให้ทุกคนรอบรู้ ขณะเดียวกันก็ควรเน้นการปฏิรูปครูระดับประถมวัย และปฏิรูปศูนย์เลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาลของภาครัฐหรือเอกชนขนาดเล็กทั่วประเทศอย่างจริงจัง สนับสนุนอาสาสมัครจัดกิจกรรม พร้อมอุปกรณ์ในการฝึกอบรม และจ้างพี่เลี้ยง หรือครูอนุบาลที่มีความรู้เรื่องจิตวิทยา และการทำงานของสมองอย่างทั่วถึงทั่วประเทศ

ทำไมจึงต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การอ่านช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ การปลูกฝัง “นิสัยรักการอ่าน” และมี “รสนิยมในการอ่าน” ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง มีรูปแบบการดำเนินการหลายอย่าง ทั้งเทคนิค กลวิธี และสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นกิจกรรมที่มุ่งกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจอยากรู้ อยากเห็น อยากอ่าน กระตุ้นให้เกิดการอ่านอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืนจนเป็นนิสัย โดยการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก มีวัตถุประสงค์ให้เด็กสามารถอ่านได้ในระดับที่ใช้สติปัญญา วิเคราะห์วิจารณ์ และมีความเข้าใจอย่างดีพอ ทั้งยังพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การคิด เหตุผล อารมณ์ โดยผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะพยายามทำให้การอ่านเป็นประสบการณ์ที่ สนุกสนาน เด็กเกิดความประทับใจในการอ่าน รักการอ่านจนเกิดนิสัยรักการอ่านไปตลอดชีวิต

ลักษณะของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจใน การอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายาม พัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมี ลักษณะสำคัญ (แมนมาส ขวลิขิต, 2544: 17) ดังนี้

1. **เร้าใจ** กิจกรรมจะเร้าใจให้บุคคลที่เป็นเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นคนเดียวหรือกลุ่มคนเกิด ความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่า ควรอ่าน เช่น การจัดนิทรรศการที่ดึงดูดความสนใจ การตอบปัญหา มีรางวัลต่าง ๆ การใช้สื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วย เป็นต้น

2. **จูงใจ** ให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้ เรื่องราวอันน่ารู้ น่าสนุกที่มีอยู่ในหนังสือตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมากล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์ แล้วยังเกิดความรู้สึกว่าความพยายามอ่านให้เข้าใจถ่องแท้นั้นคุ้มค่า ให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรี ไม่ ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน เห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนการอ่านและการใช้คู่มือช่วยการอ่าน

เช่น พจนานุกรม ศัพท์วิชาเฉพาะ เป็นต้น และไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ในการอ่าน เช่น ชาวที่ กำลังเป็นที่สนใจ หรือหัวข้อเรื่องที่เป็นที่สนใจ เช่น การวิจัย การเตรียมตัวสอบ การสมัครงาน เป็นต้น

3. กระตุ้น แนะนำให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง อยากรู้อยากเห็นรอบรู้และรู้ลึกซึ้ง เปิดความคิดให้กว้าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านอีกเรื่อง หนึ่งต่อไป มีความรู้ดีกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้ เกิดความรู้สึกว่าหนังสือ ทำประโยชน์ให้อ่าน ให้วิจารณ์ ให้ประเมินค่า ให้อยากนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้ อยากรู้อยากเห็นหนังสือ ทำนองเดียวกันนี้ให้ดีกว่าเล่มที่อ่านเหล่านี้ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้จัดกิจกรรมอาจนำหนังสือหรือวัสดุการ อ่านมาแสดงทุกครั้งที่จะจัดกิจกรรม

4. สร้างบรรยากาศการอ่าน ขึ้นในบ้าน ในโรงเรียน และในสังคม นอกจากกิจกรรมจะเร้า ใจ จูงใจให้อ่านและกระตุ้นให้เกิดความคิดให้กว้างแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะเกี่ยวข้องกับการผลิตวัสดุการอ่านให้เหมาะสม การสร้างและปรับปรุงแหล่งวัสดุการอ่านให้มีเพียงพอ

อุทยานการเรียนรู้ยะลา

อุทยานการเรียนรู้ยะลา (TKpark Yala) เป็นห้องสมุดมีชีวิตระดับภูมิภาคแห่งแรกในประเทศไทย และเป็นอุทยานการเรียนรู้แห่งที่ 2 ของประเทศไทย ซึ่งได้รับความร่วมมือระหว่าง สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ กรุงเทพฯ และเทศบาลนครยะลา โดยเทศบาลนครยะลาจัดตั้ง คณะทำงานเพื่อวางแผนและบริหารอุทยานการเรียนรู้ยะลา และจัดสรรงบประมาณของท้องถิ่น เพื่อให้อุทยานการเรียนรู้ยะลาสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ กรุงเทพฯ รับผิดชอบในการให้คำแนะนำ ถ่ายทอดองค์ความรู้สนับสนุนทางด้านสื่อ เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาบุคลากร กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในลักษณะโครงการนำร่อง รวมทั้งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการก้าวเดินของ อุทยานการเรียนรู้ยะลา

อุทยานการเรียนรู้ยะลาเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝัง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และทันสมัย มีการส่งเสริมและ สนับสนุนการอ่านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน การ แสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิต ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีโอกาสพัฒนาแลกเปลี่ยน และแสดงผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งสามารถ สร้างนวัตกรรมใหม่ ผลผลิต หรือชิ้นงานจากการผสมผสานด้านศิลปะ วัฒนธรรม ค่านิยม หรือวิถี ชีวิต นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลาย (เทศบาลนครยะลา, 2551: 2)

อุทยานการเรียนรู้ยะลาส่งเสริมและสนับสนุนการอ่านการเรียนรู้ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิตด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสามารถดึงดูดเด็ก เยาวชน และประชาชนให้เข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการอุทยานการเรียนรู้ยะลา เป็นจำนวน 1,059,991 คน (จำนวนผู้เข้าใช้บริการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 ถึงวันที่ 15 กันยายน 2555)

อุทยานการเรียนรู้ยะลาได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องมาตลอด 5 ปีที่ผ่านมา โดยคัดเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระแสสังคม เหตุการณ์หรือวันสำคัญต่าง ๆ และสอดคล้องกับหลักการสร้างองค์ความรู้ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นความสำคัญของการอ่าน อีกทั้งยังมีผลในการช่วยแก้ไขปัญหาการไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ซึ่งเป็นปัญหาของเด็กนักเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในอุทยานการเรียนรู้ยะลา แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบออกเป็น 2 ฝ่ายหลัก ๆ ได้แก่ ฝ่ายบรรณารักษ์ และฝ่ายกิจกรรม โดยฝ่ายบรรณารักษ์มีหน้าที่ดูแลงานจัดหา คัดเลือกสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศนวัสดุทุกประเภท วิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด บริการหนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร บริการยืม-คืนหนังสือ และบริการตอบคำถามช่วยค้นคว้า ประสานงานกับฝ่ายกิจกรรมเพื่อดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในส่วนงานห้องสมุด ส่วนฝ่ายกิจกรรมมีหน้าที่ดูแลประสานงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ จัดทำรายงานสถิติจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมและคณะเยี่ยมชม และประชาสัมพันธ์งานกิจกรรม รวมทั้งจัดทำนิทรรศการทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้จะต้องเริ่มต้นอย่างไร

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ยาก หากเรามีการวางแผนและเตรียมการเป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเลือกวันและช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะต้องจัดในช่วงที่ไม่ตรงกับการจัดกิจกรรมของสถานที่อื่น ๆ หรือการจัดงานใหญ่ของจังหวัด เนื่องจากจะทำให้ผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อย หรือวันสำคัญ เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น เนื่องจากประชาชนจะเดินทางไปพักผ่อนในสถานที่อื่น ๆ รวมทั้งช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่อุทยานการเรียนรู้ยะลาจัดกิจกรรมเป็นประจำทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ เป็นต้น หากวันหยุดนักขัตฤกษ์ใดที่เป็นวันหยุดยาว อุทยานการเรียนรู้ยะลาจะงดกิจกรรมช่วงดังกล่าว ส่วนระยะเวลาในการจัดกิจกรรมขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรมและกลุ่มเป้าหมายของกิจกรรม เช่น

กิจกรรมสำหรับเด็ก อาจใช้เวลาไม่มากเท่ากับกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่ เนื่องจากเด็กมีช่วงความสนใจในระยะสั้น โดยส่วนใหญ่อุทยานการเรียนรู้จะจัดกิจกรรมที่เน้นการให้สาระความรู้ควบคู่กับความสนุกสนาน เพื่อไม่ให้เด็กรู้สึกเบื่อ และมีความสนใจมากขึ้น โดยเริ่มกิจกรรมจากการทำความรู้จักกัน กิจกรรมสนทนากา ร้องเพลง เพื่อละลายพฤติกรรมเด็ก ก่อนจะนำเข้าสู่เนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรม

สำหรับสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอุทยานการเรียนรู้จะได้นั้น แบ่งเป็น การจัดกิจกรรมภายในห้องสมุด ได้แก่ ห้องมินิเธียเตอร์ ลานสานฝัน ห้องเด็ก และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ส่วนการจัดกิจกรรมภายนอกห้องสมุด ได้แก่ โรงเรียนต่าง ๆ ศูนย์การค้าในจังหวัดยะลา และแหล่งท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดยะลาและจังหวัดใกล้เคียง ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมนอกสถานที่จะทำให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย สนุกสนาน มีความรู้สึกเป็นอิสระ ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข และในขณะเดียวกันก็มีส่วนกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (พิมพ์สุดา เอี่ยมสกุล, 2549 : 58)

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของอุทยานการเรียนรู้จะดำเนินการ มีดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน

อุทยานการเรียนรู้จะจัดประชุมภายในองค์กร เพื่อคิดและเสนอแผนกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในแต่ละเดือน ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้นนั้น จะพิจารณาจัดให้ครบตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาอังกฤษ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้เหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปทำความเข้าใจในบทเรียนที่ได้ศึกษาในโรงเรียนได้ พร้อมทั้งพิจารณาจากผลการประเมินการจัดกิจกรรมที่ได้รับจากแบบสอบถาม และการเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าใช้บริการในห้องสมุด

หลังจากนั้นอุทยานการเรียนรู้จะนำแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมเสนอแก่คณะกรรมการบริหารอุทยานการเรียนรู้ โดยเมื่อนายกเทศมนตรีเป็นประธานและคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ปลัดเทศบาล ตัวแทนจากเทศบาลภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ตัวแทนจากกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา และคณะกรรมการที่ปรึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ใหญ่ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน และตัวแทนเยาวชน หรือตัวแทนกลุ่มเยาวชนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อทำหน้าที่คอยให้คำแนะนำต่อการดำเนินงาน

กิจกรรมของอุทยานการเรียนรู้ยะลา โดยผ่านมุมมองของเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้อุทยานการเรียนรู้ยะลา จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ “ถูกใจ” และ “โดนใจ” เยาวชนมากที่สุด (เส้นทางสู่...อุทยานการเรียนรู้ยะลา: เปิดโลกกว้างการเรียนรู้ บนรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น, [ม.ป.ป.] : 52) เมื่อทุกฝ่ายรับทราบแล้ว ก็จะเตรียมดำเนินการขั้นต่อไป

1.1 ฝ่ายกิจกรรมเขียนโครงการ และกำหนดปฏิทินการจัดกิจกรรม ที่เน้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ปฏิบัติจริง เช่น อาจมีการบันทึกกิจกรรม กำหนดรางวัล สื่อ อุปกรณ์ การติดต่อกับโรงเรียนหรือสมาชิกห้องสมุด เป็นต้น

1.2 เตรียมสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมตามโครงการ โดยการจัดหา และคัดเลือก หรือบางครั้งจำเป็นต้องซื้อก็พิจารณาตามสมควร ซึ่งไม่นิยมเลือกใช้สื่อหรืออุปกรณ์ที่มีราคาแพงเกินไป โดยจะจัดหาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ นิตยสาร วารสาร หนังสือพิมพ์ แบบฝึกหัด และบัตรคำ โดยสื่อประเภทนี้นิยมใช้กับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การเล่านิทานโดยมีภาพประกอบ การจัดแสดงหนังสือ/นิตยสาร/วารสารใหม่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

สื่อโสตทัศนวัสดุ ได้แก่ แผนที่ ลูกโลก ของจริง ของจำลอง/หุ่นจำลอง รูปภาพ ภาพยนตร์ โดยสื่อประเภทนี้นิยมใช้กับกิจกรรมส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น กิจกรรมการแสดงทางวิทยาศาสตร์ (Science Show) เพื่อส่งเสริมให้เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านการทดลองอย่างง่าย ซึ่งอาจมีการใช้ของจริง ของจำลอง/หุ่นจำลอง หรือรูปภาพประกอบกิจกรรมที่จัด การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ซีดี-รอม และดีวีดี หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เว็บไซต์ โดยสื่อประเภทนี้นิยมใช้กับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมการเล่านิทาน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ซีดี-รอม หรือดีวีดี เพื่อสร้างความสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือกิจกรรมส่งเสริมเทคโนโลยี เช่น การอบรมการใช้เว็บไซต์ในสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุด การประกวดการออกแบบเว็บไซต์ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

1.3 กำหนดเกณฑ์หรือกติกาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของกลุ่มเป้าหมายในแต่ละกิจกรรม

2. ขั้นประชาสัมพันธ์กิจกรรม

การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ประชาชนทั่วไปรับทราบกิจกรรมต่าง ๆ ของอุทยานการเรียนรู้ยะลา ทั้งนี้ อุทยานการเรียนรู้ยะลา มีวิธีในการ

ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนี้ (3 ปี อุทยานการเรียนรู้ยะลา ก่อเกิด มิตรภาพ และความเข้าใจ, 2553 : 22)

2.1 การสื่อสารภายนอกอุทยานการเรียนรู้ยะลา

อุทยานการเรียนรู้ยะลาเผยแพร่ข่าวสารการจัดกิจกรรมโดยผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ ภายในพื้นที่จังหวัดยะลา ได้แก่ การส่งจดหมายให้ทางโรงเรียนเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของอุทยานการเรียนรู้ยะลา (www.tkparkyala.com) และสื่อสังคม ได้แก่ เฟซบุ๊ก (www.facebook.com/tkpark และ www.facebook.com/tkpark1) ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุติดป้ายประชาสัมพันธ์ตามสถานที่สำคัญ หรือตามแยกไฟแดงต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนครยะลา แจกใบปลิวและแผ่นพับที่ออกแบบให้ดูทันสมัย และมีสีสันน่าสนใจวางไว้ที่อุทยานการเรียนรู้ยะลา แจกตามโรงเรียน ศูนย์การค้า แหล่งท่องเที่ยว ห้องสมุดประชาชน ร้านอาหาร วัด มัสยิด และโรงพยาบาล

2.2 การสื่อสารภายในอุทยานการเรียนรู้ยะลา

ฝ่ายกิจกรรมจะดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมทั้งที่กำลังจะเกิดขึ้น และที่ได้จัดไปแล้วในแต่ละเดือนผ่านทางสื่อแผ่นพับ บอร์ดประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในห้องสมุด บอร์ดนิทรรศการบริเวณลานสานฝัน บอร์ดประชาสัมพันธ์กิจกรรมภายในห้องสมุดเด็กเล็ก ป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรมบนโต๊ะอ่านหนังสือในห้องสมุด

3. ขั้นตอนการ

การดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากทุกกิจกรรมในโครงการควรเกิดผลเป็นรูปธรรม สามารถนำเสนอภาพที่ชัดเจน อุทยานการเรียนรู้ยะลาจึงได้ดำเนินงานกิจกรรม ดังนี้

3.1 การเตรียมสื่อ อุปกรณ์ และประชุมชี้แจงขั้นตอนการจัดกิจกรรม เพื่อดูความพร้อมของการจัดกิจกรรม

3.2 การปฏิบัติกิจกรรม โดยดำเนินการตามที่ได้วางแผนไว้

4. ขั้นตอนประเมิน

การประเมินผลเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจะทำให้ทราบความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินผลการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของแต่ละองค์กรอาจมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อม ความต้องการ และความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายในองค์กร

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จของอุทยานการเรียนรู้ยะลา

อุทยานการเรียนรู้ยะลาจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่สามารถแบ่งตามการพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้ (3 ปี อุทยานการเรียนรู้ยะลา ก่อเกิดมิตรภาพ และความเข้าใจ, 2553 : 38-47)

1. **กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน** ถือเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญยิ่งของการดำเนินกิจกรรมภายในอุทยานการเรียนรู้ยะลา เพราะนอกเหนือจากการสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ และสร้างพื้นฐานของนิสัยรักการอ่านแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดขึ้นในอุทยานการเรียนรู้ยะลา ยังมีส่วนช่วยลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่อ่านหนังสือภาษาไทยไม่ออก ซึ่งเป็นปัญหาทางการศึกษาที่สำคัญในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่

โครงการครอบครัวอัจฉริยะ...ด้วยการอ่าน

อุทยานการเรียนรู้ยะลาได้จัดโครงการครอบครัวอัจฉริยะ...ด้วยการอ่าน ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2551 และจัดต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน โดยมุ่งปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน ให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเลี้ยงลูกด้วยหนังสือ เกิดการสร้างความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวด้วยการสร้างกระบวนการให้พ่อแม่ลูกมีความสุขร่วมกันในโลกของหนังสือ โดยกิจกรรมภายในโครงการ ได้แก่ การบริการยืมกระเป๋าสัปดาห์อัจฉริยะ และการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูก และการส่งเสริมการอ่าน

การบริการยืมกระเป๋าสัปดาห์อัจฉริยะ

- จัดทำถุงผ้าหนังสือจำนวน 60 ใบ โดยแบ่งออกเป็น 4 ช่วงวัย คือ ถุงหนังสือสำหรับเด็กเล็ก (อายุ 0-3 ปี) ถุงหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย (อายุ 4-6 ปี) ถุงหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 7-9 ปี) และถุงหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษาปีที่ 4-6 (อายุ 10-12 ปี)

- ภายในถุงหนังสือจะประกอบด้วยหนังสือสำหรับเด็กจำนวน 1-2 เล่ม และหนังสือสำหรับพ่อแม่ 1-2 เล่ม พร้อมของเล่นเพื่อการเรียนรู้ 1 ชิ้น

- ระยะเวลาในการยืม 1 สัปดาห์ (ให้ยืมเฉพาะเครือข่ายผู้ปกครองห้องสมุดเด็กที่เข้าร่วมโครงการ)

การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเนื้อหาของการอบรมจะเกี่ยวกับ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และกิจกรรมพัฒนาศักยภาพเด็กในแต่ละช่วงวัย เช่น การอบรมในหัวข้อ “เทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็ก” “เลี้ยงลูกให้เก่งและดีต้องมี 3G” เป็นต้น

โครงการสร้างนักเล่านิทาน : เด็กเก่า...เก่า เล่านิทานเก๋...เก๋

โครงการสร้างนักเล่านิทาน : เด็กเก่า...เก่า เล่านิทานเก๋...เก๋ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้เกิดความกล้าแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการอ่าน และเกิดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่สร้างสรรค์และสนุกสนาน โดยฝึกให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักเทคนิคในการเล่านิทานที่หลากหลาย เช่น การเล่าไปพับไป เล่าไปวาดไป เล่าไปตัดไป การเล่านิทานโดยใช้สื่ออื่นเป็น การแสดงละครนิทาน การฝึกใช้ท่าทางประกอบเสียงเพลง ฝึกการใช้เสียงตามอารมณ์ การอ่านบทละครนิทาน ทำอุปกรณ์ประกอบการแสดงละครนิทาน การอัดเสียงบทละครนิทาน และการแสดงผลงานละครของน้อง ๆ คือ “ละครบรรเลง บทเพลงนิทาน” ซึ่งได้จัดแสดงโชว์บนเวทีงานต่าง ๆ ในจังหวัดยะลา

โครงการ 1 วันเรียนรู้กับ TKpark Yala

อุทยานการเรียนรู้ยะลา มีภารกิจหลักในการมุ่งเน้นปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและส่งเสริมการอ่าน จึงได้จัดโครงการ 1 วันเรียนรู้กับ TKpark Yala เพื่อปลูกฝังให้ผู้เข้าร่วมโครงการสนใจการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการคิด และฝึกทักษะด้านการอ่าน ในรูปแบบที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น ปลูกฝังให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและรักการอ่านหนังสือทุกรูปแบบ และฝึกให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีกระบวนการคิดโดยใช้เหตุผล สร้างคุณค่าด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนและสังคม โดยอุทยานการเรียนรู้ยะลาจะส่งข้อมูลการจัดกิจกรรมแต่ละเดือนไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เมื่อโรงเรียนสนใจนำนักเรียนมาร่วมกิจกรรม สามารถติดต่อมายังอุทยานการเรียนรู้ยะลา เพื่ออุทยานการเรียนรู้ยะลาดำเนินการจัดกิจกรรมให้ต่อไป ตัวอย่างกิจกรรมในโครงการ 1 วันเรียนรู้กับ TKpark Yala มีดังนี้

เดือนกรกฎาคม 2555 จัดกิจกรรมในหัวข้อ อ่าน ฟัง คิด เล่น กับเรื่องราวสาระท้องถิ่น ภาคใต้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรักการอ่านและได้เรียนรู้เรื่องราวสาระท้องถิ่นใกล้ตัวที่น่าสนใจ พร้อมทั้งให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและท้องถิ่นภาคใต้ เกิดความเข้าใจและการยอมรับในวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่หลากหลายตามบริบทพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป โดยกิจกรรมที่จะจัดขึ้น มีดังนี้

1. กิจกรรมอ่าน...สนุกกับการอ่านนิทานสื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่นภาคใต้ นิทานเรื่องราวภูมิปัญญาสาระท้องถิ่นใกล้ตัวที่สอดคล้องกับวัย การดำรงชีวิต พร้อมกับสอดแทรกแนวคิดด้านคุณธรรม จริยธรรม

2. กิจกรรมฟัง...สนุกกับการฟัง TKpark Audio Book หนังสือเสียงสาระท้องถิ่นภาคใต้ที่สร้างสรรค์โดยอุทยานการเรียนรู้ นิทานพื้นบ้านที่มีทั้งสาระ ความสนุกสนาน และ

จินตนาการ สืบทอดมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้อันล้ำลึก มีความหมายต่อการเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการดำรงอยู่ร่วมกันที่แฝงไปด้วยคติสอนใจ

3. กิจกรรมคิด...สนุกกับการคิด Workshop...หุ่นประดิษฐ์ตัวละคร สร้างสรรค์ จากหนังสือชุดสื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ภาคใต้ เช่น หุ่นอีเล้งเค้งเค้ง หุ่นไก่ชามอ ตัวละครน่ารัก ๆ จากหนังสือในชุดสื่อการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ภาคใต้

4. กิจกรรมเล่น...สนุกกับการเล่น เดิน กระโดดไปตามเสียงเพลง “ลูกยางจอมชน” บทเพลงสร้างสรรค์ถ่ายทอดเรื่องราวของสื่อของเล่นในท้องถิ่นภาคใต้

เดือนสิงหาคม 2555 จัดกิจกรรมในหัวข้อ พิพิธอาเซียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้หลากหลายแง่มุมของเพื่อนบ้านและมิตรประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม รู้จัก เข้าใจ และเตรียมพร้อมที่จะรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่แตกต่าง โดยกิจกรรมที่จะจัดขึ้น มีดังนี้

1. กิจกรรมสนุกเรียนรู้ รู้จัก...เรียนรู้ เรื่องราวของประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านการ์ตูนแอนิเมชัน “ท่องโลกอาเซียน” ซึ่งจัดทำโดยกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ความรู้เบื้องต้นแก่เยาวชนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้นำเสนอผ่านตัวละครที่เป็นมนุษย์ต่างดาวที่ชื่อ “บลู” กับเพื่อน ๆ ของเข่อีก 10 คน ซึ่งเสมือนเป็นตัวแทนของประเทศสมาชิก อาเซียนทั้ง 10 ประเทศ

2. กิจกรรมสนุกเข้าใจ รู้จัก...เข้าใจ อาเซียน ASEAN WALL เรียนรู้พื้นฐานอัตลักษณ์ (Identity) 10 ชาติอาเซียน กิจกรรมสนุกกับเกมทดสอบความรู้ ร่วมตอบคำถามจาก 10 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ชื่อประเทศ (ชื่ออย่างเป็นทางการ) ธงชาติ ตราแผ่นดิน เมืองหลวง ระบบการปกครอง สกุลเงิน สินค้าเด่น สถานที่สำคัญ แผนที่ประเทศ จำนวนประชากร และดอกไม้ประจำชาติ

3. กิจกรรมสนุกคิด รู้จัก...เพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียนจาก Workshop แต่งแต้มสีสัน...แต่งกายชุดอาเซียน (สำหรับเด็กปฐมวัย) และ Workshop หมุนหมุนกลิ้งกลิ้ง...ลูกเต๋าหรรษา ร่วมประดิษฐ์และรับของทีละลิ้ม (สำหรับเด็กประถมศึกษา และมัธยมศึกษา)

4. กิจกรรมสนุกเล่น รู้จัก...เพลงเพื่อนบ้าน ประเทศสมาชิกอาเซียน กับกิจกรรมดนตรีสร้างสรรค์

โครงการเยาวชนต้นแบบอ่านออกเสียง

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ ความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ทำให้คำมีความหมายแตกต่างกัน นอกจากนี้ภาษาไทยยังมีการอ่านออกเสียงด้วยสำเนียงที่หลากหลายตามท้องถิ่นต่างๆ ปัจจุบันการอ่านออกเสียงภาษาไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก อิทธิพลของภาษาต่างประเทศทำให้การออกเสียงทั้งพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ผิดเพี้ยนจนอาจสื่อความหมายผิด หรืออาจทำให้เสียงภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไปได้ แม้ว่าธรรมชาติของภาษาจะมีความเปลี่ยนแปลงอยู่แล้ว แต่ความเปลี่ยนแปลงตามความนิยมโดยออกเสียงภาษาไทยให้ฟังคล้ายภาษาต่างประเทศจนเคยชิน อาจทำให้ภาษาไทยผิดเพี้ยนไปได้ในที่สุด อุทยานการเรียนรู้ยะลาเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดกิจกรรมโครงการเยาวชนต้นแบบอ่านออกเสียง เพื่อรณรงค์และสร้างเครือข่ายการอ่านออกเสียงให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย โดยได้เชิญอาจารย์ภาษาไทยมาให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมอบรมเรื่องการอ่านออกเสียงร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เข้าร่วมอบรม และจัดการแข่งขัน ตลอดจนต่อยอดโครงการเป็นโครงการหนังสือเสียง โดยให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ร่วมกันผลิตหนังสือเสียง เพื่อบริจาคให้กับผู้พิการทางสายตาต่อไป

โครงการประกวด Cosplay แพนซีเรื่องเล่าจากหนังสือ

อุทยานการเรียนรู้ยะลาจัดโครงการประกวด Cosplay แพนซีเรื่องเล่าจากหนังสือ เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการอ่าน โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านการแต่งกายแพนซีเลียนแบบตัวละครในหนังสือ สร้างสรรค์ตัวละครในหนังสือให้มีชีวิต พร้อมทั้งถ่ายทอดเรื่องราวที่อ่านผ่านการแต่งกายแพนซีได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าอุทยานการเรียนรู้ยะลาจะมีภารกิจหลักในการมุ่งเน้นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการส่งเสริมการอ่านแล้ว การส่งเสริมทักษะด้านศิลปวัฒนธรรมยังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากการส่งเสริมความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม จะทำให้เด็กและเยาวชนได้รับทราบถึงความเป็นมาในอดีตสู่สังคมปัจจุบัน เกิดการรับรู้ถึงวัฒนธรรมของสังคมไทย และก่อให้เกิดจิตสำนึกในความเป็นไทย

2. กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้ รู้จัก เข้าใจ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมไทยในภูมิภาคอื่น ๆ หรือศิลปวัฒนธรรมสากล ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่

โครงการค่ายเยาวชน “ย่ำรอยประวัติศาสตร์ เยื้องยาตรแดนใต้”

โครงการค่ายเยาวชน “ย่ำรอยประวัติศาสตร์ เยื้องยาตรแดนใต้” จัดขึ้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคี ลดความอคติ นำไปสู่การอยู่อย่างหลากหลายและสันติ ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และปลูกฝังให้เด็กไทยที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน โดยการไปเยี่ยมชมตามสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของภาคใต้ ได้แก่ วัดคูหาภิมุข วังจะบังติกอ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สวนสัตว์สงขลา ชุมชนเก่าแก่อัน (ตัวอย่างชุมชนที่มีการอยู่ร่วมกันระหว่างชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม) เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้ความเป็นมาของร่องรอยประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์วรรณา ตลอดจนเกิดแนวคิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้เด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

โครงการค่ายเยาวชน “ข้าวตั้งท้อง พี่น้องครั้นเครง”

วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับปลูกข้าวมาตั้งแต่อดีต เพื่อเป็นการสืบสานและสืบทอดองค์ความรู้เรื่องข้าว ทางอุทยานการเรียนรู้ยะลาจึงจัดโครงการค่ายเยาวชน “ข้าวตั้งท้อง พี่น้องครั้นเครง” ขึ้น เพื่อถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนผู้สนใจได้เรียนรู้วิถีการหรือกระบวนการทำนาของคนไทย เพิ่มประสบการณ์ให้กับเยาวชนในจังหวัดยะลาได้เรียนรู้กระบวนการทำนา โดยการทดลองปฏิบัติการเกี่ยวข้าวจริง ๆ ณ แปลงนา

กิจกรรมค่ายเยาวชนนอกสถานที่ หรือกิจกรรมที่เป็นการทัศนศึกษาจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลจริงจากการไปทัศนศึกษาเยี่ยมชม ทำให้สามารถซึมซับการเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมากขึ้น และยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมสามารถเรียนรู้วิถีชีวิต ความคิด และวัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้มากขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดกิจกรรมที่เป็นในลักษณะค่าย แต่เป็นค่ายที่จัดขึ้นภายในห้องสมุดอุทยานการเรียนรู้ยะลา เช่น

โครงการโขนจิตจิว

"โขน" ไม่เพียงเป็นศาสตร์ที่ฝึกให้เด็กได้เรียนรู้ศิลปะการแสดงแบบประเพณีของไทย เนื่องด้วยรูปแบบการเล่นโขน คือ การฝึกระเบียบวินัย ความอดทน และความพร้อมเพรียง แต่ยังเป็นศาสตร์ที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมในอันที่จะใช้เป็นเครื่องมือปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์แบบไทย ๆ ให้กับเด็กไทยอีกด้วย เพราะแกนหลัก (Theme) ของเรื่อง คือ ธรรมะย่อมชนะอธรรม สอดแทรกความกตัญญู ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ความรักใคร่ปรองดองในครอบครัว ความซื่อสัตย์ เนื้อหาต่าง ๆ แบ่งเป็นตอน ๆ เหมาะกับวัยของเด็ก อีกทั้งยังมีเนื้อเรื่องที่ลูกใจเด็กที่ชอบ เช่น อิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ผจญภัย วีรบุรุษ การต่อสู้ เป็นต้น อุทยานการเรียนรู้ยะลา ได้ตระหนัก

ถึงความสำคัญและคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย จึงได้จัดโครงการอินจิ๊ดจ๊วขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้และศิลปะการแสดงในด้านการละเล่นโนให้แกเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กจะได้เรียนรู้เต็มรูปแบบทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ และมีโอกาสได้แสดงจริงบนเวที ถือได้ว่าเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมการละเล่นโนเด็กสู่สาธารณะ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยของตน อีกทั้งมีความเชื่อมั่นและมีจิตสำนึกในการที่จะสืบทอดและรักษาศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สืบไป โดยกิจกรรมจะเริ่มตั้งแต่การถ่ายทอดความรู้ในการประดิษฐ์หัวโนแบบประยุกต์ที่ใช้สำหรับสวมใส่ในการละเล่นโนให้เยาวชนและประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดและพัฒนาเป็นงานอาชีพต่อไป และการอบรมเชิงปฏิบัติการการแสดงโนให้แกเด็กและเยาวชนได้เรียนรู้พื้นฐานการเรียนรำโน กิริยาท่าร่า บทความและเนื้อเพลงโน พร้อมจัดแสดงบนเวทีเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้โชว์ความสามารถในการแสดงโนได้อย่างเต็มความสามารถ

นอกจากนี้อุทยานการเรียนรู้ยะลา ยังได้จัดกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน เช่น ซี่ละ ดิเกร์ฮูลู กลองยาว มโนห์รา เป็นต้น ซึ่งจัดให้ความรู้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย บทร้อง ท่วงทำนองการรำ กระทั่งสามารถขึ้นแสดงโชว์บนเวทีในบริเวณลานสานฝัน นอกจากนี้อุทยานการเรียนรู้ยะลา ยังคำนึงถึงกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับเทศกาลสำคัญทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม เช่น กิจกรรมวันสงกรานต์ กิจกรรมวันฮารีรายอ เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ซึ่งกันของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน อันจะมีผลต่อการบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์ของความเข้าใจอันดีระหว่างกันให้เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.3 กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถในการแปรความรู้ ความคิดจินตนาการไปสู่การกระทำที่สร้างสรรค์ เพื่อหล่อหลอมให้เด็กและเยาวชนมีความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมีระบบ ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการใช้คำพูดและท่าทางเพื่อสื่อสารถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ มีความสามารถในการค้นหารู้จักและเข้าใจตนเอง และที่สำคัญที่สุด คือ มีความสามารถในการเข้าใจความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ความเชื่อ โดยจะช่วยให้สามารถยอมรับบุคคลอื่นที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การสร้างสังคมสันติสุขในพื้นที่ ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่

โครงการแข่งขันทำขนมพื้นบ้าน “ขนมโค”

ขนมโคเป็นขนมท้องถิ่นภาคใต้ที่ทำง่าย และมีรสชาติอร่อย ผู้ทำต้องใช้ทักษะและวิธีการทำที่ละเอียดละไม ซึ่งสามารถสะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมนั้น อุทยาน

การเรียนรู้ยะลา จัดโครงการแข่งขันอาหารพื้นบ้าน “ขนมโค” เพื่ออนุรักษ์สืบสานประเพณีวัฒนธรรมไทย ตลอดจนขนมพื้นบ้านไทย และเพื่อถ่ายทอดความรู้ในการทำอาหารให้สะอาดและปลอดภัยในชุมชน การสร้างเครือข่ายทางวิชาการและการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยของอาหาร โดยจัดการแข่งขันร่วมกับภาคีเครือข่ายชุมชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดยะลา โดยให้ความรู้สอดแทรกผ่านการแข่งขันเรื่องการค้าเลือกวัตถุดิบ การสุขาภิบาลการปรุง และการสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเพื่อเป็นการสานความเข้าใจอันดีของคนในชุมชนที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

โครงการเข้าค่ายเยาวชน “ห้องสมุดเล็ก ๆ กับเด็กทีเค”

โครงการเข้าค่ายเยาวชน “ห้องสมุดเล็ก ๆ กับเด็กทีเค” เป็นโครงการที่นำเยาวชนในจังหวัดยะลาไปช่วยกันพัฒนาห้องสมุดให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของทางรัฐประชาสรรค์ ตำบลควนกาหลง อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ซึ่งเป็นโรงเรียนด้อยโอกาสเพื่อปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนเห็นความสำคัญของห้องสมุด รู้จักการช่วยเหลือแบ่งปันให้กับผู้ที่ด้อยโอกาส และรู้จักตอบแทนหรือช่วยเหลือสังคม จัดห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน เพื่อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนคณะกรรมการนักเรียนได้ใช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ ก่อเกิดนิสัยรักการอ่าน มีทักษะชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดี อีกทั้งเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสในการตอบแทนสังคม เป็นการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ และอุดมคติในการช่วยเหลือสังคม ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการกับชุมชนพื้นที่ในจังหวัดสตูล รวมทั้งยังเป็นการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ (อุทยานการเรียนรู้ยะลา) ไปสู่ความเป็นแม่ข่ายทางปัญญาให้เป็นที่รู้จัก และเป็นต้นแบบการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตในส่วนภูมิภาค

กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตด้วยรูปแบบค่ายนั้น จะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้หลาย ๆ ด้าน เช่น ความเข้าใจในความเหมือน และความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีจิตอาสาในการทำประโยชน์ให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสดกว่า หรือการทำประโยชน์ให้กับสังคมส่วนรวม การสื่อสารความคิดได้อย่างเหมาะสม เช่น โครงการเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ “เด็กแนวเดินดง ลงป่าชายเลน” โครงการเรียนรู้ชีวิต “TK สัญจร” ณ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ บ้านทักษิณยะลา โครงการ TK สัญจร บันเทิงให้ผู้สูงอายุ เป็นต้น

2.4 กิจกรรมส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีความรู้

ความเข้าใจ และเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของศาสตร์ความรู้ทางวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการเรียน ชีวิตประจำวัน รวมทั้งการพัฒนาเป็นอาชีพ โดยหัวข้อในการอบรมทางด้านเทคโนโลยีนั้นส่วนใหญ่จะได้มาจากการเสนอแนะของผู้ใช้บริการ ตัวอย่างกิจกรรมส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่

โครงการ Science Show ฉลาดเล่น เรียนวิทย์ คิดทดลอง

อุทยานการเรียนรู้ระยะเวลาร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการจัดกิจกรรมการแสดงทางวิทยาศาสตร์ (Science Show) เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ผ่านการทดลองอย่างง่าย โดยจัดกิจกรรมการแสดงทางวิทยาศาสตร์ในหัวข้อที่น่าสนใจ เช่น เหม็นฟ้า ตัวหนอนฟองสบู่ สำนวญท้องฟ้า ล่องน้ำ สนุกกับวัสดุใกล้ตัว เกล็ดน้ำแข็ง พับกระดาษ สนุกกับยีสต์ เป็นต้น โดยเด็กสามารถฝึกปฏิบัติและร่วมกันทดลองได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดความตระหนักว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันและเป็นเรื่องใกล้ตัว และช่วยกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนเกิดความสนใจ และสามารถฝึกปฏิบัติได้อย่างสนุกสนาน

โครงการ Cartoon Animation สร้างภาพเคลื่อนไหว โดนใจวัยทีน

โปรแกรม Macromedia Flash เป็นโปรแกรมที่นิยมนำไปสร้างสรรค์ผลงานในด้านมัลติมีเดีย เช่น เว็บไซต์ เกม เป็นต้น โปรแกรม Macromedia Flash ไม่ได้เป็นโปรแกรมสำหรับการทำการ์ตูนโดยเฉพาะ แต่เราสามารถนำมาประยุกต์สร้างการ์ตูน 2 มิติได้ เพราะโปรแกรมมีคุณสมบัติและเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการสร้างการ์ตูนอย่างครบครัน อีกทั้งยังได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ จนเกิดเป็นการ์ตูนที่โด่งดังหลายเรื่อง เช่น Pucca, Boomba, Ninja เป็นต้น อุทยานการเรียนรู้ระยะลา ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ และเห็นว่าผู้คนในปัจจุบันมีความสนใจในการใช้โปรแกรม Macromedia Flash เพื่อผลิตการ์ตูนแอนิเมชันกันมาก จึงจัดโครงการ Cartoon Animation สร้างภาพเคลื่อนไหว โดนใจวัยทีน เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รู้เทคนิคการใช้โปรแกรม Macromedia Flash ในการสร้างการ์ตูน ให้มีทักษะในการใช้โปรแกรม Macromedia Flash และสามารถนำไปใช้พัฒนาสื่อการเรียนการสอนต่อไป

โครงการพัฒนาอัจฉริยะภาพสู่การเป็นนักประดิษฐ์ Kid's K-Nex

โครงการพัฒนาอัจฉริยะภาพสู่การเป็นนักประดิษฐ์ Kid's K-Nex เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ฝึกทักษะการประดิษฐ์และการคิดสร้างสรรค์ชิ้นงานหุ่นยนต์หรือโมเดลงานหุ่นประเภทต่าง ๆ เพื่อจุดประกายความคิดและส่งเสริมทักษะในการคิดประดิษฐ์

หุ่นยนต์ให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในจังหวัดยะลา อีกทั้งยังส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้ทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ผสานกับเทคโนโลยี คิดเป็น ทำเป็น และสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกิจกรรมของอุทยานการเรียนรู้ยะลาจะคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานการณ์ในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันของผู้คนที่วิถีชีวิต ความเชื่อที่แตกต่างกัน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานหลักที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ตัวอย่างกิจกรรมที่เสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติสุขบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม ได้แก่ โครงการประกวดร้องเพลงชาติไทย โครงการประกวดได้วาที โครงการประกวดพูดสุนทรพจน์ นอกจากนี้ บางกิจกรรมที่อุทยานการเรียนรู้ยะลาได้จัดขึ้นนั้น อาจเป็นการประกวดหรือแข่งขัน เพื่อสร้างพื้นที่แห่งโอกาสให้เด็กและเยาวชนทั้งชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมได้แสดงออกถึงศักยภาพ ความสามารถของตนเอง ในทางที่สร้างสรรค์ ซึ่งนำไปสู่การตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง และการยอมรับศักยภาพความสามารถของผู้อื่น เช่น โครงการค่ายเยาวชน “ย่ำรอยประวัติศาสตร์ เยือนยาตรแดนใต้” โครงการเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ “เด็กแนวเดินดง ลงป่าชายเลน” เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะมีผลต่อการเสริมสร้างความสมานฉันท์ และสังคมสันติสุขบนพื้นฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีความสุข

รายละเอียดของกิจกรรมพร้อมทั้งตัวอย่างของกิจกรรมที่อุทยานการเรียนรู้ยะลาได้จัดขึ้นองค์กรหรือห้องสมุดอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ บูรณาการ ปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมให้มีความน่าสนใจ ทันสมัย และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้ บางกิจกรรมอาจต้องใช้งบประมาณสูงในการจัดการ บรรณารักษ์อาจขอความร่วมมือจากห้องสมุดใกล้เคียงในการจัดกิจกรรมร่วมกัน หรืออาศัยความร่วมมือจากโรงเรียน มหาวิทยาลัย และภาคธุรกิจเอกชนที่เป็นบริษัท ห้างร้านขนาดใหญ่ เช่น ธนาคาร บริษัทอุตสาหกรรม รัฐวิสาหกิจ ศูนย์การค้า เป็นต้น เพื่อช่วยทำกิจกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ร่วมกับห้องสมุด อุทยานการเรียนรู้ยะลาไม่เพียงแต่จัดกิจกรรมที่เน้นส่งเสริมการอ่านเพียงประการเดียว เนื่องจากเด็กและเยาวชนอาจเกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจมีทัศนคติในแง่ลบต่อการอ่าน จึงได้มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย สอดแทรกทั้งความรู้และความสนุกสนาน เพื่อให้เด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม พยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติเด็กให้สนใจในการอ่านผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านอย่างต่อเนื่อง นอกจากการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนแล้ว ยังได้มีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เกษียณอายุอีกด้วย เช่น โครงการ Magic Knitting บล็อกไม้มหัศจรรย์ สร้างสรรค์งานใหม่พรม จัดขึ้นทุกวัน

อาทิตย์ วันละ 2 ชั่วโมง โดยได้สรรหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญการถักไหมพรม เพื่อเป็นวิทยากรในการสอนการใช้บล็อกไม้ถักงานง่าย ๆ เช่น การถักผ้าพันคอ หมวก เสื้อเด็ก เป็นต้น ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะใหม่ ๆ เกิดการสร้างอาชีพเสริม ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งยังทำให้อุทยานการเรียนรู้ยะลามีกลุ่มผู้ใช้บริการที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ หรือผู้ที่เกษียณอายุมากขึ้น

อุทยานการเรียนรู้ยะลา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝัง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิต โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ โดยได้เชิญชวนให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการอ่านแก่เด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในจังหวัดยะลา และจังหวัดใกล้เคียงเกิดนิสัยรักการอ่าน อีกทั้งยังเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาการไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้ ซึ่งเป็นปัญหาของเด็กนักเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีนิสัยรักการอ่าน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถนำทักษะการอ่านไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้ตลอดชีวิต

บรรณานุกรม

- เทศบาลนครยะลา. ประกาศเทศบาลนครยะลา เรื่อง การจัดตั้งและการจัดการอุทยานการเรียนรู้ยะลา. ยะลา: เทศบาลนครยะลา, 2551.
- พิมพ์สุดา เอี่ยมสกุล. ผลสัมฤทธิ์และเจตคติในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.
- แม่นมาศ ขวาลิต. แนวทางส่งเสริมการอ่าน (ฉบับแก้ไขและเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: บรรณกิจ, 2544.
- เส้นทางสู่...อุทยานการเรียนรู้ยะลา : เปิดโลกกว้างการเรียนรู้ บนรากฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้, [ม.ป.ป].
- 3 ปี อุทยานการเรียนรู้ยะลา ก่อเกิดมิตรภาพ และความเข้าใจ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้, 2553.
- Austin, M. and Casselden, B. "A Survey into the Reading Attitudes and Personal Reading Habits of Year 2 Children." *The School Librarian*. 58, 3 (2010): 133-135.
- Hurst, J.; & Hubberstey, S. *Working with the Professionals to Get the Best for Your Child*. London: Marshall, 2001.

ปัญหา หรืออุปสรรคที่เกี่ยวกับเรื่องกระบวนการสอนหรือการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของศูนย์สนับสนุนและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การอบรมในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิตให้มีศักยภาพ มีความรู้ ความสามารถ ที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีแนวคิดและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำหน้าที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการอบรมผ่านเว็บสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต เรื่อง การออกแบบการสอน โดยที่การอบรมผ่านเว็บนี้ จะทำให้อาจารย์ได้รับความสะดวกในการอบรม เนื่องจากอาจารย์แต่ละท่านสามารถรับการอบรมได้อย่างอิสระทันทีตามความสะดวก โดยที่อาจารย์สามารถเลือกหัวข้อที่ตนเองต้องการอบรม ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการอบรม คือ การเพิ่มศักยภาพทางความรู้ ความสามารถให้กับอาจารย์ในเรื่องการออกแบบการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต
2. ออกแบบ พัฒนา และประเมินผลการเรียนรู้และเว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต
3. เพื่อประเมินผลการเรียนรู้การใช้เว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต
4. เพื่อประเมินระบบการใช้เว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 16 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ
  - 2.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือ เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต
  - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมผ่านเว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน”
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ หลักการออกแบบการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา ขั้นการนำไปใช้ และขั้นการประเมินผล

4. ขอบเขตด้านซอฟต์แวร์ ประกอบด้วย

4.1 Visual Studio.net 2010 เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างโปรแกรม สร้างเว็บไซต์

1) HTML เป็นภาษาพื้นฐานในการสร้างเว็บ
 2) ASP.NET เป็นภาษาในการทำเว็บไซต์ เช่น สร้างปุ่ม สร้างช่องให้ป้อน การสร้างเมนู การสร้างการเชื่อมโยง เป็นต้น

3) VB.NET เป็นภาษาในการเขียนสคริปต์ให้เว็บไซต์ทำงานได้ตามที่ต้องการ เช่น ให้เว็บบันทึกข้อมูลผู้สมัคร ให้เว็บสามารถคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบประเมิน ให้เว็บสามารถคำนวณคะแนนข้อสอบ เป็นต้น

4.2 Microsoft SQL SERVER 2008 R2 เป็นฐานข้อมูลที่ใช้เก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผู้ใช้งาน ข้อมูลผลการสอบ ข้อมูลข้อสอบ Pretest และ Posttest ข้อมูลบทเรียน เป็นต้น

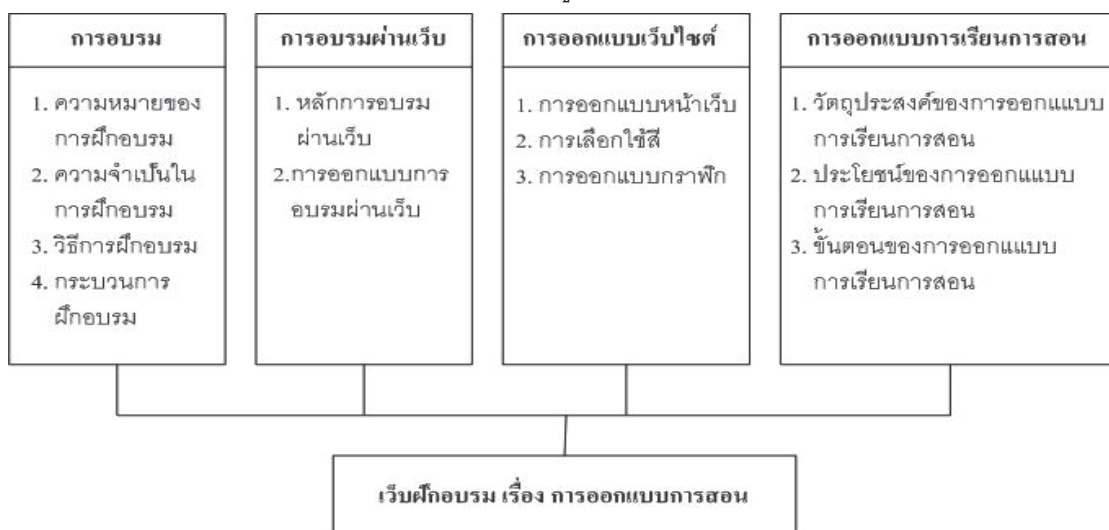
4.3 Adobe Photoshop เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับใช้ตกแต่งรูปภาพ

4.4 Adobe Flash เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการสร้างภาพเคลื่อนไหว ภาพแอนิเมชัน

4.5 Sony Sound Force เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการบันทึกและตัดต่อเสียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังรูปที่ 1.1

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) วิเคราะห์ผู้เข้าอบรม เนื้อหา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับผลของการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบ

การสอน” 2) ออกแบบ พัฒนา และประเมินผลการใช้เว็บฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระบบการอบรมผ่านเว็บ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ระบบการอบรมผ่านเว็บ ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรม

การวิเคราะห์ลักษณะผู้เรียนเพื่อให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการ เรียนมากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้สอนสามารถตัดสินระดับของบทเรียนและตัวอย่างของเนื้อหา บทเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้ ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนสำคัญโดยตรงกับ เนื้อหาบทเรียน ตลอดจนสื่อการสอน และวิธีการที่จะนำมาใช้ในการสอน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมผ่านเว็บ คือ อาจารย์ผู้สอนที่สังกัด กลุ่มคณะต่าง ๆ 4 กลุ่มคณะของมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยมีขั้นตอนของการวิเคราะห์ผู้เรียนหรือผู้ เข้าอบรม ดังนี้

- 1) วิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้เข้ารับการอบรม
- 2) วิเคราะห์ความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรม
- 3) วิเคราะห์ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้เข้ารับการอบรม

1.2 การวิเคราะห์เนื้อหา

เป็นวิธีการแยกแยะแจกแจงเนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏในเอกสารข่าวสาร คำพูด หรือภาพ ทำให้ทราบโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาอย่างละเอียด ในการศึกษาการอบรมผ่านเว็บ เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต มีขั้นตอนของการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

- 1) ศึกษาเนื้อหาสาระจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้เนื้อหาครบถ้วนและไม่ซ้ำซ้อน
- 2) ศึกษาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ทราบขอบเขตเนื้อหาและเรื่องที่ต้องการ พัฒนาผู้เรียน
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ เช่น เพื่อแยกแยะรายละเอียดของ เนื้อหา เพื่อจัดลำดับเนื้อหาเพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ของเนื้อหา

4) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมด

1.3 การวิเคราะห์สื่อที่ใช้

เป็นกระบวนการพิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้สื่อเพื่อประกอบการเรียนการสอน

ซึ่งการใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่สำคัญ ดังนี้ 1) จูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากขึ้น 2) สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาและทักษะกระบวนการต่างๆ ได้อย่างชัดเจน 3) ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียน และ 4) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บซึ่งนำความสามารถในรูปแบบต่างๆ ของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยยึดหลักการแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นการเรียนการสอนด้วยตนเอง
- 2) เรียนโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่
- 3) ให้ผลย้อนกลับทันที

2. การออกแบบระบบการฝึกอบรมบนเว็บ

ผู้วิจัยออกแบบบทเรียนในลักษณะมัลติมีเดียโดยการผสมผสานกราฟิก สี และภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพที่เป็นรูปธรรม โดยใช้แนวทางในการออกแบบ ดังนี้

- 1) การสร้างความสนใจการเรียนรู้ (Gain Attention)
- 2) วัตถุประสงค์ของการเรียน (Specify Objective)
- 3) ให้เนื้อหาและความรู้ใหม่ (Present New Information)
- 4) การนำความรู้ไปใช้ (Enhancing Retention and Transfer)

นอกจากนั้นยังใช้หลักการออกแบบเนื้อหาโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การนำเสนอเนื้อหา (Presentation of Information) ใช้หลักการ ดังนี้
  - 1.1. นำเสนอเนื้อหาให้สั้นกระชับ
  - 1.2 เน้นส่วนที่ต้องการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจด้วยการใช้ highlight
  - 1.3 ใช้สีเพื่อกระตุ้นหรือเน้นส่วนที่สำคัญ
  - 1.4 ตัวอักษรต้องอ่านง่าย
  - 1.5 เน้นความแตกต่างระหว่างหัวข้อให้ชัดเจน
2. ลำดับการเรียนบทเรียน (Sequencing Lesson Segments) ใช้หลักการ ดังนี้
  - 2.1 นำเสนอบทเรียนตามลำดับจากขั้นที่ง่ายไปยาก
  - 2.2 ให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนด้วยตนเอง
  - 2.3 ให้ผู้เรียนสามารถกลับไปเริ่มต้นบทเรียนใหม่ได้

3. การพัฒนาระบบการอบรมผ่านเว็บ

เป็นกระบวนการพัฒนาระบบการอบรมผ่านเว็บตามแนวทางการออกแบบที่กำหนดในขั้นที่ 2 โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำเอาเนื้อหาที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างโดยใช้โปรแกรมการสร้างภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และแอนิเมชันที่ได้เลือกไว้ จากนั้นจึงทำการถ่ายโอนข้อมูลไปยังที่อยู่ของเว็บที่ได้เตรียมไว้ ทั้งนี้โดยมีซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนาระบบการอบรมผ่านเว็บ ดังนี้

1.1 Visual Studio.net 2010 เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการสร้างโปรแกรม สร้างเว็บไซต์

1) HTML เป็นภาษาพื้นฐานในการสร้างเว็บ

2) ASP.NET เป็นภาษาในการทำเว็บไซต์ เช่น สร้างปุ่ม สร้างช่องให้ป้อน สร้างเมนู สร้างการเชื่อมโยง เป็นต้น

3) VB.NET เป็นภาษาในการเขียนสคริปต์ให้เว็บไซต์ทำงานได้ตามที่ต้องการ เช่น ให้เว็บบันทึกข้อมูลผู้สมัคร ให้เว็บสามารถคำนวณค่าเฉลี่ยแบบประเมิน ให้เว็บสามารถคำนวณคะแนนข้อสอบ เป็นต้น

1.2 Microsoft SQL SERVER 2008 R2 เป็นฐานข้อมูลที่ใช้เก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผู้ใช้งาน ข้อมูลผลการสอบ ข้อมูลข้อสอบ Pretest และ Posttest ข้อมูลบทเรียน เป็นต้น

1.3 Adobe Photoshop เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับใช้ตกแต่งรูปภาพ

1.4 Adobe Flash เป็นโปรแกรมที่ใช้สำหรับการสร้างภาพเคลื่อนไหว ภาพแอนิเมชัน

1.5 Sony Sound Force เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการบันทึกและตัดต่อเสียง

2. นำระบบการอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อการสอน อิเล็กทรอนิกส์ และด้านการเรียนการสอนตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3. แก้ไข และจัดปรับระบบการอบรมผ่านเว็บตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. การทดลองระบบการอบรมผ่านเว็บ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนของการทดลองระบบการอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้คือ อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะต่างๆ 4 กลุ่ม คณะจำนวน 16 คน

2. การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือการวิจัย มี 2 ชุด ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังเรียน ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังเรียน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบทดสอบ

2) กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการทดสอบความรู้

3) สร้างแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังเรียน

4) ตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหาความรู้และภาษาที่ใช้ในแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5) จัดปรับแบบทดสอบความรู้ก่อน-หลังเรียน ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง

2. แบบสอบถามประเมินระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ มีขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ

2) สร้างแบบสอบถามสำหรับการประเมินระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามสำหรับการประเมินระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ

4) จัดปรับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริง

3. การทดลองใช้ระบบเว็บฝึกอบรม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ที่สังกัดกลุ่มคณะต่าง ๆ 4 กลุ่มคณะจำนวน 16 คน ระหว่างเดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555

5. การประเมินผลการใช้เว็บฝึกอบรม

ผู้วิจัยมีการประเมินผลการอบรมผ่านเว็บใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนของผู้เรียน และวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้ค่าสถิติเปรียบเทียบ t-test

2. การประเมินผลระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บ เป็นการประเมินผลระบบการเรียนการสอนผ่านเว็บโดยผู้เรียนจำนวน 16 คน และวิเคราะห์ผลการประเมินโดยใช้ค่าสถิติเชิงบรรยาย คือ การหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผู้เข้าอบรม เนื้อหา และสื่อที่เกี่ยวข้องกับการอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” 2) ออกแบบพัฒนา และประเมินผลการอบรมผ่านเว็บเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหา

1.1 ด้านผู้เรียน / ผู้เข้าอบรม พบว่า

1. ผู้เข้าอบรมขาดความรู้พื้นฐานทางด้านการออกแบบการสอน ทั้งนี้เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะแต่ละสาขา
2. ผู้เข้าอบรมมีภาระงานสอน และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีภาระงานค่อนข้างมาก
3. ผู้เข้าอบรม เป็นผู้มีความรู้และทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนมากมีทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี

1.2 ด้านเนื้อหา พบว่า

1. เนื้อหาที่ใช้อบรม เป็นเนื้อหาที่มีความจำเป็น เนื่องจากการออกแบบการสอนเป็นความรู้พื้นฐานและจำเป็นสำหรับผู้เข้าอบรมในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ต้องมีการออกแบบการเรียนการสอน
2. เนื้อหาที่นำมาใช้ในการอบรม มีลักษณะเป็นขั้นตอน สามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย

2. ผลการออกแบบและพัฒนาเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ผลการออกแบบและพัฒนาเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” มีดังนี้

สรุปผลการออกแบบเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน”

1. การออกแบบเนื้อหา เป็นการออกแบบเนื้อหาที่ใช้ในการอบรม โดยแบ่งเป็นตอน ๆ ซึ่งแต่ละตอนแยกจากกัน ทำให้ผู้เข้าอบรมสามารถเลือกหัวข้อที่ต้องการอบรมได้อย่างอิสระ และผู้อบรมสามารถเลือกหัวข้อไหนก่อนหรือหลังก็ได้
2. การออกแบบกราฟิก เป็นการออกแบบโดยคำนึงถึงผู้เข้าอบรมเป็นหลัก การออกแบบจึงเน้นที่ความเรียบง่าย ดูแล้วสบายตา โดยสีที่ใช้ในการออกแบบ ตัวอักษรและสีของตัวอักษร เน้นความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต
3. การออกแบบเว็บ เป็นการออกแบบที่เน้นให้ผู้เข้าอบรมสามารถเข้าถึงหัวข้อการอบรมได้สะดวก โดยออกแบบให้มีการใช้งานง่าย และงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบประกอบด้วยหน้าจอ ดังนี้

1) หน้าโฮมเพจ (home page) เป็นหน้าแรกของเว็บไซต์ ประกอบด้วยชื่อหน่วยงาน หัวข้อการอบรม ส่วนของการลงทะเบียน และสมัครสมาชิก

งาน

2) หน้าสำหรับลงทะเบียน เป็นหน้าสำหรับกรอกข้อมูลส่วนตัว และสมัครเข้าใช้

3) หน้าสำหรับยืนยันการทำแบบทดสอบก่อนการอบรม

4) หน้าแบบทดสอบก่อนการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ

5) หน้าสำหรับยืนยันเข้าสู่การอบรม

6) หน้าเมนู สำหรับเลือกหัวข้อการอบรม

7) หน้าแสดงเนื้อหาการอบรม และยืนยันการเข้าทำแบบทดสอบหลังการอบรม

8) หน้าแสดงแบบทดสอบหลังการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ

9) หน้าสำหรับการกรอกแบบประเมินเว็บไซต์

10) หน้าแสดงคะแนนการทำแบบทดสอบหลังการอบรม และเฉลยคำตอบที่

ถูกต้อง

3. ผลของการทดลองใช้เว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน”

ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้เว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ของผู้เรียนจำนวน 16 คน และผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” รายละเอียดมี ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมก่อนและหลังเรียน

	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	sig
คะแนนก่อนเรียน	4.68	1.57	-8.316	.000**
คะแนนหลังเรียน	8.50	0.89		

** แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมมีคะแนนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียน

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ในภาพรวม

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านการเข้าใช้ระบบ	4.88	0.20	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบ	4.57	0.24	มากที่สุด
3. ด้านเนื้อหา	4.90	0.18	มากที่สุด
รวม	4.78	0.13	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความพึงพอใจต่อเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่สอบถามดังนี้ ด้านเนื้อหา ($\bar{x} = 4.90$) ด้านการเข้าใช้ระบบ ($\bar{x} = 4.88$) และด้านการออกแบบ ($\bar{x} = 4.57$)

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านการเข้าใช้ระบบ

ด้านการเข้าใช้ระบบ	$\bar{x}$	SD.	แปลความ
1. ขั้นตอนการลงทะเบียนสะดวก และเข้าใจง่าย	4.88	0.34	มากที่สุด
2. สามารถการเข้าถึงหัวข้อการอบรมได้ง่าย	4.94	0.25	มากที่สุด
3. ความสะดวกในการใช้งาน	4.81	0.40	มากที่สุด
4. มีการแจ้งเตือนจากการทดสอบ	4.88	0.34	มากที่สุด
รวม	4.88	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความพึงพอใจต่อเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านการเข้าใช้ระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.88$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ ความสามารถเข้าถึงหัวข้อการอบรมได้ง่าย ($\bar{x} = 4.94$) มีขั้นตอนการลงทะเบียนสะดวกและเข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.88$) และมีการแจ้งเตือนจากการทดสอบ ($\bar{x} = 4.88$) เป็นต้น

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านการออกแบบ

ด้านการออกแบบ	x	SD.	แปลความ
1. ความเป็นเอกลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย รังสิต	4.75	0.45	มากที่สุด
2. สีพื้นหลังมีความเหมาะสม	4.63	0.50	มากที่สุด
3. สีตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.81	0.40	มากที่สุด
4. รูปแบบของตัวอักษรที่ใช้มีความเหมาะสม	4.44	0.51	มาก
5. สีของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.44	0.51	มาก
6. ขนาดของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.69	0.48	มากที่สุด
7. รูปภาพที่ใช้ประกอบมีความเหมาะสม	4.25	0.58	มาก
รวม	4.57	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความพึงพอใจต่อเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านการออกแบบภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าที่อยู่ในระดับมากที่สุด อาทิ สีตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.81$) และมีความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต ($\bar{x} = 4.75$) เป็นต้น

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหา	x	SD.	แปลความ
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.94	0.25	มากที่สุด
2. การนำเสนอเนื้อหาสั้นและกระชับ	4.94	0.25	มากที่สุด
3. เนื้อหามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.88	0.34	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องในการนำเสนอ	4.81	0.40	มากที่สุด
5. เสียงที่ใช้บรรยายประกอบมีความ เหมาะสม	4.94	0.25	มากที่สุด
6. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้งาน	4.88	0.34	มากที่สุด
รวม	4.90	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ด้านเนื้อหาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.90$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อที่สอบถาม อาทิ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.94$) การนำเสนอเนื้อหาสั้นและกระชับ ($\bar{x} = 4.94$) และเสียงที่ใช้บรรยายประกอบมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.94$) เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บไซต์อบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 2) ออกแบบพัฒนา และประเมินผลการเรียนรู้และเว็บไซต์อบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 3) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้การใช้เว็บไซต์อบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต 4) เพื่อประเมินระบบการใช้เว็บไซต์อบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ผู้เรียนและเนื้อหา

ด้านผู้เรียน ผลการศึกษา พบว่า ผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรมขาดความรู้พื้นฐานทางด้านการออกแบบการสอนเนื่องจากผู้เข้ารับการอบรมเป็นอาจารย์ที่เชี่ยวชาญเฉพาะแต่ละสาขาวิชา มีภาระงานสอน และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งเป็นภาระงานค่อนข้างมาก แต่ส่วนมากมีความรู้และทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ค่อนข้างดี

ด้านเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า เป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียนหรือผู้เข้าอบรม ในฐานะที่เป็นอาจารย์ที่ต้องมีการออกแบบการเรียนการสอน และเนื้อหาที่นำมาใช้ในการอบรม มีลักษณะเป็นขั้นตอน สามารถเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย

1.2 การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน”

เว็บไซต์ช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” มีรูปแบบที่แบ่งเนื้อหาเป็นตอน ๆ แต่ละตอนแยกจากกัน ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาจากหลากหลายส่วน เน้นที่ความเรียบง่าย และความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยหน้าจอหลัก ๆ ดังนี้

- 1) หน้าโฮมเพจ (Home page) เป็นหน้าแรกของเว็บไซต์ ประกอบด้วยชื่อหน่วยงาน หัวข้อการอบรม ส่วนของการลงทะเบียน และสมัครสมาชิก
- 2) หน้าสำหรับลงทะเบียน เป็นหน้าสำหรับกรอกข้อมูลส่วนตัว และสมัครเข้าใช้งาน
- 3) หน้าสำหรับยืนยันการทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
- 4) หน้าแบบทดสอบก่อนการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ

- 5) หน้าสำหรับยืนยันเข้าสู่การอบรม
- 6) หน้าเมนู สำหรับเลือกหัวข้อการอบรม
- 7) หน้าแสดงเนื้อหาการอบรม และยืนยันการเข้าทำแบบทดสอบหลังการอบรม
- 8) หน้าแสดงแบบทดสอบหลังการอบรม และยืนยันการส่งคำตอบ
- 9) หน้าสำหรับการกรอกแบบประเมินเว็บไซต์
- 10) หน้าแสดงคะแนนการทำแบบทดสอบหลังการอบรม และเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

1.3. ผลการประเมินผลการเรียนรู้การรับรู้ของผู้เรียนและการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง

“การออกแบบการสอน”

ผลการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผลการเรียนรู้การรับรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น

ผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจเว็บช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่สอบถามดังนี้ ด้านเนื้อหา ($\bar{x} = 4.90$) ด้านการเข้าใช้ระบบ ($\bar{x} = 4.88$) และด้านการออกแบบ ($\bar{x} = 4.57$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเข้าใช้ระบบ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง ความสามารถเข้าถึงหัวข้อการอบรมได้ง่าย ($\bar{x} = 4.94$) มีขั้นตอนการลงทะเบียนสะดวกและเข้าใจง่าย ($\bar{x} = 4.88$) และมีการแจ้งคะแนนจากการทดสอบ ($\bar{x} = 4.88$) ด้านการออกแบบ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง สีตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.81$) และมีความเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต ($\bar{x} = 4.75$) ส่วนด้านเนื้อหา พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.94$) การนำเสนอเนื้อหาสั้นและกระชับ ($\bar{x} = 4.94$) และเสียงที่ใช้บรรยายประกอบมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.94$)

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยรวมหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า เว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ที่พัฒนาขึ้นสามารถทำให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนและยืนยันได้ว่าสื่อการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและ

ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นก็สามารถสรุปได้ว่า เว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมเรื่อง “การออกแบบการสอน” ให้กับคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยรังสิตต่อไป

ส่วนผลการประเมินเว็บช่วยสอนเรื่อง “การออกแบบการสอน” จากผู้เข้ารับการอบรมที่พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจทุกด้านที่สอบถาม ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการเข้าใช้ระบบ และด้านการออกแบบ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ก็สะท้อนให้เห็นว่า หากผู้พัฒนาระบบเว็บช่วยสอนประยุกต์ใช้หลักการออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่ดีแล้วก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจของผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผลการใช้เว็บฝึกอบรม เรื่อง “การออกแบบการสอน” สำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

เนื่องจากผลการประเมินด้านการออกแบบเว็บฝึกอบรมบางเรื่องยังมีคะแนนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับผลการประเมินด้านเนื้อหาและด้านการเข้าใช้ระบบ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งจะนำเว็บฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องรูปแบบและสีของตัวอักษร รวมทั้งรูปภาพที่ใช้ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาเว็บฝึกอบรมเรื่อง “รูปแบบการสอน” สำหรับอาจารย์ มหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเป็นสื่อสำหรับพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับคณาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

บรรณานุกรม

- ชนาธิป พรกุล. การออกแบบการสอน : การบูรณาการ การอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ชาบีน่า โสมาภา. สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนา และการใช้โปรแกรมการอบรมบนเว็บของธนาคารพาณิชย์ของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. “WBT : Web Base Training เทคโนโลยีการฝึกอบรมครูในอนาคต,” วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. 14,2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2542) : 79-88.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- ศิริสุดา ไกรวิจิตร. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง “การผันวรรณยุกต์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีรัตนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2551.
- Vangilder, Stan. New Techniques for Substation TrainingAtlanta. GA. : Georgia Power Company, 1999.

การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

ตามพงศ์ สเลลลันนท์*

ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกด้านกลวิธีการเรียนการสอน ด้านทรัพยากรการสอน ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรออนไลน์ มหาวิทยาลัยรังสิต และ 2) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ใน 3 สาขาวิชาคือ สาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ สาขาวิชาผู้นำสังคม ธุรกิจ และการเมืองออนไลน์ และสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ รวมจำนวน 291 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนมีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม เช่น ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.41$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.01$)

2. ผู้เรียนมีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เช่นเดียวกับผู้สอน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม เช่น ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.70$) ซึ่งพบในระดับมากที่เท่ากัน

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิตมีรายละเอียดดังนี้ ด้านกลวิธีการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีการใช้เทคนิคการระดมสมองเพื่อสรุปประเด็นความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน มีการใช้รูปแบบสถานการณ์จำลองเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิด

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

การเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลงานของเพื่อนที่เรียนร่วมกัน ส่วนด้านทรัพยากรทางการสอน จำเป็นต้องมีเว็บทำความรู้ที่รวบรวมแหล่งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับผู้เรียน มีชุมชนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน และมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้เรียน

คำสำคัญ : การเรียนการสอนออนไลน์, การเรียนเชิงรุก

Abstract

The purpose of the study is 1) to study active online teaching and learning in the strategy of teaching and learning, in the teaching resources, in the teaching and learning management system, and in the teaching and learning activity of teachers and students of online program, Rangsit University. 2) To develop active online teaching and learning of Rangsit University. This research was a quantitative one by using questionnaire in order to collect data of instructors and learners online in three majors were 1. Majoring in law online. 2. Majoring in Leadership in Society, Business and Politics online. 3. Majoring in Information technology management online, total 262 people. Descriptive statistic for data analysis was frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The result as follows:

1. There was an active online teaching in high level of instructors (= 3.95).

When considering the detail, found that instructors' teaching was at high level in every sides such as the teaching and learning management system and (= 4.41) and activity of teaching and learning (= 4.01).

2. There was an active online learning in high level of learners (=3.71) as well as instructors. When considering the detail, found that learners' learning was at high level in every sides such as the learning management system and activity of teaching and learning (= 3.70) was found in the same high level.

3. Active online teaching and learning of Rangsit University has the detail as follows: teaching and learning require the use of brainstorming technique to summarize

the knowledge and learning of learners. Moreover, imitative situation have been used to make learners more understand the lessons and learners could evaluate the work of their friends. For the teaching resources required educational website for learners and required learning community for learners to participate and to share interesting knowledge. Finally, there were various learning activities that appropriate to learners.

Key words: Learning Online, active learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ของประเทศทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่างตระหนักถึงความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรให้เป็นบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก้าวทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งสังคมฐานความรู้ (Knowledge – Based Society) อันเนื่องมาจากวิทยาการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) ที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ประโยชน์จากไอซีทีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้ผ่านบทเรียนที่อยู่บนระบบออนไลน์ หรือการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning)

การเรียนออนไลน์ (Online learning) เป็นระบบการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้ามาศึกษาในห้องเรียนจริง สามารถเรียนจากที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ต ไม่จำกัดเวลาในการเรียน สามารถเรียนได้ทุกเวลา และเข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านจากระบบออนไลน์ ดังนั้นระบบการเรียนออนไลน์จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้เรียน สามารถสร้างสภาพแวดล้อมเปรียบเสมือนกับการเรียนในห้องเรียนปกติ เช่น สามารถตรวจสอบการเข้าเรียน (Login) ความก้าวหน้าในการเรียน บทที่เรียน เวลาที่เรียน ชื่อผู้ลงทะเบียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถามตอบ และระบบการประเมินผล มีแหล่งค้นคว้าหรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการค้นคว้าและอ้างอิงได้ รวมทั้งมีระบบการพี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยสอนที่มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2547) ส่วนการเรียนเชิงรุก (Active learning) หมายถึง การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและสร้างความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาทักษะ ความสามารถที่ตรงกับพื้นที่

ฐานความรู้เดิม ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมที่มีจากการปฏิบัติและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีองค์ประกอบของการเรียนออนไลน์เชิงรุก (Active Online learning) ที่สำคัญ 4 ประการดังนี้

1. ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน หมายถึง แนวทางที่ปฏิบัติ แบบอย่างที่ทำ ที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นหรือลักษณะเฉพาะที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น ๆ
2. ด้านทรัพยากรทางการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้ผู้เรียนเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขององคกรทางการศึกษา
3. ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน หมายถึง ระบบจัดการการเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถเข้ามาสร้างวิชาเรียนได้ สร้างเนื้อหา ส่งข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเกี่ยวกับวิชาเรียน ไม่ว่าจะเป็น เอกสารประกอบการเรียน การบ้าน ส่วนผู้เรียนก็สามารถเข้ามาเพื่อดูรายละเอียดของวิชาและประกาศต่าง ๆ ตลอดจนส่งการบ้านและแบบทดสอบ
4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือการทำงานร่วมกันที่ใช้สื่อการเรียน อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการรวบรวม จัดระเบียบ การใช้ร่วมกัน และการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ ใช้กิจกรรมเพื่อจัดระเบียบงานของผู้สอนและผู้เรียน

มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนามหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์ (e-University) โดยจะเห็นได้จากการกำหนดให้มียุทธศาสตร์ “การก้าวสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์” ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2550 - 2554 โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ ส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดการความรู้ภายในองค์กร รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานขึ้นรับผิดชอบ และประสานงานการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์โดยตรง และพัฒนาต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2555 - 2559 ที่กำหนดให้การพัฒนาวิทยาลัยอิเล็กทรอนิกส์เป็นเส้นทางสู่ความเป็นเลิศ (Roadmap to Excellence) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning มหาวิทยาลัยรังสิตได้เปิดการสอนในหลักสูตรออนไลน์ที่เรียกว่า Cyber University 3 หลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 คือ หลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิตออนไลน์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำสังคม ธุรกิจ และการเมืองออนไลน์ และหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตลอดทั้งหลักสูตร ทั้งนี้โดยอยู่ภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้ง 3 หลักสูตรคือ RSU Cyber University ซึ่งมียุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญคือ การ

พัฒนาและส่งเสริมงานวิจัย โดยจะให้การสนับสนุนการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนทางไกลทางอินเทอร์เน็ต จึงเป็นที่มาของการทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต” ทั้งนี้โดยคาดว่าจะผลการศึกษาดังกล่าวจะทำให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีแนวทางสำหรับการปรับปรุงและเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาทางไกลที่เป็นรูปธรรมต่อไป

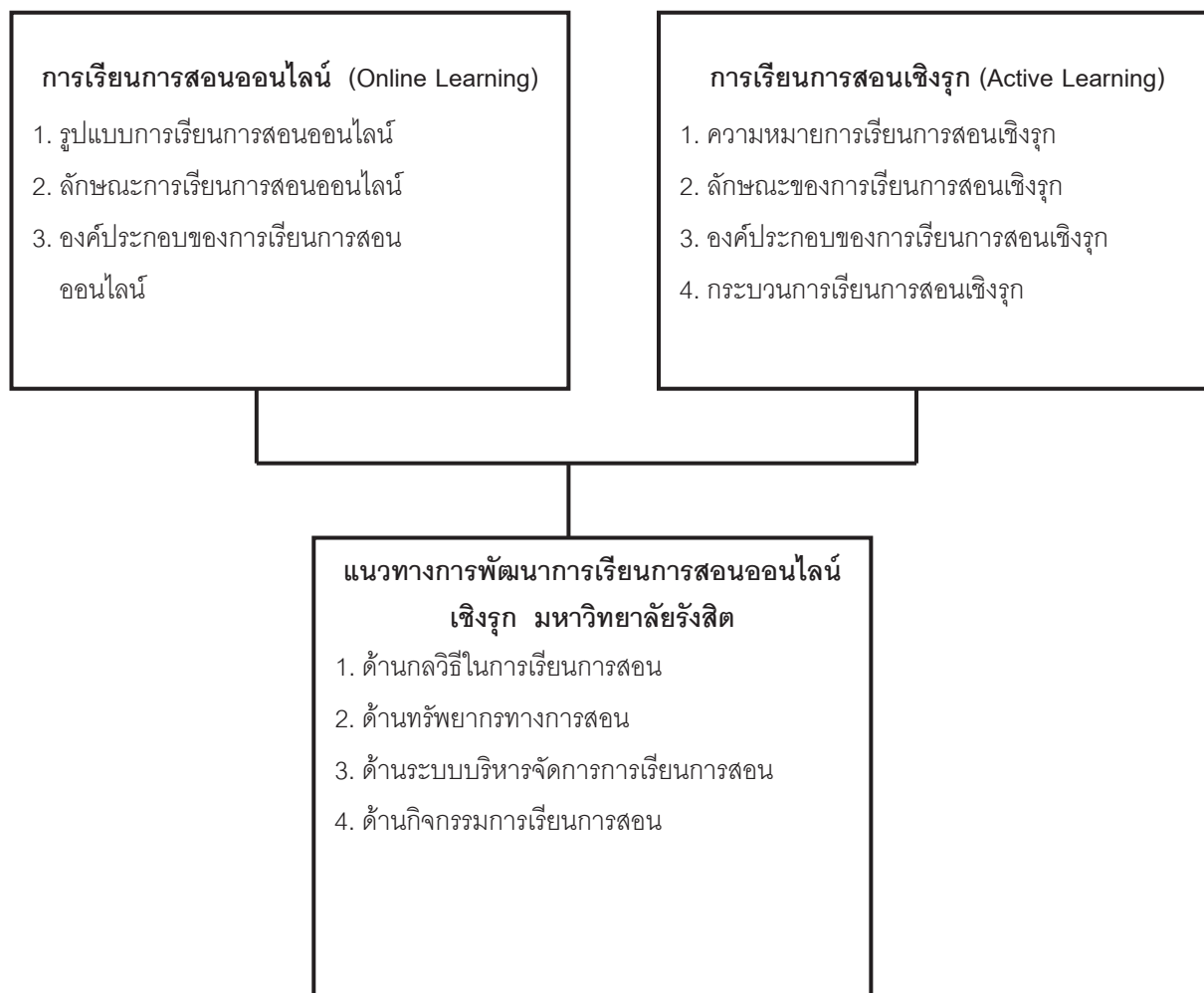
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของอาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการศึกษาค้างนี้คือ ผู้สอนและผู้เรียนในหลักสูตรออนไลน์ 3 สาขาวิชาดังนี้ สาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ สาขาวิชาผู้นำสังคมธุรกิจและการเมืองออนไลน์ และสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ โดยมีผู้สอนออนไลน์จำนวน 30 คน และผู้เรียนออนไลน์จำนวน 291 คน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ จำนวน 321 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 2.1 การเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก ประกอบด้วย กลวิธีในการเรียนการสอน ทรัพยากรทางการสอน ระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 2.2 แนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ และการเรียนเชิงรุก
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกำหนดขอบเขตของประเด็นที่ศึกษา
3. กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยซึ่งทั้งหมดมี 4 องค์ประกอบดังนี้คือ
  - 1) กลวิธีในการเรียนรู้การสอน
  - 2) ทรัพยากรทางการสอน
  - 3) ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้การสอน
  - และ 4) กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

4. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมา
ดัดแปลงในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
5. จัดทำพฤติกรรมบ่งชี้ และ Item Specification table
6. พัฒนาเครื่องมือที่เป็น (ร่าง) แบบสอบถามเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอน
ออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต” จำนวน 2 ชุด สำหรับผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ โดย
แบบสอบถามแต่ละชุดประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอนดังนี้
  - ตอนที่ 1 สถานภาพเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 สภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก โดยแบ่งเป็น 4 ตอนย่อยคือ
ข้อคำถามเกี่ยวกับกลวิธีในการเรียนการสอน ทฤษฎีทางการสอน ระบบบริหารจัดการการเรียน
การสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน รวม 40 ข้อ
7. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยโดยใช้วิธีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
(Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านดังนี้คือ ผู้บริหารและ
ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงาน Cyber University ของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 2 ท่าน และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนออนไลน์ภายนอกมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 1 ท่าน
8. ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
10. เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ
11. จัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต ทั้งนี้โดย
ใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นผลจากการสำรวจที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมาอย่างน้อย 1-3 ข้อ
มาจัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองสำหรับผู้สอนออนไลน์จำนวน 30 คน และใช้
วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้เรียนออนไลน์ทางอีเมล จำนวน 291 ชุด ระหว่างเดือนพฤษภาคม
2555 ได้รับแบบสอบถามจากผู้สอนออนไลน์กลับคืนมา จำนวน 25 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.40
ของผู้ตอบแบบสอบถามผู้สอนออนไลน์ และได้รับแบบสอบถามจากผู้เรียนออนไลน์กลับคืนมา
จำนวน 137 ชุด คิดเป็นร้อยละ 47.10 ของผู้ตอบแบบสอบถามผู้เรียนออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. บันทึกคำตอบของแต่ละข้อไว้ในแบบบันทึกเพื่อเตรียมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับทำการวิเคราะห์
2. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้
  - 2.1 ข้อมูลสภาพเบื้องต้นของผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ
  - 2.2 ข้อมูลสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
  - 2.3 สรุปผลการวิจัย และคัดเลือกผลการศึกษาที่ได้จากการสำรวจที่มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดมาอย่างน้อย 1-3 ข้อ มาจัดทำแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกสำหรับมหาวิทยาลัยรังสิต

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล มีรายละเอียดดังนี้

1 สถานภาพส่วนบุคคลและสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้สอนออนไลน์

1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้สอนออนไลน์

ผู้สอนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.80 มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 40.00 ส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาโท ร้อยละ 56.00 มากกว่าครึ่งเป็นผู้สอนสังกัดสาขาวิชานิติศาสตร์ออนไลน์ ร้อยละ 56.00 มีประสบการณ์การสอนออนไลน์อยู่ระหว่าง 4 - 5 ปี ร้อยละ 40.00 โดยจะรับผิดชอบงานสอนออนไลน์ประมาณ 2 วิชา ร้อยละ 52.00 และส่วนมากจะมีเวลาการสอนออนไลน์ที่ไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 52.00

1.2 ระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้สอนออนไลน์

ผู้สอนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากตอบว่ามีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีกลวิธีในการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นเรื่อง การมีกลวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมาคือเรื่อง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการประเมินผลงานและการเรียนรู้ของตนเอง ($\bar{x} = 3.84$)

ด้านทรัพยากรทางการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า การมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถดาวน์โหลดนำไปทบทวนบทเรียนได้ง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$)

ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ระบบมีการกำหนดผู้ใช้งานที่ชัดเจนในแต่ละรายวิชา ($\bar{x} = 4.72$) และมีระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องสนทนา กระดานข่าว หรือเฟสบุ๊ค ($\bar{x} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้สอนหลักสูตรออนไลน์มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ มีการสร้างหลักสูตรและเนื้อหาบทเรียนเข้าสู่ระบบ ($\bar{x} = 4.20$) มีการเพิ่มเอกสาร บทเรียนหรือทรัพยากรการสอนอื่นๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x} = 4.16$) เป็นต้น

2 สถานภาพส่วนบุคคลและสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้เรียนออนไลน์

2.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้เรียนออนไลน์

ผู้เรียนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.10 มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 40 ปี ร้อยละ 28.47 ส่วนมากกำลังศึกษาในสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศออนไลน์ ร้อยละ 52.55 ใช้เวลาเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์ครั้งละ 1 - 2 ชั่วโมง ร้อยละ 41.61 และมักจะเข้าใช้ระบบการเรียนออนไลน์ในช่วงเวลา 21.01 - 24.00 น. มากที่สุด ร้อยละ 34.02

2.2 ระดับสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของผู้เรียนออนไลน์

ผู้เรียนออนไลน์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านที่สอบถาม รายละเอียดแต่ละด้านมีดังนี้

ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีกลวิธีในการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นเรื่อง การมีกลวิธีส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย

ตนเอง ($\bar{x} = 4.40$) การพัฒนาความคิดและทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 3.94$) และการมอบหมายให้ผู้เรียนมีการนำเสนอผลงานทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ($\bar{x} = 3.90$)

ด้านทรัพยากรทางการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า เรื่องที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือเรื่อง การมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งสามารถดาวน์โหลดนำไปทบทวนบทเรียนได้ง่าย ($\bar{x} = 4.09$) การมีแหล่งการเรียนรู้จำนวนมากเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ($\bar{x} = 3.93$) และการมีพื้นที่สำหรับผู้เรียนในการอัปโหลดข้อมูลต่างๆ เพื่อการแบ่งปันความรู้ ($\bar{x} = 3.74$) เป็นต้น

ด้านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ ระบบมีการกำหนดผู้ใช้งานที่ชัดเจนในแต่ละรายวิชา ($\bar{x} = 4.02$) มีเครื่องมือสำหรับการประกาศกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งกำหนดการต่างๆ ในแต่ละรายวิชา ($\bar{x} = 3.90$) เป็นต้น

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีกิจกรรมการเรียนการสอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่องที่สอบถาม อาทิ ลงทะเบียนเรียนแต่ละรายวิชาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.14$) ทำรายงานและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.10$) และทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความรู้ของตนเองก่อนเข้าไปเรียนบทเรียนเสมอ ($\bar{x} = 3.85$)

3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต

จากผลการสำรวจที่พบสภาพการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกที่อยู่ในระดับปานกลางซึ่งพบอยู่ในด้านกลวิธีในการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการสอน ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบดังกล่าวมาจัดทำแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านกลวิธีในการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1. พัฒนากลวิธีด้านรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพิ่มขึ้นประกอบด้วย

1.1 รูปแบบสถานการณ์จำลอง เป็นรูปแบบของการจำลองสถานการณ์จริง มาไว้ในระบบการเรียนออนไลน์โดยมีส่วนประกอบและสถานการณ์ที่เหมือนกับสภาพจริง แนวทางมีดังนี้

- 1) ผู้สอนให้ผู้เรียนสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจ บทเรียนมากขึ้น
- 2) การมอบหมายให้ผู้เรียนเลียนแบบสถานการณ์จริงในรูปแบบของการเขียน
- 3) ใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อจำลองสถานการณ์เพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการตัดสินใจ
- 4) จัดสรรเนื้อหาและเวลาให้กับผู้เรียนใช้สถานการณ์จำลองจริงเพื่อเพิ่ม ทักษะการเรียนรู้
- 5) การจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงบทบาทตามความเหมาะสมซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและสามารถประยุกต์ความเข้าใจมาใช้ในบทเรียนได้

1.2 รูปแบบเทคนิคบทบาทสมมติ เป็นรูปแบบวิธีการสอนที่ใช้เมื่อผู้สอน ต้องการสำรวจความเข้าใจและทัศนคติ หรือต้องการให้ผู้เรียนรู้ชัดว่าบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ หนึ่งๆนั้นรู้สึกอย่างไรแนวทางมีดังนี้

- 1) ผู้สอนควรมีการจัดทำสื่อการสอนในลักษณะบทบาทสมมติ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น
- 2) จัดสรรพื้นที่ให้กับผู้เรียนเพื่อมาสะท้อนความคิดเห็นหลังจากผ่าน บทเรียน

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

1.3 รูปแบบการนำเสนอและเรียนรู้ร่วมกัน เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนฝึกฝนการนำเสนอซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร แนวทางมีดังนี้

- 1) ผู้สอนควรฝึกความมั่นใจให้กับผู้เรียนก่อนที่จะมีการนำเสนอผลงาน
- 2) ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนปรับปรุงการนำเสนอผลงาน เพื่อให้งานมีคุณภาพมากขึ้น

2. พัฒนากลวิธีด้านการประเมินที่หลากหลายเพิ่มขึ้น มีแนวทางดังนี้

2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการประเมินผลงานของเพื่อนที่เรียนร่วมกัน

2.2 พัฒนาทักษะการประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่หลากหลาย อาทิ ประเมินที่คุณภาพของเนื้อหา คุณภาพของการนำเสนอ หรือประโยชน์ที่ได้รับ ฯลฯ เป็นต้น

ด้านทรัพยากรทางการสอน รายละเอียดมีดังนี้

1. พัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ มีแนวทางดังนี้

1.1 จัดทำแผนที่คนที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ (Online People Map) ซึ่งเป็นการรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

1.2 จัดตั้งชุมชนหรือกลุ่มผู้ที่มีความรู้ความสนใจในเรื่องเดียวกันเพื่อมาเรียนรู้ร่วมกัน

2. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ มีแนวทางดังนี้

2.1 จัดตั้งพื้นที่การเรียนรู้ออนไลน์ (Virtual Learning Space)

2.2 พัฒนาเว็บท่าความรู้ซึ่งรวบรวมความรู้จากทั่วโลกเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2.3 จัดให้มีเวทีสนทนาวิชาการออนไลน์กับผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ สำหรับผู้เรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง“การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกของมหาวิทยาลัยรังสิต” ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นการอภิปราย 3 ประเด็นดังนี้

1. ด้านทรัพยากรทางการสอน

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นผู้เรียนหลักสูตรออนไลน์มีทรัพยากรทางการสอนเมื่อพิจารณารายละเอียดแล้วพบว่าผู้สอนมีไฟล์เอกสารและไฟล์เสียงบรรยายประกอบการเรียนการสอนซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะนำไปดาวน์โหลดและไปทบทวนบทเรียนได้ง่าย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนอมพร เลาหจรัสแสง (2545) ที่กล่าวว่ามีการใช้เทคโนโลยี hypermedia เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบภาพนิ่ง เสียง กราฟิก วิดีโอและภาพเคลื่อนไหวมีประโยชน์คือ สามารถใช้เป็นวิธีการนำเสนอความรู้สำหรับสื่อ

การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ทั้งนี้เนื่องจากสามารถนำเสนอได้ทั้งนี้เนื่องจากสามารถนำเสนอในลักษณะของความคิดโดยแมงมุมตานั้นผู้เรียนออนไลน์สามารถที่จะควบคุมการเรียนของตนเองได้และย่อมจะได้รับความรู้ที่ดี

นอกจากนั้นจากแนวปฏิบัติแนวปฏิบัติในการเรียนการสอนเชิงรุกผู้สอนและผู้เรียนควรที่จะมีบทบาทผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Good and Brophy (1987) ที่กล่าวว่า การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้สอนและเป็นแหล่งข้อมูลให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

2. ด้านระบบบริหารจัดการเรียนการสอน

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย เครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ดูแลระบบโดยผู้สอนนำเสนอและสื่อการเรียนการสอนใส่ไว้ในโปรแกรมได้สะดวกนอกจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนยังสามารถใช้เครื่องมือสื่อสารที่ระบบจัดไว้ให้สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารกันเมื่อผู้เรียนได้เริ่มต้นบทเรียนแล้ว ระบบจะเริ่มทำงานโดยส่งบทเรียนตามคำขอของผู้เรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์อื่น ๆ) จากนั้นระบบก็จะติดตามและบันทึกความก้าวหน้ารวมทั้งสร้างรายงานกิจกรรมและผลการเรียนของผู้เรียนในทุกหน่วยการเรียนอย่างละเอียด จนกระทั่งจบหลักสูตรจากความสำคัญและประโยชน์ของ ระบบบริหารจัดการเรียนการสอนผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับกิตติพงษ์ พุ่มพวง (2547) ได้ให้ความหมายของระบบบริหารจัดการเรียนการสอนว่าเป็นระบบจัดการการเรียนผ่านเครือข่าย มีเครื่องมือและส่วนประกอบที่สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียนและผู้ดูแลระบบได้แก่ ระบบการจัดการรายวิชา ระบบการจัดการสร้างเนื้อหา ระบบการจัดการผู้เรียน ระบบส่วนการจัดการข้อมูลบทเรียน และระบบเครื่องมือช่วยจัดการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ และจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การสื่อสาร Chat E-mail Web board การเข้าใช้ การเก็บข้อมูลและการรายงานผล

3. ช่วงเวลาส่วนมากที่ท่านเข้าใช้ระบบการเรียนออนไลน์

จากการสำรวจที่พบว่า มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้เรียนออนไลน์ที่เข้าใช้ระบบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลา 21.01 - 24.00น. จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 34.02 รองลงมาคือช่วงเวลา 18.01 - 21.00 น.จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.71 และไม่แน่นอนจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.62 จากผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุณหพงศ์ ไทยอุปถัมภ์ (2546) กล่าวว่า การเรียนออนไลน์มีวัตถุประสงค์ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนออนไลน์เรียนได้โดยไม่จำกัดสถานที่ ไม่จำกัดเวลา (Anywhere-Anytime Learning) เพื่อให้ระบบการเรียนออนไลน์ออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

นอกจากนั้นการเรียนออนไลน์สามารถที่จะเรียนที่ไหนก็ได้ที่มีอินเทอร์เน็ตและสามารถเข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรขรา ทองธรรมชาติ (2543) ที่กล่าวว่า วิธีการหนึ่ง πουผู้เรียนออนไลน์ใช้มากที่สุดคือการสอนบนเว็บ โดยที่ผู้สอนจะใส่เนื้อหาบทเรียนไว้ในเว็บไซต์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนได้และทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

หน่วยงานที่รับผิดชอบการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรังสิต ควรวางแผนการพัฒนาและปรับปรุงด้านกลวิธีในการเรียนการสอน และด้านทรัพยากรทางการสอนของแต่ละหลักสูตร เพื่อให้การเรียนการสอนออนไลน์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการเรียนการสอนออนไลน์เชิงรุกได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เสมือน (Virtual Learning Center) หรือเว็บท่าความรู้ (Knowledge Portal) เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับผู้สอนและผู้เรียนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- เกศรา ชั่งขวลิต.การแสวงหาข่าวสารการรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2544.
- ใจทิพย์ ณสงขลา. “สมรรถนะครูในยุคแห่งการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์”.วารสารครุศาสตร์. 32 (มีนาคม-มิถุนายน 2547) : 121-128.
- ชูณหงส์ ไทยอุบลรัตน์. “E-learning.” นิตยสารDVM. 3 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2545)
- ณอมพร เลาหจรัสแสง. Designing e-learning: หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2546.
- พิทักษ์ แสงกล้าและวรรณศิริ ละม้ายวรรณ. การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2547.
- Nadler, L.and Nadler, Z. Development Human resource. San Francisco,: Jossey-Bass Publishers, 1998.

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย Critical Success Factor of Online Learning Toward Student of Thai Cyber University Project

พชร ลิ้มรัตนมงคล*
ดร.จิรัชมา วิเชียรปัญญา**

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ เปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ และพัฒนาแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย ใช้การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยจำนวน 361 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง หลักสูตรที่เรียนส่วนใหญ่คือ หลักสูตรผู้เชี่ยวชาญอีเลิร์นนิ่ง สาขาที่เลือกเรียนมากที่สุดคือสาขาผู้ออกแบบ คอร์สแวร์อีเลิร์นนิ่ง มีพฤติกรรมการเข้าเรียนออนไลน์ส่วนใหญ่ 3 - 4 วัน/สัปดาห์ เข้าเรียนออนไลน์ช่วงหลังเวลา 21.00 น. ใช้เวลาในการเรียนออนไลน์ 1 - 2 ชั่วโมง ผู้เรียนประสบปัญหาในการเรียนออนไลน์คือ เวลาเรียนมีน้อยเกินไป ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาทิ ด้านเทคโนโลยี ($\bar{x}=3.89$) ด้านบทเรียน ($\bar{x}=3.88$) ด้านผู้สอน ($\bar{x}=3.85$) และด้านผู้เรียน ($\bar{x}=3.75$) ส่วนการพัฒนาแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่างเวลาและการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเคลื่อนที่ เช่น มีการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร และการเรียนรู้ที่หลากหลาย การให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาใดก็ได้ โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือมีการจัดการเนื้อหาที่มีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันให้มากที่สุด

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

คำสำคัญ : ปัจจัยแห่งความสำเร็จ, การเรียนออนไลน์, มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย

Abstract

The purpose of this research were to study online learning behavior, critical success factor of online learning, a comparison among critical success factor of online learning classify by program and develop the guideline critical success factor of online learning toward learner of Thai Cyber University Project. The online questionnaire as a research tool for collect the data from 361 learner of Thai Cyber University Project. Data analyzed by Statistic program for frequency, percentage, arithmetic means, standard deviation for describe the data, and used the T-test for comparative the data.

The research found that as followed: most of the respondent was female, study in e-learning expert subject, and higher popularity program in courseware e-learning design, attended class about 1-2 hours per day; 3-4 days per week, and period for attended class was after 9.00 pm. The most problem of the respondent was they less time for online study. Nevertheless, critical success factor of online learning towards the Thai Cyber University's student was at high level. In separated type of the factor, the results were showed that factor of technology ($\bar{x}=3.89$); factor of lesson usability ($\bar{x}=3.88$); factor of instructor ($\bar{x}=3.85$); and factor of students ($\bar{x}=3.75$) was completely at high level. The guideline critical success factor of online learning toward learner of Thai Cyber University Project based on asynchronous and mobile learning such as technology and instrument for communication; diversified learning based on time learning, control and appropriated content management of the student, flexible of time and content affected to acknowledge of data and circumstances towards to their learning.

KEY WORD: Critical success factor, Online learning, Thai Cyber University

1. บทนำ

การเรียนออนไลน์ (Online Learning) เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษามากขึ้น เนื่องจากความจำเป็นในการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เพื่อตอบสนองการเรียนในลักษณะทางไกล (Distance learning) กล่าวคือเป็นรูปแบบการเรียนซึ่งผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเดินทางมาเรียนในสถานที่เดียวกันในเวลาเดียวกันโดยผู้เรียนจะต้อง ศึกษาเนื้อหาจาก Courseware ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนามาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการนำเสนอเนื้อหาความรู้ในลักษณะของสื่อประสม (Multimedia) โดยเน้นที่การออกแบบกิจกรรมซึ่งผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับเนื้อหา (Interaction) รวมทั้งมีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจได้ โดยเนื้อหาของบทเรียนจะมีการแบ่งไว้เป็นหน่วย ๆ (Module) เพื่อการศึกษาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีหน้าที่ในการอธิบาย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสอบถามปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อน ๆ ร่วมชั้นออนไลน์ หลังจากนั้นผู้สอนอาจนัดหมายผู้เรียนมาพบ (ในชั้นเรียนหรือในลักษณะออนไลน์ก็ได้) แต่ไม่ใช่เพื่อการสอนเสริมแบบการเรียนทางไกลในลักษณะเดิม หากผู้สอนสามารถใช้เวลาดังกล่าวเน้นย้ำประเด็นสำคัญ ๆ ที่ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมักจะมีปัญหา หรือตอบปัญหาที่ผู้เรียนพบจากการที่ได้ศึกษาด้วยตนเองแล้วก่อนที่จะมาเข้าชั้นเรียน

การเรียนออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น หลายสถาบันนิยมใช้ช่องทางการเรียนออนไลน์เป็นช่องทางเสริมจากภาคเรียนปกติ ผู้เรียนสามารถเรียนออนไลน์ในวิชาและหลักสูตรเดียวกันกับหลักสูตรปกติได้ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเข้าถึงและการลดช่องว่าง เพื่อให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นเพื่อให้เป็นช่องทางไปสู่ความสำเร็จทางการเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย โดยศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนออนไลน์ 4 ด้านคือ ปัจจัยด้านผู้สอน ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านบทเรียน และปัจจัยด้านเทคโนโลยีดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบเชื่อมต่อตรง หรือพัฒนาบทเรียนด้วยตนเองโดยทำการสอน ต้องสนับสนุนการเรียนรู้ โดยการให้คำปรึกษาช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าและช่วยเหลือผู้เรียน ดูแลผู้เรียนให้อยู่ในขอบข่ายที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมในชั้นเรียน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการในการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ สถิติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ผู้เรียนควรมีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผนในการจัดการเรียนการสอน และมีโอกาสเลือกวิธีเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน

3. ปัจจัยด้านบทเรียน หมายถึง การเรียนการสอนที่อาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นตัวนำเสนอบทเรียน โดยผู้ออกแบบแล้วสร้างบทเรียนจะให้เว็บเป็นตัวกลางการถ่ายทอด เนื้อหาที่อยู่ในเว็บไม่จำกัดว่าเป็น ข้อความตัวหนังสือเท่านั้น แต่สามารถเป็นรูปภาพ และเสียงใส่ร่วมลงไปได้ เพื่อให้บทเรียนดูน่าสนใจมากขึ้น ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยไม่จำกัดระยะทาง เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งประกอบด้วยเทคโนโลยีทางด้าน คอมพิวเตอร์ และเครือข่ายโทรคมนาคมที่ต่อเชื่อมกันสำหรับส่งและรับข้อมูลและมัลติมีเดียเกี่ยวกับความรู้ โดยผ่านกระบวนการประมวลหรือจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่มีความหมายและความสะดวก มาใช้ประโยชน์ สำหรับการศึกษา เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

จากแนวโน้มและกรอบการวิจัยดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนในโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย ซึ่งผลจากการศึกษาคาดว่า โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยจะได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยมากยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยในด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านบทเรียน และด้านเทคโนโลยี
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย จำแนกตามหลักสูตรที่เรียนออนไลน์
4. เพื่อพัฒนาแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย

3.ขอบเขตของการวิจัย/ ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ที่เรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย จำนวน 1,050 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ที่เรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย ซึ่งผู้วิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมาจากการเปิดค่าตารางกลุ่มตัวอย่างของYamane (1967) ที่มีค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95 มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ ± 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 361 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระคือ หลักสูตรที่เรียนออนไลน์

ตัวแปรตาม ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ 4 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านบทเรียน และด้านเทคโนโลยี

4. วิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนออนไลน์ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ รวมทั้ง งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มาใช้เป็นแนวทางของการศึกษาตามกรอบและขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้

2. กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งทั้งหมดมี 4 ปัจจัยหลักๆ ดังนี้คือ ปัจจัยด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านบทเรียน และด้านเทคโนโลยี

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาดัดแปลงในการสร้างนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4. จัดทำองค์ประกอบรบบยอด พฤติกรรมบ่งชี้ และ Item Specification table

5. พัฒนาเครื่องมือที่เป็น (ร่าง) แบบสอบถามเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย” ประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพเบื้องต้น และพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย

6. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อดำเนินการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity)

7. ปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

9. เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

10. จัดทำแนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถาม จำนวน 361 ชุด โดยเริ่มส่งตั้งแต่วันที่ 7 ตุลาคม 2555 - 7 มกราคม พ.ศ. 2556 โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 361 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลผ่านทางออนไลน์โดยการใช้ E-Questionnaire ส่งไปยังอีเมลของผู้เรียนออนไลน์ของโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติดังนี้ 1) สถิติเชิงบรรยาย ใช้สำหรับการบรรยายสภาพปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมกรเรียนออนไลน์ ปัจจัยความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย และ 2) สถิติเชิงอ้างอิงใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนในการทดสอบการเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ จำแนกตามหลักสูตรที่เรียนโดยใช้ Independent Samples T-Test

7. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

7.1 สถานภาพเบื้องต้น และพฤติกรรมกรเรียนออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53.70 ส่วนมากเรียนอยู่ในหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 74.20 และสาขา ผู้ออกแบบคอร์สแวร์อิเล็กทรอนิกส์ มากที่สุด ร้อยละ 33.50

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีพฤติกรรมกรเข้าเรียนออนไลน์ 3 - 4 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 37.70 เข้าเรียนออนไลน์ช่วงหลังเวลา 21.00 น. ร้อยละ 32.40 ใช้เวลาในการเรียนออนไลน์ 1 - 2 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 49.60 และประสบปัญหาในเรื่อง มีเวลาเรียนน้อยเกินไป ร้อยละ 25.70

7.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน อาทิ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\bar{x}=3.89$) ด้านบทเรียน ($\bar{x}=3.88$) และปัจจัยด้านผู้สอน ($\bar{x}=3.85$) เป็นต้น เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า

7.2.1 ปัจจัยด้านผู้สอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เช่น อาจารย์ผู้สอนมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{x} = 4.07$) นั้นแสดงให้เห็นว่า หากผู้สอนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี มีประสิทธิภาพสูงก็จะทำให้การเรียนการสอนของผู้สอนมีประสิทธิภาพสูงด้วยเช่นกัน เพราะในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทั้งเพิ่มความสะดวกสบายในการหาข้อมูล หรือติดต่อสื่อสาร เมื่อผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจทันต่อเทคโนโลยีก็จะทำให้สามารถสื่อสารไปยังผู้เรียนได้อย่างง่าย และรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพรรณ ทพยัธนาคล (2552) ที่สรุปว่า ผู้สอนต้องใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เพราะต้องใช้เวลาในการตอบ E-mail, Chat room และ Web board รวมทั้งผู้สอนต้องมีความสามารถในการใช้โปรแกรมการเชื่อมโยง (Hyperlink) โดยการใช้โปรแกรมเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ

7.2.2 ปัจจัยด้านผู้เรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก อาทิ ผู้เรียนมีความรู้เบื้องต้นด้านคอมพิวเตอร์ เช่น การเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต ($\bar{x} = 4.10$) ผู้เรียนให้ความสนใจต่อการเรียนออนไลน์ ($\bar{x} = 3.96$) ยกเว้นเรื่อง ผู้เรียนมีโอกาสซักถาม แสดงความคิดเห็นกับผู้สอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เช่นเดียวกับห้องเรียนปกติที่พบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) ซึ่งจากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนออนไลน์ มีความพยายามที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของบุริม โอทกานนท์ (2550) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จควรเปิดใจที่จะรับรู้และบันทึกสิ่งรู้ในเรื่องงาน ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ชีวิต และประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ต้องมีความสามารถสื่อสารผ่านการเขียน ต้องมีแรงกระตุ้นในตัวเองและระเบียบวินัย ซึ่งกระบวนการเรียนการสอนทางออนไลน์นั้นผู้เรียนต้องมีวินัยในการเรียน เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ได้ตามกระบวนการอย่างไม่มีติดขัด ผู้เรียนต้องมีความมุ่งมั่นในการเรียน มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเข้าถึงความรู้ และตระหนักอยู่เสมอว่าการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพนั้นไม่จำเป็นต้องไปในชั้นเรียนปกติเสมอไป ผู้เรียนต้องรู้สึกรู้ว่ามีตนเองเรียนร่วมอยู่ด้วยกับชั้นเรียนออนไลน์ และต้องการที่จะหาประสบการณ์จากการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ซึ่งยังสอดคล้องกับ ธนอมพร (ตันพิพัฒน์) เลหาจรัสแสง (2550) ที่กล่าวว่าผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมทั้งทางจิตใจและความรู้ นั่นคือจะต้องยอมรับในเทคโนโลยี ยอมรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้น ตื่นตัว ใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดเห็นและศึกษาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

7.2.3 ปัจจัยด้านบทเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง อาทิ แบบทดสอบมีคำสั่งและคำถามที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.00$) มีระบบการจัดการบทเรียนให้เหมาะสมเพื่อจัดเก็บข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน ($\bar{x} = 3.98$) มีความถูกต้องของเนื้อหาบทเรียน สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่มีอยู่เดิมด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการ

เรียนรู้ที่ง่าย การใช้สื่อผสม ภาพและเสียง ที่เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประวิทย์ สิมมาพัน (2546) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นการเรียนรู้ผ่าน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทที่สามารถนำเสนอในรูปแบบของข้อความ ภาพ เสียง ภาพยนตร์ อาจจะมีการโต้ตอบและตอบสนองระหว่างผู้เรียนกับสื่อตามที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์ (วีดีโอเทป) หรือโทรทัศน์เพื่อการศึกษา วิชญาเพื่อการศึกษา การถ่ายทอดผ่านสัญญาณดาวเทียม คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ต หรือการเรียนรู้ผ่านระบบวีดิทัศน์ตามอัธยาศัย ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่ เพียงแต่มี เครื่องคอมพิวเตอร์เชื่อมต่อกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้ทั่วโลก

7.2.4 ปัจจัยด้านเทคโนโลยี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง อาทิ ผู้ใช้สามารถแก้ไขข้อมูลส่วนตัวของตนเองได้และถูกต้องตามความเป็นจริง ($\bar{x} = 4.00$) มีระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนที่หลากหลาย เช่น ห้องสนทนา กระดานข่าว หรือเฟสบุ๊ก ($\bar{x} = 3.97$) ซึ่งมีความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชม ภูมิภาค (2543) ที่สรุปว่า เทคโนโลยีที่ผสมผสานภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความเข้าด้วยกันโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ช่วยในการแสดงผล นำไปประยุกต์ใช้ในการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน กิจกรรมเพื่อการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ในปัจจุบันนี้ได้แก่ วิชญากระจายเสียงเพื่อการศึกษา วิชญาโรงเรียน โทรทัศน์เพื่อการศึกษา การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ระบบประชุมทางไกล ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

7.2.5 เปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ จำแนกตามหลักสูตรที่เรียน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้ที่เรียนอยู่ในหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญอิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{x} = 3.86$) กับผู้ที่เรียนอยู่ในหลักสูตรอบรม ($\bar{x} = 3.78$) ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งสองหลักสูตร เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนทั้งสองหลักสูตรพบว่า ภาพรวมมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้านพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ในด้านผู้เรียน โดยพบว่า ผู้เรียนในหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญอิเล็กทรอนิกส์มีปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ด้านผู้เรียนสูงกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในหลักสูตรอบรม

7.3 แนวทางแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

7.3.1 แนวทางเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบต่างเวลา (Asynchronous learning) เป็นแนวคิดของการนำความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร และความสามารถของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ รวมทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษา เช่น

1) ใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อการสื่อสารความรู้และการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เช่น E-Mail, Web Board, Chat, Talk online, Video Conference, Homework Assignment, Multimedia Courseware 2) อนุญาตให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในช่วงเวลาใดก็ได้โดยอยู่บนพื้นฐานของการให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 3) พัฒนาช่องทางการสื่อสาร รวมถึงสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนให้ง่ายและสะดวกในการเข้าถึงและเรียนรู้ เป็นต้น

7.3.2 แนวทางเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเคลื่อนที่ (Mobile learning) เป็นแนวคิดของการใช้อุปกรณ์การสื่อสารเคลื่อนที่ที่ทันสมัยมาใช้ในการเข้าถึงบทเรียนและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เช่น 1) พัฒนาเนื้อหาบทเรียนที่สามารถเข้าถึงผ่านเทคโนโลยีเคลื่อนที่ เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือแท็บเล็ต เป็นต้น 2) พัฒนาระบบการแจ้งเตือนเพื่อการสอบถาม หรือระบบการสนทนาได้อย่างสะดวกรวดเร็ว 3) เพิ่มช่องทางการใช้อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีไร้สายมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นที่อุปกรณ์เคลื่อนที่ที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้อยู่แล้วในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

8. ข้อเสนอแนะการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของการเรียนออนไลน์ของผู้ตอบแบบสอบถามด้านผู้เรียนเป็นเรื่องเกี่ยวกับโอกาสซักถามหรือแสดงความคิดเห็นกับผู้สอนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้เช่นเดียวกับห้องเรียนปกติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้คือ โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทยควรพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้สอนได้สนทนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอีกด้วย

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการเรียนออนไลน์กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนการสอนออนไลน์ รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบตัวแปรภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถามอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลการวิจัยเพิ่มเติม เช่น ความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชม ภูมิภาค. **เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, 2543.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. **ความหมายของ E-Learning**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.kroobannok.com/1586>. (7 ตุลาคม 2555)
- ธนพรรณ ทวีพันธ์นาถ. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียนออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์วิทยาการสารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2552.
- นันทิตา นันทเอกพงศ์. **ความต้องการบทเรียนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- บุริม โอทกานนท์. **“เรียนทางออนไลน์อย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ”**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=134425>. (20 มีนาคม 2556)
- ประวิทย์ สิมมาทัน. **Internet & E-Learning การเรียนรู้ไร้พรมแดน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2546.
- สุภาพร สรสิทธิ์รัตน์. **การนำเสนอรูปแบบระบบจัดการการเรียนรู้สำหรับการเรียนอิเล็กทรอนิกส์สำหรับสถาบันอุดมศึกษา** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- อรดี สุขศรีพล. **ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

**การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน
บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)**
Internet Usage for Communication of Employees
of the Metro Systems Corporation, Public Company Limited

วราภรณ์ ภูงศ์บริวัตร*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยจำแนกตามลักษณะประชากร (2) เพื่อศึกษาจุดประสงค์การใช้ความต้องการใช้ และ ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ พนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ทั้งสิ้น 911 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จำนวน 300 ชุด และรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ และทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่า พนักงานที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี พนักงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท

เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร พบว่า เพราะสามารถพิมพ์/พูดคุยสนทนาโดยทำงานอย่างอื่นไปด้วย มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ไม่ใช้เพราะมีการบันทึกไว้เพื่อไว้ใช้เป็นหลักฐานในการพูดคุย

ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในช่วงเวลาทำงาน พบว่า พนักงานที่มีความต้องการใช้การแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มข่าวสารต่าง ๆ Web board มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่มีความต้องการเข้าใช้ Social Network พนักงานที่ต้องการใช้บริการโทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ต้องการใช้บริการสนทนาออนไลน์ ช่วงเวลาเลิกงานหรือพักเที่ยงพนักงานที่ต้องการใช้การสนทนาออนไลน์ มีการใช้

---

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ต้องการใช้บริการสั่งซื้อสินค้า ประมูลสินค้า พนักงานที่ใช้โปรแกรมหรือช่องทางในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตโดยผ่าน Facebook มีการใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ใช้โปรแกรมหรือช่องทางในการสื่อสารโดยผ่าน Office Communicator พนักงานที่ต้องการใช้อุปกรณ์โดยผ่านโทรศัพท์มือถือ มีการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ต้องการใช้โดยผ่านคอมพิวเตอร์ พนักงานที่ต้องการใช้ อุปกรณ์เสริมโดยหูฟัง มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ต้องการใช้ อุปกรณ์เสริมอื่น ๆ พนักงานที่ต้องการให้บริษัท สนับสนุนการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยจัดอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพและความเร็วอย่างเพียงพอ มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร มากกว่าพนักงานที่ต้องการให้บริษัท สนับสนุนโดยจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะในการใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร

ปัญหาของระบบการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร พบว่า พนักงานที่มีปัญหาเรื่อง ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่ดี มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่มี ปัญหาเรื่องอื่น ๆ พนักงานที่มีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ การสื่อสารมากกว่าพนักงานที่มีปัญหาเรื่องอื่น ๆ พนักงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเรื่องความ คล่องแคล่วในการพิมพ์เนื้อหาข้อมูลการโต้ตอบ มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่า พนักงานที่ต้องการพัฒนาทักษะเรื่องอื่น ๆ พนักงานที่ประสบปัญหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตใน องค์กษัตริย์ 4-6 ครั้งต่อเดือน มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากกว่าพนักงานที่ประสบ ปัญหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในองค์กษัตริย์สองเดือนต่อครั้ง

คำสำคัญ: อินเทอร์เน็ต การใช้อินเทอร์เน็ต การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร อินเทอร์เน็ตใน องค์กษ

ABSTRACT

The objective of this project is to study (1) the internet usages of employees at the Metro Systems Corporation, Public Company Limited which are divided by the type of populations (2) the objectives of internet usage, the need of internet usages and the internet network's problems of employees at the Metro Systems Corporation, Public Company Limited. The survey research used questionnaire to collect data from 300 employees at the Metro Systems Corporation, Public Company Limited. Descriptive statistics; frequencies, percentage, arithmetic mean, standard deviation and inferential statistics; SPSS for Windows were used to analyze data.

The study results found that the employees with the age below 30 years old use internet for communication more than the employees with the age between 30-40 years old. The employees with the educational level undergraduate degree use internet for communication more than the employees with master degree.

The reasons of using internet for communication are found that the employees who use internet for type/chat while performing another job access to the internet more than the employees who use the internet for record the conversation as evidence.

The requirement for using internet for communication during working found that the employees who need to provide the comment on web board or internet telephony access to the internet more than those who use the social network. The employees who require the internet for internet telephony access to the internet more than those who use the internet for online chat service. The employees who use online-chat service after work or during lunch time use the internet more than the group of purchasing goods. Facebook users' group access internet for communication more than the group which was connected by the Office Communicator. The employees who require using internet via mobile phone use the internet for communication more than those who need to connect to the internet via computer. The employees who require other accessories as earphones connect to the internet more than the employees with traditional instrument. Furthermore, the employees who need the company supporting by provided the quality

computer with adequately speed use internet communication more than the employees who need supporting on provided the internet communication training course.

According to the problem of internet communication system, it was observed that the employees who have the problem about the computer use internet for communication more the employees who have the others problems. The employees with internet expenses problem use the internet communication more than the employees with other problems. While the employee who needs to improve their typing skill use internet for communication more the others who need developing in other skill. Moreover, the employees who confront with the internet office system failure for 4-6 times per month use the internet communication more than those who face internet office system failure twice a month.

KEYWORDS: Internet, Internet Usage, Internet for communication, Internet in a company

บทนำ

ภาครัฐและเอกชนมีการนำอินเทอร์เน็ตมาใช้เป็นจำนวนมาก เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้บริการข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อการค้าทำธุรกรรมซื้อขายสินค้า และเพื่อการติดต่อสื่อสาร ข้อดีของอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง องค์การต่าง ๆ จึงมีการเปิดให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่อการเพิ่มช่องทางการรองรับและการช่วยเหลือลูกค้าในการติดต่อ ลดจำนวนการใช้โทรศัพท์และลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

บริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ที่ 400 ถนนเฉลิมพระเกียรติ ร.9 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร ดำเนินธุรกิจสู่การนำเสนอ โซลูชันและบริการด้านไอทีแบบครบวงจร พนักงานภายในองค์กรมีความนิยมใช้อินเทอร์เน็ต ในการทำงานและการสื่อสารกันทั้งภายใน และภายนอกองค์กรกันแพร่หลาย พนักงานมีความจำเป็นต้องติดต่อประสานงานบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทางองค์กรมีระบบเครือข่ายรองรับให้พนักงานนำอินเทอร์เน็ตมาเป็นช่องทางในการพูดคุย สนทนาสื่อสารเพื่อทำให้เกิดความรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือโปรแกรมสนทนาต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา จึงทำให้พนักงานเกิดความสะดวก ลดค่าใช้จ่ายในการโทรศัพท์ และเกิดความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารกันภายในองค์กร ระบบเครือข่าย อุปกรณ์การสื่อสารผ่าน

อินเทอร์เน็ตของบริษัท จึงควรจจะรองรับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารได้เป็นอย่างดี เช่น ความเร็วของการเชื่อมต่อสัญญาณ ประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อต่าง ๆ ทักษะของพนักงานในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร รวมถึงปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต

ความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาจุดประสงค์การใช้ ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์ฯ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะสามารถนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงนโยบายการใช้อินเทอร์เน็ตและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของบริษัท อีกทั้งยังเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตในองค์กรอื่น ๆ ของประเทศไทยต่อไป

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกเป็นหัวข้อต่อเนื่องกันไป ดังนี้ (1) ความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร (2) แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการทางอินเทอร์เน็ต (3) ความเป็นมาของการสนทนาบนอินเทอร์เน็ต (4) ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (5) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (6) ทฤษฎีพฤติกรรม的开รับสารจากสื่อ (7) ทฤษฎีการสื่อสาร (8) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โดยจำแนกตามลักษณะประชากร
2. เพื่อศึกษาจุดประสงค์การใช้ ความต้องการใช้ และปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

วิธีการดำเนินวิจัย

ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ใช้ประชากรพนักงานบริษัท เมโทรซิสเต็มส์คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) จำนวน 911 คน และเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร จำนวน 300 คน และกำหนดความเชื่อมั่นที่ระดับ 95+% ค่าความคลาดเคลื่อน 5% โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamané (1973, p. 886) เครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองโดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสม ทำการทดลองใช้ (Try-out) และทำการตรวจสอบคุณภาพด้วยค่าความถูกต้องของเครื่องมือและค่าความเชื่อถือได้ จากนั้นนำไปให้ท่านอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งก่อนนำเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 300 ชุด ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถึง วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถาม ไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและรวบรวมกลับคืน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาลงรหัสข้อมูลเพื่อประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา โดยจะใช้สถิติ t-test และ One way-ANOVA และปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานจะใช้สถิติ pearson-product moment correlation ในการทดสอบความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากร กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.00 ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.00 โดยมีอายุ 30 - 40 ปี คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.00 การศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานมากที่สุด คือ มากกว่า 5 ปี

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับจุดประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงาน ส่วนใหญ่ใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์เรื่องการทำงานมากที่สุด เหตุผลที่ใช้การสื่อสารผ่าน

อินเทอร์เน็ตเพราะสะดวกในการใช้งานมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณลักษณ์ อุ่นมา (2553) วิจัยเรื่อง การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ในการทำงาน : กรณีศึกษาการใช้โปรแกรมสนทนาทางอินเทอร์เน็ต ของบุคลากรกระทรวงการต่างประเทศ พบว่า บุคลากรกระทรวงการต่างประเทศใช้การสนทนาทางอินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในการทำงาน และพบว่าโปรแกรมสนทนาทางอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์เพื่อการสนับสนุนการตัดสินใจของบุคลากรเพื่อการติดต่อประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ส่วนผลการวิเคราะห์ข้างต้น เรื่อง เหตุผลที่ใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของพนักงาน เพราะสะดวกในการใช้งานมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lim and Tan (2001) ศึกษาเรื่อง Online Discussion Boards for Focus Group Interview: An Exploratory Study ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารผ่านกระดานสนทนามีข้อดี คือสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน ช่วงเวลาทำงานพนักงานต้องการใช้บริการการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด พนักงานส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการสืบค้นข้อมูล (World Wide Web) รองลงมาคือ การสนทนาออนไลน์ ต้องการใช้อินเทอร์เน็ตโดยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มากที่สุด รองลงมาคือ โทรศัพท์มือถือ ต้องการใช้อุปกรณ์เสริมผ่านอินเทอร์เน็ตคือ หูฟัง รองลงมาคือ กล้องเว็บแคม ต้องการให้บริษัทฯ สนับสนุนโดยเพิ่มความเร็วสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตให้รวดเร็วขึ้น (speed) รองลงมาคือ จัดอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีคุณภาพและความเร็วอย่างเพียงพอ ผลการวิจัยพบว่า พนักงานต้องการใช้โปรแกรมหรือช่องทางในการสื่อสารมากที่สุดคือ Facebook รองลงมาคือ MSN Messenger สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร ทฤษฎีการสื่อสาร 2 จังหวะ (Rogers and Shoemaker, 1971, 203-204) ข่าวสารจะไปถึงผู้นำความคิด (opinion leaders) บางคนในชุมชนก่อน จากนั้นจึงถูกถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นในกลุ่ม จะเห็นได้ว่าพนักงานมีความต้องการใช้ช่องทาง Facebook และ MSN Messenger ซึ่งเป็นช่องทางการสื่อสารไปยังผู้รับสารปลายทาง บางครั้งข่าวสารที่ส่งออกไป มีลักษณะการส่งต่อกัน จึงถูกถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นภายในกลุ่มได้ และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของการสนทนาบนอินเทอร์เน็ตที่มีการใช้ช่องทางเว็บไซต์ เว็บบอร์ด และโปรแกรมแชทโดยเฉพาะ ซึ่ง Facebook และ MSN Messenger เป็นช่องทางการสื่อสารที่พนักงานต้องการใช้มากที่สุด ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่า พนักงานต้องการใช้การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุดและใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตโดยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด ไพลโสภณ (2552) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นข้อมูลมากที่สุดโดยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มากที่สุดเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน
ช่วงเวลาทำงานพนักงาน ประสบปัญหาของระบบการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตภายในองค์กรด้านความล่าช้าของสัญญาณ (speed) มากที่สุด รองลงมาคือสัญญาณ Wifi ไม่เสถียร ส่วนใหญ่พบปัญหาเรื่องการ block บาง website รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการใช้อินเทอร์เน็ต ทักษะที่ต้องการพัฒนามากที่สุดคือภาษา การถูกจำกัดสิทธิในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตประเภท website community เช่น Facebook, Hi5 มากที่สุดเป็น ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ปัญหาด้านความล่าช้าของสัญญาณ (speed) มากที่สุด รองลงมาคือสัญญาณ Wifi ไม่เสถียร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา ธรรมธัญ (2547) วิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว พบว่า ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่พบมากที่สุดคือ ระบบเครือข่ายช้า และขัดข้องบ่อยมากที่สุดเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารของพนักงาน
ส่วนใหญ่ระดับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่มีการใช้การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาคือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับมาก ติดต่อกันอยู่ในระดับมาก ติดตามข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ประหยัดค่าใช้จ่ายในการสื่อสารอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 ผลการวิเคราะห์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่มีการใช้การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สะอาด ไพลโสภณ (2552) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นข้อมูล ศึกษาหาความรู้ เลือกเข้าเว็บไซต์เกี่ยวกับความรู้และการศึกษา ความรู้ทั่วไป มากที่สุดเช่นกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 อายุ และการศึกษาของพนักงาน มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย นั่นคือ ลักษณะประชากรของพนักงานแตกต่างกัน มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (DeFleur, 1970, pp. 72-81) บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านบุคลิกภาพและสภาพทางจิตวิทยาเพราะบุคคลมีการเรียนรู้จากสังคมแตกต่างกันจะได้รับการ

เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า อายุและการศึกษา มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อย จะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ เปลี่ยนไป เมื่ออายุมากขึ้น เนื่องจากในแต่ละช่วงชีวิต คนเราจะเปลี่ยนสถานที่ที่ใช้เวลาอยู่เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ลักษณะของกิจกรรมที่ทำและกลุ่มบุคคลที่แวดล้อมที่เปลี่ยนไปก็มีผลต่อพฤติกรรมและแนวคิดที่เปลี่ยนไปตามอายุ ดังนั้นอายุที่แตกต่างกัน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่แตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมการรับรู้และแนวคิดแตกต่างกันออกไป ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohaiadin (1996) วิจัยเรื่อง Utilization of the Internet by Malaysian Students Who Are Studying In Foreign Counties And Factors That Influence Its Adoption ผลการวิจัยความแตกต่างในเรื่องเพศและอายุ ก็มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้อินเทอร์เน็ต ในการหาสารสนเทศในรูปแบบที่แตกต่างกันด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rezebek (2000) ศึกษาเรื่อง Online focus group : Electronic discussions or research ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีอายุต่างกัน เรื่องที่ใช้ในการสนทนาจะไม่เหมือนกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร เป็นไปตามสมมติฐาน นั่นคือ เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อ (Klapper, 1960, p. 5) ในกระบวนการเลือกรับสาร (selective process) ของมนุษย์ ในขั้นตอนการเลือกเปิดรับ (selective exposure) บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการเพื่อนำมาใช้ เพื่อนำมาแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการของตน

สมมติฐานข้อที่ 3 ประเภทการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารในช่วงเวลาทำงาน ประเภทการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารโปรแกรมหรือช่องทางในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์เสริมในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ความต้องการให้บริษัทสนับสนุนการใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสาร เป็นไปตามสมมติฐาน นั่นคือ ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารที่แตกต่างกัน มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารแตกต่างกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (McCombs and Becker, 1979, 51-52) การที่บุคคลจะเลือกใช้สื่อหรือนวัตกรรมใดๆ ย่อมขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ

ส่วนบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเหตุผลเฉพาะตัวที่บุคคลนั้น ๆ มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปิดรับสื่อ โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ ประสบการณ์ และจากสภาวะแวดล้อมทางสังคม

สมมติฐานข้อที่ 4 ปัญหาของระบบการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารปัญหาในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ทักษะที่ต้องการพัฒนาในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต ความถี่ในการประสบปัญหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในองค์กรขัดข้องแตกต่างกัน มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาพบว่า เรื่องระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำ เป็นปัญหาต่อการใช้งานมากที่สุด และพนักงานมีจุดประสงค์ในการใช้เพื่อการทำงานมากที่สุด ฉะนั้นบริษัทควรวางระบบต่อเชื่อมที่มีความเร็วสูงมากขึ้น และมีการวางแผนระบบไวล่วงหน้า เพื่อปรับปรุงระบบเครือข่ายให้ดีกว่าเดิม พนักงานต้องการอุปกรณ์หุ้่งในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการสื่อสารมากที่สุด รองลงมาคือ กล้องเว็บแคม ฉะนั้นบริษัทควรจัดเตรียมอุปกรณ์ให้กับพนักงานที่ต้องติดต่อและประสานงานกับบุคคลภายนอกบริษัท เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ใช้การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์ให้กับทางองค์กรด้วย ทักษะที่พนักงานส่วนใหญ่ต้องการให้พัฒนามากที่สุดคือ ภาษา ฉะนั้นทางบริษัท ควรมีการจัดฝึกอบรม ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต

เอกสารอ้างอิง

- จริยา ธรรมธัญ. การใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.
- วรรณลักษณ์ ชุ่มมา. การสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ในที่ทำงาน : กรณีศึกษาการใช้โปรแกรม
สนทนาทางอินเทอร์เน็ต ของบุคลากรกระทรวงการต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- สะอาด ไพลโสภณ. พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2552.
- Defleur, M. Theories of mass communication. 5 th ed..New York : Longman, 1989.
- Klapper, J. The effects of mass communication. New York : Free Press, 1960.
- Lim, C. P., & Tan, S. C. Online Discussion Boards for Focus Group Interview: An
Exploratory Study. [Online]. 2001. Availabel :
<http://www.literacy.unisa.edu.au/jee/Papers/JEEVol2No1/paper4.pdf>. (20
November 2009)
- McCombs, M. E., & Becker, L. E. Using mass communication theory. Englewood Cliffs,
NJ : Prentice-Hall, 1979.
- Mohaiadin, J. (1996). Utilization of the internet by Malasian students who are studying
in foreign counties and factors that influence its adoption. (Doctoral
Dissertation). Retrieved February 2, 2012, from ProQuest Dissertations & Theses
(Publication No. 9614210)
- Rezabek, R. Online focus groups: Electronic discussions for research. [Online]. 2000.
Availabel : <http://www.qualitative-research.net/fqs-texte/1-00/1-00rezabek-e.htm>.
(2 September 2007)

Rogers, E., & Shoemaker, F. F. **Communication of innovations: A cross cultural approach.** New York : Free Press, 1971.

**สรุปผลการสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการ
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
ประจำปีการศึกษา 2555**

นฤมล พุกาศศิลป์*
รัตนภรณ์ กาศโอสถ**

ความเป็นมา

การสำรวจความพึงพอใจในการใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเป็นประจำทุกปี เพื่อต้องการสร้างความมั่นใจว่าสำนักหอสมุด ได้จัดบริการแก่ผู้ใช้ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นเครื่องมือในการได้ข้อมูลมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แบบสำรวจความพึงพอใจของสำนักหอสมุดได้ประยุกต์ใช้แนวทางมาตรฐาน LibQUAL ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิจัยแห่งอเมริกัน ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการให้บริการในด้านต่างๆ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร และด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
2. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้ห้องสมุดในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร และด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยรังสิต จำนวน 1,100 ชุด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้รับแบบสำรวจกลับคืนจำนวน 986 ชุด

---

* รองผู้อำนวยการฝ่ายเทคนิคและบริการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

** หัวหน้าแผนกพัฒนา สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

สถานที่ทำการสำรวจ

- กลุ่มผู้บริหาร และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยรังสิต ส่งแบบสำรวจไปให้ยังหน่วยงาน /คณะ ที่สังกัด
- กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และนักศึกษาระดับปริญญาตรี เก็บแบบสำรวจจากผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดบริเวณชั้น 2 ชั้น 3 และชั้น 5 ของอาคารหอสมุด
- กลุ่มนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่ห้องสมุดศูนย์ศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม และห้องสมุดศูนย์ศึกษาวិชาด

ระยะเวลาในการเก็บแบบสำรวจ

ระหว่างเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2556

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพและระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในด้านต่างๆ
2. นำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบริการของสำนักหอสมุด และสามารถวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

แบบสำรวจได้ใช้แนวทางมาตรฐานของ LibQUAL ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อการให้บริการในด้านต่างๆ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสำรวจ เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสำรวจ โดยให้เลือกเพียง 1 คำตอบ

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจในการใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ด้านผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ คำถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ลักษณะคำถามเป็นชนิดมาตราประมาณค่า โดยมีความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง มีความพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยวิเคราะห์ผลออกมาเป็นเกณฑ์ 3 ระดับ คือ

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.01 – 5.00 มีค่าเท่ากับ ดีมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.00 – 4.00 มีค่าเท่ากับ ดี

ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 3.00 มีค่าเท่ากับ พอใช้

ตอนที่ 3 คำถามให้เลือกตอบโดยจัดอันดับความพึงพอใจในด้านต่างๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อย

ผลการสำรวจ

จากการแจกแบบสำรวจผู้ใช้ ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษา จำนวน 1,100 ชุด ได้รับแบบสำรวจกลับคืน จำนวนทั้งสิ้น 986 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.64 ของจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด สรุปผลการสำรวจได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ

1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจและประเภทผู้ใช้บริการ

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ จำแนกตามประเภทผู้ใช้

ประเภทผู้ใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	38	3.85
อาจารย์	63	6.39
เจ้าหน้าที่	10	1.01
นักศึกษาระดับปริญญาโท	271	27.48
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	604	61.26
รวม	986	100.00

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสำรวจ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 604 คน คิดเป็นร้อยละ 61.26 รองลงมาเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 27.48 และอาจารย์ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 6.39

1.2 ความถี่ในการเข้าใช้สำนักหอสมุด

ตารางที่ 2 ความถี่ในการเข้าใช้สำนักหอสมุด

ความถี่ในการเข้าใช้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทุกวัน	33	3.35
1-2 ครั้ง / สัปดาห์	346	35.09
3-4 ครั้ง / สัปดาห์	148	15.01
เดือนละ 1-2 ครั้ง	289	29.31
ภาคการศึกษาละ 1-2 ครั้ง	165	16.73
ไม่ระบุ	5	0.51
รวม	986	100.00

จากตารางที่ 2 ความถี่ในการเข้าใช้บริการสำนักหอสมุดพบว่า ผู้ตอบจำนวนมากที่สุด 346 คน คิดเป็นร้อยละ 35.09 เข้าใช้บริการสำนักหอสมุด 1- 2 ครั้ง ต่อสัปดาห์ รองลงมา 289 คน คิดเป็นร้อยละ 29.31 เข้าใช้บริการสำนักหอสมุด เดือนละ 1-2 ครั้ง และเข้าใช้บริการสำนักหอสมุด ภาคการศึกษาละ 1-2 ครั้ง จำนวน 165 คน คิดเป็น 16.73 % ตามลำดับ ส่วนผู้ตอบจำนวนน้อยที่สุด 33 คน คิดเป็นร้อยละ 3.35 เข้าใช้ทุกวัน

1.3 เวลาที่เข้าใช้สำนักหอสมุด

ตารางที่ 3 ช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการ

ช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เวลา 8.30 – 11.00 น.	82	8.32
เวลา 11.01 – 13.00 น.	219	22.21
เวลา 13.01 – 16.00 น.	347	35.18
เวลา 16.01 – 21.00 น.	273	27.69
เวลาไม่แน่นอน	59	5.98
ไม่ระบุ	6	0.61
รวม	986	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ช่วงเวลาที่ผู้ใช้เข้าใช้บริการสำนักหอสมุดมากที่สุดคือ ช่วงเวลา 13.01 – 16.00 น. จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 35.18 รองลงมา เข้าใช้สำนักหอสมุดในช่วงเวลา 16.01- 21.00 น. จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 27.69 ช่วงเวลา 11.01-13.00 น. จำนวน 219

คน คิดเป็นร้อยละ 22.21 และช่วงเวลา 8.30 – 11.00 น. จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 8.32 ตามลำดับ สำหรับช่วงเวลาที่ผู้ใช้เข้าใช้น้อยที่สุด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 5.98 คือ เวลาไม่แน่นอน เป็นที่สังเกตว่าในปีการศึกษา 2555 ช่วงเวลาที่มีผู้มาใช้ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงเวลาดังแต่ 13.01 -21.00 น. เหมือนกับในปีการศึกษา 2554 จากผลสำรวจนี้ ทำให้สำนักหอสมุดฯ จำเป็นต้องคำนึงถึงการเตรียมการให้บริการต่างๆ ที่พร้อมและสามารถอำนวยความสะดวกในการเข้าใช้บริการให้แก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาดังกล่าว

1.4 การเข้าใช้ห้องสมุดผ่านอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 4 การใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต จำแนกตามสถานะ

การใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ต		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	เคยใช้	27	2.81
	ไม่เคยใช้	9	0.94
อาจารย์	เคยใช้	43	4.48
	ไม่เคยใช้	18	1.88
เจ้าหน้าที่	เคยใช้	5	0.52
	ไม่เคยใช้	5	0.52
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	เคยใช้	265	27.60
	ไม่เคยใช้	327	34.06
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	เคยใช้	182	18.96
	ไม่เคยใช้	79	8.23
รวม	เคยใช้	522	54.38
	ไม่เคยใช้	438	45.63

จากตารางที่ 4 พบว่า การใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีผู้ตอบว่า เคยใช้ สูงสุด จำนวน 522 คน คิดเป็นร้อยละ 54.38 จำแนกเป็นผู้บริหาร 27 คน อาจารย์ 43 คน เจ้าหน้าที่ 5 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 265 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 182 คน และผู้ตอบว่าไม่เคยใช้ มีจำนวน 438 คน คิดเป็นร้อยละ 45.63 จำแนกเป็นผู้บริหาร 9 คน อาจารย์ 18 คน เจ้าหน้าที่ 5 คน นักศึกษาระดับปริญญาตรี 327 คน และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา 79 คน จากผลจะเห็นว่ากลุ่มที่ไม่เคยใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งมีจำนวนการไม่เคยใช้มากกว่าเคยใช้ ดังนั้นสำนักหอสมุดฯ จึงควรมีวิธีการที่จะทำให้นักศึกษาในระดับปริญญาตรีทราบถึงวิธีการใช้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตให้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น ทำการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีต่างๆ มีการจัดอบรมแนะนำวิธีการใช้บริการให้กับนักศึกษากลุ่มนี้อย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจในการใช้บริการ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลสรุปผลเกี่ยวกับการสำรวจระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านผู้ให้บริการ

ตารางที่ 5 ระดับความพึงพอใจด้านผู้ให้บริการ

ด้านผู้ให้บริการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
ผู้ให้บริการ			
- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.12	0.74	ดีมาก
- มีความกระตือรือร้นและเต็มใจในการให้บริการ	4.07	0.76	ดีมาก
- มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในเชิงวิชาการ	4.00	0.78	ดี
- มีบุคลิกภาพและการสื่อสารที่เหมาะสม	4.11	0.74	ดีมาก
- มีจำนวนบุคลากรให้บริการอย่างเพียงพอ และทั่วถึง	3.90	0.80	ดี
- มีการให้บริการเป็นไปตามลำดับ ก่อน- หลัง	4.17	0.73	ดีมาก
รวม	4.06	0.63	ดีมาก

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในด้านผู้ให้บริการอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x} = 4.06$) ที่มีผู้ตอบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมาได้แก่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.12$) และมีบุคลิกภาพและการสื่อสารที่เหมาะสม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.11$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ มีจำนวนบุคลากรให้บริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.90$)

ซึ่งจากผลสำรวจในปีการศึกษา 2555 พบว่าด้านผู้ให้บริการโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นกว่าในปีการศึกษา 2554 (ซึ่งมีค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 3.99$) และที่น่าสังเกตคือ ข้อที่มีจำนวนบุคลากรให้บริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง จะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเหมือนกับในปีการศึกษา 2554 แสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้อาจมองว่าจำนวนผู้ให้บริการนั้นยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบริการต่างๆ ที่ผู้ใช้มาติดต่อ สำนักหอสมุดจึงควรต้องมีการปรับจำนวนบุคลากรให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในจุดที่มีการให้บริการและต้องติดต่อกับผู้ใช้ตลอดเวลา

2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ตารางที่ 6 ระดับความพึงพอใจในด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
ทรัพยากรสารสนเทศ			
หนังสือ			
- มีความทันสมัย	3.56	0.90	ดี
- มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.45	0.94	ดี
- มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสาขาวิชา	3.52	0.97	ดี
วารสาร			
- มีความทันสมัย	3.78	0.84	ดี
- มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.60	0.86	ดี
- มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสาขาวิชา	3.54	0.92	ดี
สื่อโสตทัศน			
- มีความทันสมัย	3.72	0.94	ดี
- มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.61	0.95	ดี
- มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสาขาวิชา	3.62	0.96	ดี
หนังสือพิมพ์			
- มีความหลากหลาย	3.97	0.86	ดี
- มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.83	0.88	ดี
ฐานข้อมูลครอบคลุมทุกสาขาวิชา	3.69	0.92	ดี
รวม	3.66	0.67	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจด้านทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x} = 3.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกคือ หนังสือพิมพ์มีความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์มีจำนวนเพียงพอ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.83$) และวารสารมีความทันสมัย ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.78$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ หนังสือมีจำนวนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.45$) หนังสือมีเนื้อหาครอบคลุม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.52$) และวารสารมีเนื้อหาครอบคลุม ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.54$)

เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2554 (ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.44) พบว่า ในปีการศึกษา 2555 ด้านทรัพยากรสารสนเทศในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปได้ว่าทางสำนักหอสมุดมีการปรับแนวทางในการจัดหา ให้เป็นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีการติดต่อ

ประสานงานกับอาจารย์ในคณะต่างๆ และปรับกลวิธีการดำเนินงานให้เกิดการซื้อที่รวดเร็วขึ้น รวมทั้งพยายามประชาสัมพันธ์ติดต่อกับคณะต่างๆ มากขึ้น แต่สิ่งที่ทางสำนักหอสมุดต้องนำไปพิจารณาและหาแนวทางในการแก้ไขนั้น ได้แก่ในเรื่องของจำนวนหนังสือ และเนื้อหา โดยจะต้องพิจารณาแนวทางในการบอกรับโดยเน้นการบอกรับทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอีก เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการใช้ได้มากขึ้น และพยายามให้มีการประสานงานกับคณะต่างๆ มีการติดต่อกับอาจารย์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการช่วยการคัดเลือกหนังสือต่างๆ ให้มีเนื้อหาการเรียนการสอนที่หลากหลายและตรงกับความต้องการ รวมทั้งให้ผู้มีส่วนร่วมในการคัดเลือก หรือเสนอแนะหนังสือเพิ่มมากขึ้น

2.3 ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

ตารางที่ 7 ระดับความพึงพอใจด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
เครื่องมือและอุปกรณ์			
- เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูล Webpac มีจำนวนเพียงพอต่อ ความต้องการ	3.57	0.95	ดี
- เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ	3.52	0.97	ดี
- เครื่องยืมด้วยตนเองอัตโนมัติมีจำนวนเพียงพอ	3.68	0.96	ดี
- เครื่องคืนด้วยตนเองอัตโนมัติมีจำนวนเพียงพอ	3.74	0.93	ดี
- จุดบริการอินเทอร์เน็ตไร้สายสะดวก ง่ายต่อการใช้งาน	3.80	0.98	ดี
รวม	3.66	0.78	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ใช้บริการมีระดับความพึงพอใจด้านเครื่องมือและอุปกรณ์อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x} = 3.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ จุดบริการอินเทอร์เน็ตไร้สาย (WiFi) เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.80$) รองลงมาได้แก่ เครื่องคืนด้วยตนเองอัตโนมัติ (Book Return) มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.74$) และเครื่องยืมด้วยตนเองอัตโนมัติมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.68$) ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.52$) และ เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นฐานข้อมูล WebPac มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.57$)

2.4 ด้านการเข้าถึงข้อมูล

ตารางที่ 8   **ระดับความพึงพอใจในการเข้าถึงข้อมูล**

ด้านการเข้าถึงข้อมูล	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
การเข้าถึงข้อมูล			
- การสืบค้นฐานข้อมูล Webpac มีขั้นตอนที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน	3.84	0.85	ดี
- การแสดงผลการสืบค้นบนหน้าจอที่ได้จากฐานข้อมูล Webpac มีรายละเอียดครบถ้วนและเพียงพอกับความต้องการ	3.80	0.85	ดี
- การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ที่ห้องสมุดบอกรับ ผลที่ได้ตรงต่อความต้องการและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว	3.78	0.86	ดี
รวม	3.81	0.79	ดี

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านการเข้าถึงข้อมูล อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x} = 3.81$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับ คือ การสืบค้นฐานข้อมูล WebPac มีขั้นตอนที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมาได้แก่ การแสดงผลการสืบค้นบนหน้าจอที่ได้จากฐานข้อมูล WebPac มีรายละเอียดครบถ้วนและเพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.80$) และการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ที่ห้องสมุดบอกรับ ผลที่ได้ตรงต่อความต้องการและเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.78$) ตามลำดับ

2.5 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

ตารางที่ 9 ระดับความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร			
- เอกสาร/แผ่นพับประชาสัมพันธ์	3.67	0.91	ดี
- โคมเพจของห้องสมุด ให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์และรายละเอียดเกี่ยวกับห้องสมุดได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน	3.77	0.82	ดี
- มีการติดประกาศให้ข้อมูล / ข่าวสารความรู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ	3.72	0.83	ดี
- การจัดนิทรรศการในโอกาสต่างๆ มีความน่าสนใจ	3.68	0.86	ดี
- มีป้ายบอกข้อความและประกาศ ต่างๆ อย่างชัดเจน	3.74	0.82	ดี
- มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารบน Facebook, Twitter	3.71	0.95	ดี
รวม	3.72	0.70	ดี

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x}=3.72$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ โคมเพจของห้องสมุดให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์และรายละเอียดเกี่ยวกับห้องสมุดได้อย่างครบถ้วนและชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.77$) รองลงมา มีป้ายบอกข้อความและประกาศต่างๆ อย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.74$) และการติดประกาศให้ข้อมูล/ข่าวสารความรู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.72$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ เอกสาร/แผ่นพับให้รายละเอียดและแนะนำวิธีใช้อย่างครบถ้วน และชัดเจนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}=3.67$)

2.6 ด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์

ตารางที่ 10 ระดับความพึงพอใจในด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์

ด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์	ระดับความพึงพอใจ		แปลความ
	ค่าเฉลี่ย	SD	
สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์			
- มีจำนวนที่นั่งอ่านหนังสืออย่างเพียงพอ	3.75	0.95	ดี
- มีจำนวนตู้รับฝากสิ่งของเพียงพอและเหมาะสม	3.65	0.97	ดี
- มีตู้รับคืนหนังสือนอกเวลาเพียงพอ	3.76	0.90	ดี
- มีห้องบริการศึกษากลุ่มเพียงพอ	3.47	1.07	ดี
- มีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม	3.92	0.83	ดี
- มีอุณหภูมิและระบบระบายอากาศที่เหมาะสม	3.92	0.84	ดี
- บรรยากาศภายในห้องสมุดมีความเหมาะสมแก่การนั่งอ่าน	3.91	0.89	ดี
- ตู้น้ำดื่มมีจำนวนเพียงพอ	3.61	1.04	ดี
- ห้องน้ำมีความสะอาด	3.76	0.97	ดี
รวม	3.76	0.67	ดี

จากตารางที่ 10 พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจด้านสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{x} = 3.76$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ มีแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสม และมีอุณหภูมิและระบบระบายอากาศที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.92$) เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ บรรยากาศภายในห้องสมุดมีความเหมาะสมกับการนั่งอ่าน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.91$) และมีตู้รับคืนหนังสือนอกเวลาเพียงพอ กับห้องน้ำมีความสะอาด ค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.76$) เท่ากัน สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้ายเรียงตามลำดับ ได้แก่ มีห้องบริการศึกษากลุ่ม (Group Study Room) เพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.47$) มีตู้น้ำดื่มจำนวนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.61$) และมีจำนวนตู้รับฝากสิ่งของอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.65$)

สำหรับในด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ และบรรยากาศ จะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การมีห้องบริการศึกษากลุ่ม (Group Study Room) ไม่เพียงพอ แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ใช้มีความต้องการใช้บริการห้องศึกษากลุ่มมากขึ้น ซึ่งจากแนวโน้มการใช้บริการในปีที่ผ่านมาพบว่าผู้ใช้ในระดับปริญญาตรีมีการใช้บริการเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอยู่ระหว่างก่อนสอบ ระหว่างภาค การศึกษาและปลายภาคการศึกษา ทางสำนักหอสมุดฯ จึงควรที่จะมีการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ในส่วนการให้บริการที่เป็นห้องศึกษากลุ่มให้เพิ่มจำนวนมากขึ้น

จากการสำรวจผลความพึงพอใจทั้ง 6 ด้าน พบว่าผู้ที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 3.78 โดยแยกรายด้านทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

ด้านผู้ให้บริการ	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 4.06
ด้านการเข้าถึงข้อมูล	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 3.81
ด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ และบรรยากาศ	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 3.76
ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 3.72
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 3.66
ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	อยู่ในระดับ ดี	มีค่าเฉลี่ย 3.66

ตอนที่ 3 สิ่งที่ใช้ต้องการให้สำนักหอสมุดฯ ปรับปรุง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับ ในด้านต่างๆ คือ ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านการเข้าถึงข้อมูล ด้านสถานที่ ครุภัณฑ์ และบรรยากาศ ด้านบริการอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบออนไลน์

จากผลสำรวจพบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการให้สำนักหอสมุดฯ ปรับปรุง ในเรื่องที่คิดว่าเป็นสิ่งสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	413.67	คะแนน
อันดับที่ 2	ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์	344.00	คะแนน
อันดับที่ 3	ด้านการเข้าถึงข้อมูล	247.33	คะแนน

การนำผลการสำรวจไปใช้ประโยชน์

จากการสังเกต จะเห็นได้ว่าในอันดับที่ 1 และ 2 ที่ผู้ใช้ต้องการให้สำนักหอสมุดฯ มีการปรับปรุง คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ มีความสอดคล้องกับผลสำรวจที่เป็นรายด้าน ซึ่งทั้ง 2 ด้านนี้มีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ 3.66 เท่ากัน สำนักหอสมุดฯ จึงควรมีการหาแนวทางและปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินการทั้ง 2 ด้าน ดังนี้

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

1. มีนโยบาย ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ โดยเน้นให้เป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้ที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย และทันที่ทันใด และมีวิธีการ หรือกำหนดแนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นรูปเล่มให้มีความหลากหลาย และเป็นสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ที่อยู่ในความสนใจอย่างต่อเนื่อง
2. ให้บรรณารักษ์ประสานงานประจำคณะฯ มีการติดต่อและประสานกับอาจารย์ภายในคณะ ให้ใกล้ชิดมากขึ้นและอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ เช่น ในการช่วยคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การให้บริการการแจ้งผล การทำรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศของคณะฯ การใช้งบประมาณ เป็นต้น

3. ให้ผู้ใช้โดยเฉพาะนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา มีส่วนร่วมมากขึ้นในการแนะนำ และเสนอข้อทรัพยากรสารสนเทศ โดยหาวิธีการ หรือช่องทางที่นักศึกษาสามารถติดต่อกับสำนักหอสมุดฯ ได้อย่างสะดวก
4. ทำการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ที่ห้องสมุดมีในช่องทางต่างๆ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้ผู้ใช้ได้รับรู้เกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ของห้องสมุด

ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

1. จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์มาเพิ่มจำนวนในจุดการให้บริการสืบค้น
2. มีการจัดทำแผนในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นใหม่มาทดแทนเครื่องเก่าทุก 5 ปี

สำหรับด้านการเข้าถึงข้อมูลซึ่งเป็นอันดับ 3 ทางสำนักหอสมุดฯ ควรมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือ หรือรูปแบบการสืบค้นให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่นการให้หัวข้อ การใช้คำสำคัญ เป็นต้น

จากข้อสรุปดังกล่าวสำนักหอสมุดได้นำผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการไปใช้ในการปรับปรุงการบริการและการบริหาร โดยได้นำเสนอในการประชุมคณะกรรมการบริหารสำนักหอสมุด และได้จัดทำเป็นโครงการพัฒนาในด้านต่างๆ ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป

ผู้เขียนทั้งสองในฐานะผู้รับผิดชอบในการสำรวจครั้งนี้ ขอทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยรังสิต ขอบพระคุณผู้ให้บริการทุกท่าน ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของสำนักหอสมุดให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น